

Uzmanlık Tezleri Serisi No: 226

REKABET KURUMU

REKABET HUKUKUNDA
GEÇİCİ TEDBİR
KARARLARI

ENES YASAN

REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİR KARARLARI

Enes YASAN

Ankara 2025

©Bu eserin tüm telif hakları
Rekabet Kurumuna aittir. 2025

Baskı, Aralık 2025
Rekabet Kurumu-ANKARA

Bu kitapta öne sürülen fikirler eserin yazarına aittir;
Rekabet Kurumunun görüşlerini yansıtmaz.

Bu tez, Rekabet Kurumu Başkan Yardımcısı Ferhat TOPKAYA, Rekabet Kurumu Başkan Yardımcısı Haluk Recai BOSTAN, V. Denetim ve Uygulama Dairesi Başkanı Nazlı VAROL, VI. Denetim ve Uygulama Dairesi Başkanı Dr. M. Ömür PAŞAOĞLU, Dış İlişkiler ve Rekabet Savunuculuğu Dairesi Başkanı Zeynep MADAN'dan oluşan Tez Değerlendirme Heyeti tarafından 25.10.2022 tarihinde yürütülen Tez Savunma Toplantısı sonucunda yeterli ve başarılı kabul edilmiştir.

Tez yazarı Enes YASAN, 17.01.2023 tarihinde yapılan Yeterlik Sınavı ve 24.02.2023 tarihinde yapılan Sözlü Sınavda başarılı olmuş ve Başkanlık Makamının 24.02.2023 tarih ve 59466 sayılı onayı ile Rekabet Uzmanı olarak atanmıştır.

YAYIN NO

414

“Sevgili eşime ve canım oğluma”

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
GİRİŞ.....	1

BÖLÜM 1

GEÇİCİ TEDBİRLER

1.1. GEÇİCİ TEDBİR KAVRAMI VE ÇEŞİTLİ HUKUK ALANLARINDAKİ GÖRÜNÜMLERİ	3
1.1.1. Genel Olarak Geçici Tedbir Kavramı: <i>Geçici Hukuki Korumalar</i>	3
1.1.2. AB Hukukunda Geçici Tedbirler	7
1.1.2.1. Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'da Geçici Tedbirler	7
1.1.2.2. İnsan Hakları Hukukunda Geçici Tedbirler	8
1.1.2.3. Tahkim Hukukunda Geçici Tedbirler	8
1.1.3. Türk Hukukunda Geçici Tedbirler	9
1.1.3.1. İhtiyati Tedbir	9
1.1.3.2. Yürütmenin Durdurulması	10
1.1.3.3. Yürürlüğün Durdurulması	11
1.1.3.4. Koruma Tedbirleri	11
1.2. REKABET HUKUKUNDA TEDBİR KAVRAMI	12
1.2.1. Davranışsal ve Yapısal Tedbirler	13
1.2.2. Geçici Tedbirler	14
1.2.2.1. Rekabet Hukuku Soruşturmalarında Geçici Tedbirler	14
1.2.2.2. Yoğunlaşmaların Kontrolünde Geçici Tedbirler	17

BÖLÜM 2

AB VE ABD REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER

2.1. AB REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER	19
2.1.1. Tarihsel Süreç	19
2.1.1.1. Yetkinin Doğuşu: <i>Camera Care</i> Kararı	20
2.1.2. Geçici Tedbir Kararlarının Koşulları ve Genel İlkeleri	21
2.1.2.1. Temel Koşullar	21

2.1.2.1.1. İlk Bakışta İhlal Tespiti.....	22
2.1.2.1.2. Ciddi ve Telfi Olunamayacak Zarar Tehlikesi Nedeniyle Aciliyet.....	23
2.1.2.2. Usule İlişkin Koşullar	24
2.1.2.2.1. Yürütölmekte Olan Bir Soruşturmaının Varlığı	24
2.1.2.2.2. Usuli Güvenceler Sağlanması	25
2.1.2.2.3. Kararın Yalnızca Resen Alınabilmesi	25
2.1.2.3. Genel İlkeler	26
2.1.2.3.1. Ölçölölük İlkesi.....	26
2.1.2.3.2. Geçicilik İlkesi	27
2.1.2.3.3. Derhal Yerine Getirilme İlkesi.....	27
2.1.3. Karar Örnekleri.....	28
2.1.3.1. <i>Ford</i> Kararı	28
2.1.3.2. <i>La Cinq</i> Kararı	30
2.1.3.3. <i>IMS Health</i> Kararı.....	31
2.1.3.4. <i>Broadcom</i> Kararı	33
2.2. ABD REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER	34

BÖLÜM 3

TÜRK REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER

3.1. GEÇİCİ TEDBİR KARARLARININ KOŞULLARI	35
3.1.1. İlk Bakışta İhlal Tespiti	35
3.1.2. Ciddi ve Telfi Olunamayacak Zarar Tehlikesi	37
3.1.3. İhlalden Önceki Durumu Korumucu Olma	41
3.1.4. Nihai Kararın Kapsamını Aşmama	41
3.1.5. Usule İlişkin Koşulların Sağlanması	42
3.1.6. Genel İlkelerin Gözetilmesi.....	43
3.2. GEÇİCİ TEDBİR KARARLARININ YARGISAL DENETİMİ.....	44
3.3. KARAR ÖRNEKLERİ.....	45
3.3.1. <i>Göltaş</i> Kararı	45
3.3.2. <i>TTNet Yaz Fırtınası</i> Kararı	46

3.3.3. <i>TEB</i> Kararı.....	46
3.3.4. <i>Zincir Marketler</i> Kararı.....	48
3.3.5. <i>Facebook</i> Kararı.....	49
3.3.6. <i>Trendyol</i> Kararı	50
BÖLÜM 4	
GEÇİCİ TEDBİRLERİN İŞLEVSELLİĞİ VE POLİTİKA	
TARTIŞMALARI	
4.1. DİJİTAL PAZARLARDA GEÇİCİ TEDBİRLER	54
4.1.1. Dijital Pazarlarda Etkinlik Tartışmaları ve Geçici Tedbirler.....	54
4.1.2. Dijital Pazarlarda Regülasyon ve Geçici Tedbirler	57
4.1.3. Karar Örnekleri	58
4.1.3.1. Fransa: <i>Amadeus/Google</i> Kararı.....	58
4.1.3.2. Brezilya: <i>iFood</i> Kararı.....	59
4.2. KRİZ DÖNEMLERİNDE GEÇİCİ TEDBİRLER.....	59
4.2.1. Karar Örnekleri	59
4.2.1.1. Portekiz: <i>Portekiz Futbol Ligi</i> Kararı	60
4.2.1.2. İngiltere: <i>Atlantic Joint Business</i> Kararı.....	60
4.3. TAAHHÜT MEKANİZMASI ve GEÇİCİ TEDBİRLER	61
4.4. UYGULAMA ÖNÜNDEKİ ENGELLER ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	63
4.4.1. Hatalı Müdahale Çekincesi	64
4.4.2. Telif Olunamama Eşiğinin Yüksekliği	65
4.4.3. Teşebbüslere Yönelik Zararların Dışlanması	66
4.4.4. Yargısal Denetimin Katılığı	67
4.4.5. Uygulama Maliyetleri.....	67
SONUÇ	69
ABSTRACT	71
KAYNAKÇA	72
EK	81

KISALTMALAR

1/2003 sayılı Tüzük	: Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty [2003] OJ L 1/1
17/62 sayılı Tüzük	: First Regulation Implementing Articles 85 and 86 of the Treaty [1962] OJ 13/204
2019/1 sayılı Yönerge	: Directive (EU) 2019/1 of The European Parliament and of The Council of 11 December 2018 to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market [2019] OJ L 11/3
2021/2 sayılı Tebliğ	: Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Önerştirmelerde ve Soruşturmalarda Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ
773/2004 sayılı Tüzük	: Commission Regulation (EC) No 773/2004 of 7 April 2004 relating to the conduct of proceedings by the Commission pursuant to Articles 81 and 82 of the EC Treaty [2004] OJ L 123/18
AB	: Avrupa Birliği
ABAD	: Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABİHA	: Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma
AG	: Advocate General (Hukuk Sözcüsü)
A.g.k./a.g.k.	: Adı geçen kaynak/karar
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bkz./bkz.	: Bakınız
CMA	: İngiltere Rekabet Otoritesi (Competition and Markets Authority)
DMA	: Digital Markets Act (Dijital Pazarlar Yasası)

dn.	: Dipnot
DOJ	: U.S. Department of Justice (ABD Adalet Bakanlığı)
ECN	: European Competition Network (Avrupa Rekabet Ağı)
ECR	: AB Karar Raporu (European Court Reports)
EU	: European Union
FCC	: French Commercial Code
FTC	: U.S. Federal Trade Commission (ABD Federal Ticaret Komisyonu)
GM	: Genel Mahkeme
GWB	: Act against Restraints of Competition
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
ICC	: International Chamber of Commerce (Milletlerarası Ticaret Odası)
ICSID	: International Centre for Settlement of Investment Disputes (Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi)
İSS	: İnternet Servis Sağlayıcı
İYUK	: İdari Yargılama Usulü Kanunu
Komisyon	: Avrupa Komisyonu
Kurul	: Rekabet Kurulu
LCIA	: The London Court of International Arbitration (Londra Uluslararası Tahkim Mahkemesi)
m.	: Madde
No	: Numara
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organization for Economic Cooperation and Development)
OJ	: Official Journal (AB Resmi Gazetesi)
para.	: Paragraf
RKHK	: Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
s.	: Sayfa

TEB	: Türk Eczacıları Birliği
UNCITRAL	: United Nations Commission On International Trade Law (Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu)
v.	: versus
vd.	: ve diğerleri
Vol	: Volume (Cilt)

GİRİŞ

Modern hukuk sistemleri, yargılama sonuçlanıncaya kadar uyumsuzluğa konu hakkın korunabilmesi ve verilecek nihai kararın etkinliğinin sağlanabilmesi amacıyla, “geçici hukuki koruma tedbirleri” olarak adlandırılan tedbirlerin alınabilmesini mümkün kılmaktadır. Rekabet hukukunda da, nihai karar verilinceye kadar meydana gelebilecek zararların önlenmesi ihtiyacı karşısında, geçici hukuki koruma tedbirlerinin bir alt başlığı olarak görülebilecek “geçici tedbir” yetkisi düzenlenmektedir. Geçici tedbir yetkisi; rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları ile hâkim durumun kötüye kullanılması kapsamında başlatılan soruşturmalarda, ciddi ve telafi olunamayacak zararların önlenmesi amacıyla, nihai karardan önce başvurulabilecek bir yetki niteliğindedir.¹

Gerek Avrupa Birliği (AB) gerek Türk rekabet hukuku uygulamasında, günümüze değin sıkça başvurulanan bir araç olmayan geçici tedbir yetkisi, özellikle hızlı gelişen dijital pazarlara zamanında müdahale edilebilmesi ve Covid-19 salgınının sebep olduğu piyasa aksaklıklarının önlenmesi ile ilgili tartışmalar neticesinde dikkatleri üzerine toplamıştır. Nitekim son dönemlerde geçici tedbir uygulamasının artış gösterdiği ve uygulamanın nasıl daha etkin kılınabileceği ile ilgili arayışlara girildiği gözlemlenmektedir. Avrupa Komisyonu (Komisyon), oldukça uzun bir sürenin ardından en son 2019 yılında *Broadcom*² dosyasında geçici tedbir kararı vermiştir. Kararın ardından Komisyon üyesi Vestager, rekabet hukuku uygulamasında hızlı hareket etmenin önemini vurgulamış ve uygun dosyalarda kullanılması halinde geçici tedbir yetkisinin hayati farklılıklar yaratabileceğini ifade etmiştir.³ Benzer şekilde ülkemizde de uzun zamandır atıl

¹ Rekabet hukukunda ayrıca yoğunlaşmaların kontrolünde geçici tedbir niteliğinde ara kararlar alınabilmektedir (OECD 2022, 10). Bununla birlikte bu çalışmanın odak noktası, rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları ile hâkim durumun kötüye kullanılması soruşturmalarında uygulanan geçici tedbirlerdir.

² Case AT.40608, *Broadcom – Interim measures* [2019].

³ Bkz. Digital power at the service of humanity, Conference on Competition and Digitisation, Copenhagen, 29 November 2019, <https://ec.europa.eu/newsroom/comp/items/663755>, (Erişim Tarihi: 01.03.2021).

durumda olan geçici tedbir yetkisi, dijitalleşme ve Covid-19 salgının etkileriyle yeniden gündeme gelmiş ve son iki yıl içerisinde üç defa bu yetkiye başvurulmuştur.

İstisnai durumlarda başvurulmuş bir araç olması nedeniyle uygulamaya dair oturmuş bir içtihadın bulunmadığı geçici tedbir yetkisinin, rekabet hukuku uygulamasına önemli hız ve etkinlik kazanımları sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle işbu çalışmada yetkiye dair hukuki çerçevenin ortaya konulması ve uygulamayı geliştirmeye yönelik önerilerde bulunulması hedeflenmektedir.

Tezin ilk bölümünde, geçici tedbir kavramının hukuki niteliğinin ve teorik altyapısının ortaya konulabilmesi adına, kavram daha geniş bir bakış açısıyla ele alınacaktır. Bu doğrultuda rekabet hukukundan bağımsız olarak, bir üst başlık olan geçici hukuki koruma tedbirleri incelenerek AB ve Türkiye uygulamasındaki görünümüne yer verilecektir. Ardından rekabet hukukunda tedbir kavramı ele alınacak, geçici tedbirler ile davranışsal ve yapısal tedbirler arasındaki ilişkiye değinilecektir.

Tezin ikinci bölümünde, AB rekabet hukukunda geçici tedbir yetkisinin ortaya çıkışı ve hangi koşullara tabi olduğu incelenecek, uygulamaya dair önemli örneklerle yer verilecektir. Ardından Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) geçici tedbir yetkisinin nasıl düzenlendiğine değinilecektir.

Tezin üçüncü bölümünde aynı konu Türk rekabet hukuku bakımından ele alınacak, ilaveten geçici tedbir kararlarının yargısal denetimi idare hukuku yaklaşımıyla incelenecektir. Ardından uygulamaya dair önemli görülen örneklerle yer verilecektir.

Son bölümde ise dijital pazarlarda ve kriz dönemlerinde geçici tedbirlerin kullanılabilirliği incelenerek bazı örneklerle yer verilecek, ardından taahhüt mekanizması ile geçici tedbir yetkisi arasında bir karşılaştırma yapılacaktır. Son olarak, geçici tedbir yetkisinin kullanılması önündeki engeller ele alınacak ve uygulamaya dair öneriler getirilecektir.

BÖLÜM 1

GEÇİCİ TEDBİRLER

Geçici tedbir kararlarının hukuki niteliğini ve bu kararların hizmet ettiği amacı ortaya koyabilmek adına, bu bölümde ilk olarak geçici tedbir müessesesine ilişkin kavramsal açıklamalarda bulunulacak, kavramın çeşitli hukuk alanlarındaki örneklerine yer verilecektir. Ardından rekabet hukuku açısından tedbir kavramının neyi ifade ettiği ve ne şekilde düzenlendiği incelenecektir.

1.1. GEÇİCİ TEDBİR KAVRAMI VE ÇEŞİTLİ HUKUK ALANLARINDAKİ GÖRÜNÜMLERİ

1.1.1. Genel Olarak Geçici Tedbir Kavramı: *Geçici Hukuki Korumalar*

Hukuki korumanın tam anlamıyla sağlanabilmesi için bireylere yargıya başvurma hakkının tanınması gerekli olmakla birlikte, yeterli değildir. Uyuşmazlıkların çözümünde hukuk sistemleri tarafından etkili bir başvuru yolu sağlanması ve evrensel bir norm olan adil yargılanma hakkına riayet edilmesi gerekmektedir. Adil yargılanma hakkının barındırdığı temel ilkelerden biri ise yargılamanın makul bir süre içinde tamamlanmasıdır. Tüm modern hukuk sistemlerinde geçerli olan bu kriterler, yargılama süreçlerinde kişilere birtakım geçici hukuki korumalar sağlanmasını zorunlu kılmaktadır (Sinaniotis 2014, 16). Zira bireylerin hak arama özgürlüğünün ve hukuki koruma taleplerinin tam anlamıyla güvence altına alınması, hukuk devletinin bir gereğidir (Pekcanitez vd. 2015, 616).

Yargılamada maddi gerçeğe ulaşmak için kapsamlı bir araştırmaya ve belirli bir zamana ihtiyaç duyulmakta, belirli prosedürlere ve sürelerle uyulması gerekmektedir. Bununla birlikte, bazı durumlarda ilgili prosedürlere sıkı sıkıya bağlı kalınması, telafisi imkânsız veya güç zararların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (Pekcanitez vd. 2015, 616). Nitekim uzun süren yargılamalar sonucunda verilen nihai kararlar, kişilerin haklarını korumak bakımından anlamsız kalabilmekte, dolayısıyla hangi tarafın haklı olduğu tespit edilinceye kadar dava konusu yapılan hakla ilgili geçici bir karar verilmesi gerekebilmektedir (Özekes 2015, 57). Geçici hukuki korumalar, hak arayan bireyleri yavaş işleyen

yargılama sürecinin meydana getirebileceği hak kayıplarından korumayı ve yargılama sonucunda verilecek olan kararın etkinliğini sağlamayı hedeflemektedir. Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) pek çok kararında, geçici hukuki korumaların amacının, “*gelecekte verilecek olan kararın tam etkililiğini sağlamak*” olduğunu belirtmektedir.⁴ Sonuç olarak, modern hukuk sistemlerinde, kişilere dava hakkı tanınması kadar davanın kazanılmasıyla elde edilecek menfaatleri garanti altına alacak tedbirlerin sağlanması da bir zorunluluktur.⁵

Yerli ve yabancı hukuk doktrininde, geçici hukuki koruma kavramına ilişkin çeşitli tanımlar yapılmıştır. Yılmaz, (2001, 32) geçici hukuki korumaları;

...kesin hukuki himaye (dava) sonucunun ortaya çıkmasına kadar yargılama öncesinde veya sonrasında doğabilecek risklerden (tehlikelerden, sakıncalardan) davacı ve/veya davalıyı korumak için yargı organlarınca verilen geniş veya dar kapsamlı hukuki himaye

olarak tanımlamakta, geçici hukuki korumayı sağlayacak somut araçların ise geçici hukuki koruma tedbirleri olduğunu belirtmektedir. Özkes (2015, 58) geçici hukuki korumaları;

Bir yargılamadan önce veya sonra, kesin bir mahkeme kararı verilinceye kadar, hukuki durumda meydana gelebilecek zararlara karşı, acele ve geçici olarak sağlanan hukuki koruma

şeklinde tanımlamaktadır. Sierra (2004, 44) ise;

Tarafların haklarını ve menfaatlerini korumak ve nihai kararların gecikmesini önlemek için yargılama sırasında hâkimler tarafından verilebilecek olan araçsal tedbirler

olarak tanımlamaktadır. Öğretide geçici hukuki koruma tedbirlerinin genel özellikleri ise; yargı organlarınca verilme, taraflarca talep edilebilme, geçicilik, incelemede basitlik ve çabukluk, karşı taraf dinlenmeden verilebilme, yaklaşık ispatla yetinme ve bağlayıcılık şeklinde sıralanmaktadır (Yılmaz 2001, 35-38; Balkar 2010, 9-22).

⁴ Joined Cases C-143/88 and C-92/89, *Zuckerfabrik* [1991] ECR I-415, para. 16-18; Case C-393/96 P(R), *Antonissen v. Commission* [1997] ECR I-441, para. 36; Case C-213/89, *Factortame* [1990] ECR I-2433, para. 21.

⁵ Hukuk Sözcüsü Tesauro, uzun süren yargılamalar nedeniyle nihai kararın etkisini kaybetmesinden çekinen tüm hukuk sistemleri için geçici hukuki korumaların “*temel ve vazgeçilemez bir enstrüman*” olduğunu belirtmektedir. Bkz. Opinion of AG Tesauro, Case C-213/89, *Factortame* [1990] ECR I-2433, para. 19.

Geçici hukuki korumalara ilişkin benzer tanımlarda her ne kadar bir yargı organına ve yargılama sürecine atıfta bulunulsa da, geçici hukuki korumalar sadece yargı görevini yerine getiren mahkemelerin değil, bu tür tedbirleri almaları için kendilerine kanun tarafından özel yetki verilmiş olan tüm makamların yetkisi dâhilindedir (Yılmaz 2001, 35). Bu bakımdan, yargı organı ve yargılama terimlerinin geniş yorumlanması gerekmektedir.

İdari organların bazı işlemleri, maddi olayların ortaya çıkarılmasına ilişkin bir soruşturma ya da inceleme süreci sonunda hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasını gerektirebilmekte, dolayısıyla ilgililerin hukuki durumlarını etkileyebilmektedir (Budak 2004, 138). Söz konusu işlemler, nitelikleri gereği yargılama faaliyetlerine oldukça benzemekte olup “yargı benzeri” ya da “yarı yargısal” işlemler olarak adlandırılmaktadır. Sonuç olarak, esasında bir yargı organı olmayıp idari teşkilat içerisinde yer alan kurumlar, gerçekleştirdikleri yargı benzeri işlemlerde kanunla yetkilendirilmiş olmaları halinde geçici hukuki korumalara hükmedebilecektir.⁶ Benzer şekilde, her ne kadar geçici hukuki korumalara ilişkin yapılan tanımlarda davacıların ve hak arayanların hak kayıplarının önlenmesi vurgulanmış olsa da, hukukun çeşitli alanlarında düzenlenmiş olan geçici hukuki korumalar, yalnızca bireylerin menfaatlerine değil; yargılama veya inceleme ile ulaşılmak istenen sonucun konusuz kalmamasına da hizmet edebilmektedir. Bu çerçevede, geçici hukuki koruma kavramının en geniş haliyle, *“bir yargı makamı ya da kanunla yetkilendirilmiş bir makam tarafından, yargılama/inceleme ile ilgili nihai karar verilmeye kadar, yargılamanın/inceleme taraflarının ya da yargılama/inceleme ile ulaşılmak istenen sonucun zarar görmesi tehlikesi karşısında, nihai kararın etkililiğini muhafaza etmek amacıyla acele ve geçici olarak sağlanan hukuki korumalar”* şeklinde tanımlanabileceği düşünülmektedir.

Çeşitli hukuk sistemlerinde ve uluslararası nitelikteki hukuki metinlerde geçici hukuki koruma kavramına ilişkin olarak terminolojik birlik sağlanamamıştır (Sierra 2004, 44; Erişir 2013, 4). Kavrama dâhil olan birçok tedbir türü farklı isimlerle anılmakta, işlevleri aynı olsa da görünüm biçimlerindeki farklılık nedeniyle yeknesak terimlerle ifade edilememektedir

⁶ Rekabet Kurumunun (Kurum) faaliyetlerinin yarı yargısal nitelik taşımasıyla ilgili olarak ayrıca bkz. Budak 2004; Yılmaz 2006; Cengiz 2008; Gürkaynak vd. 2011; Koç 2012; Parlak 2019.

(Balkar 2010, 34). Karşılaştırmalı hukukta geçici hukuki koruma tedbirlerini ifade eden terimleri, bunlarla sınırlı olmamakla birlikte “geçici/ara tedbirler”,⁷ “geçici/ara çözümler”,⁸ “geçici/ara çareler”,⁹ “geçici ve koruyucu tedbirler”,¹⁰ ve “ihtiyati tedbirler”¹¹ olarak sıralamak mümkündür.

Geçici hukuki koruma müesseselerinde, terminolojide olduğu gibi uygulamada da yeknesaklıktan bahsetmek mümkün değildir. Nitekim her hukuksal sistem, kendi toplumunun ihtiyaçları doğrultusunda geçici hukuki koruma tedbirlerinin şartlarını ve kapsamını belirlemektedir (Şen 2014, 159). Uygulama bakımından farklılıklar bulunsa da, geçici hukuki koruma kararı verilebilmesi için genel olarak iki temel şartın karşılanması gerekmektedir. Bunlardan birincisi, ilk bakışta (*prima facie*) maddi hukuk bakımından korunmaya değer bir hakkın varlığının yeterli derece ispat edilmesidir. Bu şart, davacının esas hakkında yürütülen davada başarılı olma ihtimalini ifade etmektedir. İkinci şart ise asıl davanın sonucunun beklenmesi veya geç kalınması halinde bir tehlike, telafi edilmesi güç bir zarar veya sakıncanın ortaya çıkması nedeniyle acilen karar verilmesi ihtiyacıdır (Özekes 2015, 63-64).

Sosyal ve ekonomik hayatın gelişmesi sonucu zaman içinde genel nitelikteki geçici hukuki koruma düzenlemeleri yeterli olmamaya başlamış, farklı hukuk alanlarında yeni geçici hukuki koruma türleri ortaya çıkmıştır (Özekes 2015, 62). Günümüzde tahkim hukuku, ticaret hukuku, marka ve patent hukuku gibi alanlarda, bu alanların gerekli kıldığı geçici hukuki koruma türleri bulunmaktadır. Yine idare hukuku, anayasa hukuku, insan hakları hukuku, ceza hukuku ve rekabet hukuku gibi kamu hukuku alanlarında ve bunlara ilişkin yargılama usullerinde de geçici hukuki koruma türleri yer almaktadır.¹² Nitekim işbu çalışmanın konusunu oluşturan rekabet hukukunda geçici tedbir kararları da, rekabet hukuku uygulamasında duyulan ihtiyaç sonucu ortaya çıkmış olan bir geçici hukuki koruma tedbiridir.

⁷ *Interim measures.*

⁸ *Interim reliefs.*

⁹ *Interim remedies.*

¹⁰ *Provisional and protective measures.*

¹¹ *Preliminary injunctions.*

¹² Sermaye piyasaları, bankacılık ve sigortacılık gibi alanlarda faaliyet gösteren düzenleyici kurumlar da geçici tedbir yetkileriyle donatılabilmektedir (OECD 2022, 6).

1.1.2. AB Hukukunda Geçici Tedbirler

1.1.2.1. Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'da Geçici Tedbirler

Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (ABİHA) 278. ve 279. maddelerinde,¹³ ABAD'ın¹⁴ görmekte olduğu davalarda yürütmenin durdurulmasına ve gerekli geçici tedbirlere hükmedebileceği düzenlenmektedir.¹⁵ Yürütmenin durdurulması kararı ve geçici tedbirler farklı maddelerde düzenlenmiş olsa da, yürütmenin durdurulması da bir geçici hukuki koruma tedbiridir. Nitekim öğretide yürütmenin durdurulması kararının, idari işlemin etkisini belirli bir süre boyunca durduran negatif bir geçici tedbir olduğu, yürütmenin durdurulması dışındakilerin ise pozitif geçici tedbirler olduğu ifade edilmektedir (Sinaniotis 2014, 29-30).

ABAD'ın alabileceği geçici tedbirler belirli bir konuyla sınırlı olmayıp rekabet, kamu ihaleleri, ortak ticaret politikası, tarım gibi birçok konuyla ilgili olabilmektedir (Alyanak 2013, 247). ABAD'ın söz konusu geçici tedbirlere hükmedebilmesi için, başvurunun ilk bakışta haklı görülmesi ve durumun aciliyet gerektirmesi şartlarının birlikte bulunması gerekmektedir (Hedemann-Robinson 2015, 124-125).¹⁶ ABAD'ın somut olayın özelliklerine göre uygulayacağı tedbiri belirlemede ve tedbir kararının şartlarının bulunup bulunmadığının tespitinde takdir yetkisi bulunmaktadır (Şen 2014, 164).

¹³ ABİHA, m. 278: “Avrupa Birliği Adalet Divanı'nda açılan davaların yürütmeyi durdurucu etkisi yoktur. Ancak Divan, şartların gerektirdiği kanısına varırsa, dava konusu tasarrufun yürütülmesinin durdurulmasına karar verebilir.”

ABİHA, m. 279: “Avrupa Birliği Adalet Divanı, önündeki davalarda, gerekli geçici tedbirlerin alınmasına karar verebilir.”

¹⁴ Yürütmeyi durdurma ve geçici tedbir kararlarına mahkeme başkanları hükmetmektedir. Bkz. Rules of Procedure of the Court of Justice [2012] OJ L 265/1, m. 160 vd.; Rules of procedure of the General Court [2015] OJ L 105/1, m. 157 vd.

¹⁵ Üye ülke mevzuatında etkili bir hukuksal koruma sağlayacak geçici tedbir mekanizmasının bulunmadığı durumlarda söz konusu maddeler uygulama alanı bulacağından, geçici tedbir mekanizması ve sağlanması gereken asgari şartlar üye ülkeler bakımından bağlayıcıdır (Apter 2003, 16).

¹⁶ Bkz. dn. 14, m. 160. Aynı koşullar Genel Mahkeme (GM) için de geçerlidir. Bkz. Rules of procedure of the General Court [2015] OJ L 105/1, m. 156.

1.1.2.2. İnsan Hakları Hukukunda Geçici Tedbirler

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), AİHM İçtüzüğü'nün 39. maddesi¹⁷ gereğince Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraf herhangi bir devlet hakkında geçici tedbir kararı verebilmektedir. AİHM'in yerleşik uygulamalarına göre geçici tedbirler, telafisi mümkün olmayan bir zararın meydana gelmesine ilişkin olası bir riskin söz konusu olduğu hallerde uygulanan acil durum tedbirleridir. Bu tedbirlerin alınmasına AİHM'de görüşülen davayla bağlantılı şekilde ve AİHM'in söz konusu davanın kabul edilebilirliği veya esası hakkında vereceği karara hâlel getirmeksizin karar verilir. Geçici tedbirler çoğunlukla sınır dışı etme ve suçluların iadesi konularıyla ilgili olmakta ve başvurunun sınır dışı ya da iade edilmesi kararının, başvurunun incelendiği süre boyunca yürütmesinin durdurulması şeklinde uygulanmaktadır.¹⁸

1.1.2.3. Tahkim Hukukunda Geçici Tedbirler

Uluslararası tahkim hukukunu düzenleyen kurumsal tahkim kurallarının neredeyse tamamında,¹⁹ tahkim mahkemelerinin gerekli gördüğü geçici tedbirleri alabileceği öngörülmektedir. Kurumsal tahkimde hükmedilebilecek olan geçici tedbirler genellikle; delillerin toplanması, tespiti ve korunması, statükonun korunması, taraflar arasındaki ilişkinin düzenlenmesi, uyuşmazlık konusunun korunması, maddi varlıkların devri ya da sarf edilmesinin önlenmesi gibi hususları içermektedir (Tuğsavul 2015, 2072). Geçici tedbirlere hükmedebilme şartları genel olarak ulusal mevzuatlarda yer almamaktadır. Söz konusu şartlar, UNCITRAL Model Kanunu'nda²⁰ düzenlenmektedir (Balkar 2010, 134; Tuğsavul 2015, 2074-2075). Bu şartlardan ilki, tedbir kararı verilmediği takdirde oluşacak

¹⁷ AİHM İçtüzüğü m. 39/1: *“Daire veya gerektiği takdirde, Bölüm Başkanı ya da işbu maddenin 4. fıkrası uyarınca görevlendirilen nöbetçi bir hâkim, taraflardan birinin ya da ilgili başka bir kişinin talebi üzerine veya resen, tarafların menfaati ya da yargılamanın uygun bir şekilde yürütülmesi için alınması gerektiğini düşündükleri geçici tedbirleri taraflara bildirebilmektedirler.”*

¹⁸ Bkz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tematik Bilgi Notu: Geçici Tedbirler, 2016, s. 2, https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Interim_measures_TUR.pdf, (Erişim Tarihi: 15.03.2022).

¹⁹ Bkz. Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Tahkim Kuralları m. 28; Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) Tahkim Kuralları m. 26; Londra Uluslararası Tahkim Mahkemesi (LCIA) Tahkim Kuralları m. 25; Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi (ICSID) Tahkim Kuralları m. 47. vd.

²⁰ Bkz. m. 17 A/1(a) ve m. 17 A/1(b).

olan zararın, tazminat ile yeterince telafi edilemeyecek olması ve tedbirin yöneldiği kişinin tedbir nedeniyle uğrayabileceği zarardan daha yüksek olmasıdır. İkinci şart ise tedbir talep eden tarafın uyuşmazlığın esası hakkında haklı çıkmasının makul bir ihtimal dâhilinde olmasıdır.

1.1.3. Türk Hukukunda Geçici Tedbirler

Türk hukuk öğretisinde tedbir ve geçici tedbir kavramları genellikle, medeni usul hukukundaki geçici hukuki koruma tedbirlerinin bir alt başlığı olan “ihtiyati tedbir” kavramını ifade edecek şekilde kullanılmaktadır. Türk hukukunda, üst kavram olan geçici hukuki himaye tedbirleri üzerinde pek durulmamış, bu kavram alt görünüm şekilleriyle karıştırılmıştır (Yılmaz 2001, 38-39). Oysa yabancı hukuk düzenlerinde olduğu gibi Türk hukukunda da geçici hukuki koruma tedbirleri yalnızca ihtiyati tedbirler ile sınırlı değildir. Bir üst kavram olarak düşünülebilecek olan geçici hukuki koruma tedbirleri, gerek yargılama gerek maddi hukuk ile ilgili pek çok hukuki düzenlemede yer almaktadır (Erişir 2013, 90). Medeni usul hukukundaki ihtiyati tedbir, icra ve iflas hukukundaki ihtiyati haciz, idari yargıdaki yürütmenin durdurulması, anayasa yargısındaki yürürlüğün durdurulması, ceza yargısındaki tutuklama ve çeşitli kanunlarda muhafaza tedbiri, muvakkat tedbir, geçici tedbir ve benzeri adlarla anılan diğer pek çok müessese, geçici hukuki koruma tedbirlerinin birer örneğini teşkil etmektedir (Yılmaz 2001, 1).

1.1.3.1. İhtiyati Tedbir

Türk hukukunda ihtiyati tedbir müessesesi esas olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda (HMK) “Geçici Hukuki Korumalar” başlığı²¹ altında düzenlenmektedir. HMK’nın 389. maddesinin birinci fıkrasında;

Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde...

ihtiyati tedbir kararı verilebileceği hükmü yer almaktadır. İhtiyati tedbir, dava sonucunu garanti altına almayı amaçlayan ve bu nedenle gecikmesinde tehlike

²¹ İlgili başlık altında ihtiyati tedbirin yanı sıra delil tespiti, ihtiyati haciz, muhafaza tedbirleri ve geçici düzenleme niteliğindeki kararlar gibi diğer geçici hukuki korumalara ilişkin hükümler de yer almaktadır.

bulunan hallerde başvurulabilecek olan bir hukuki korumadır. Bu nedenle, ihtiyati tedbire başvurabilmek için bu tedbire başvurmayı haklı kılacak nedenlerin varlığı gerekmektedir (Pekcanitez 2015, 623). HMK'nın 391. maddesinin birinci fıkrasında; mahkemenin, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yediemine tevdi ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi, sakıncayı ortadan kaldıracak veya zararı engelleyecek her türlü tedbire karar verebileceği düzenlenmektedir. Söz konusu hükümler ile mahkemelere büyük bir takdir yetkisi tanınmaktadır. Mahkemeler, hangi durumlarda hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağını ya da tamamen imkânsız hâle geleceğini, hangi durumlarda gecikme nedeniyle ciddi bir zarar doğacağını ve bunlara bağlı olarak ne tür bir ihtiyati tedbir kararı verileceğini somut olayın özelliğini göz önüne alarak takdir edecektir (Yılmaz 2001, 620).

1.1.3.2. Yürütmenin Durdurulması

İdari işlemler hukuka uygunluk karinesinden yararlandığından, bir idari işlem hakkında yalnızca dava açılmış olması, o işlemin icrasını kendiliğinden durdurmamaktadır.²² Bunun için, Danıştay veya idare mahkemesinin yürütmenin durdurulması yönünde ayrıca karar vermesi gerekmektedir. Kaynağını Anayasa'dan alan²³ yürütmenin durdurulması kararına hükmedebilme şartları, İYUK'un 27. maddesinin ikinci fıkrasında;

Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.

şeklinde düzenlenmektedir. Bu bağlamda yürütmenin durdurulması kararı, idari işlemin uygulanmasını erteleyen geçici bir tedbir niteliğindedir (Aslan 2001, 27).

Yürütmenin durdurulması kararına hükmedebilmek için, idari işlemin uygulanması halinde “telafisi güç veya imkânsız zarar doğması” ve “idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması” şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Yürütmenin durdurulması kararları, geçici hukuki koruma tedbirlerinin farklı bir

²² Bkz. İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK), m. 27/1.

²³ Anayasa, m. 125/5: “İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.”

görünümü olarak, ihtiyati tedbir kararlarına benzer faydalar sağlamaktadır (Kılınç 1998, 32-33).

1.1.3.3. Yürürlüğün Durdurulması

Anayasa yargısında yürürlüğün durdurulması, idari yargıdaki yürütmenin durdurulması müessesesine oldukça benzemektedir. İdari yargı mercileri tarafından bir idari işlemin iptal edilmesi durumunun aksine, Anayasa'nın 153. maddesinin beşinci fıkrasında Anayasa Mahkemesinin (AYM) vermiş olduğu iptal kararlarının geriye yürümeyeceği düzenlenmiştir. Bu nedenle, AYM tarafından iptal kararı verilene ve karar sonuç doğurana kadar ilgili düzenlemenin askıya alınması, yürürlüğün durdurulması olarak ifade edilmektedir.

Yürürlüğün durdurulması müessesesi, Anayasa veya Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da düzenlenmemekle birlikte, AYM, yürürlüğün durdurulması kararı vermeye yetkili olduğunu içtihat ile kabul etmiştir (Değirmencioğlu 2004, 113; Taşkın 2007, 296).²⁴ Yürürlüğün durdurulması kararı verilebilmesi için geçici hukuki koruma tedbirlerinin temel şartlarının sağlanması gerekmektedir. Nitekim AYM, konuya ilişkin kararlarında, yürürlüğün durdurulmasına karar verilebilmesi için denetlenen normun Anayasa'ya aykırı olduğu yönünde güçlü belirtilerin bulunması ve normun uygulanmasının ileride giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ya da durumlara neden olma ihtimalinin bulunması koşullarını aramaktadır (Akyalçın 2006, 49).

1.1.3.4. Koruma Tedbirleri

Ceza yargılamasında da geçici hukuki korumaların genel özelliklerini taşıyan tedbir türleri bulunmaktadır. Bunlar, esas olarak Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun "Koruma Tedbirleri" başlıklı dördüncü kısmında düzenlenen; yakalama, gözaltı, tutuklama, adli kontrol, arama, elkoyma, kayyım tayini, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı görevlendirilmesi ve teknik araçlarla izleme tedbirlerinden oluşmaktadır.

Ceza yargılamasındaki koruma tedbirleri de, gecikmede tehlike, geçicilik, görünüşte haklılık, asıl yargılama faaliyetinde araç olarak kullanılma gibi geçici hukuki koruma tedbirlerinin genel özelliklerini taşımaktadır (Tosun 1968, 9; Yılmaz 2001, 1737). Bu tedbirlerin tamamı, ceza muhakemesi sonunda verilecek

²⁴ Bkz. AYM'nin 21.10.1993 tarihli, 1993/33 E. ve 1993/40-2 K. sayılı kararı, s. 9-11.

olan kararın etkisini korumayı amaçlamaktadır. Koruma tedbirlerinin uygulanabilmesi için, gecikmede sakınca bulunması ve hukuki güvenliği sağlamaya yönelik haklı görünüş şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir (Turinay 2021, 480).

1.2. REKABET HUKUKUNDA TEDBİR KAVRAMI

Hukuk düzeninin sağlanması, hukuk kurallarına uyulması ile mümkündür. Hukuk kurallarına uyulması ise, uyulmaması halinde uygulanacak olan yaptırımlarla sağlanmaktadır (Güriz 2012, 46). Hukuk kuralının ihlaline gösterilen bir tepki olan yaptırım (Hafizoğulları ve Özen 2014, 406), özü itibarıyla bir ceza ve cebir unsurunu içermektedir. Rekabet hukukunda da, rekabet kurallarının ihlal edilmesi halinde uygulanacağı hüküm altına alınan yaptırımlar bulunmaktadır. Bu yaptırımların türleri hukuk sistemleri bakımından değişmekte olup rekabet hukuku uygulamasının adli makamlara bırakıldığı sistemlerde hapis ve adli para cezası gibi adli yaptırımlardan; ülkemizde olduğu gibi uygulamanın idari bir makama bırakıldığı sistemlerde ise idari para cezası gibi idari yaptırımlardan meydana gelmektedir.

Rekabet hukukunda tedbir (*remedy*) kavramı²⁵ ise, en genel tanımı ile rekabet otoriteleri tarafından rekabetin korunmasına yönelik olarak alınan önlemleri ifade etmektedir (Bozkuş 2010, 4). Yaptırımlarda cezalandırma amacı baskınken, tedbirlerde önleme ve düzeltme amacının baskın olduğu söylenebilecektir (Lianos 2013, 16-17). Nitekim hâkim durumun kötüye kullanılması hallerinde uygulanan tedbirler ve yaptırımlar konusunun ele alındığı 2007 tarihli Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) toplantısında, bu ikisinin birbirinden farklı kavramlar olduğu vurgulanmış; tedbirlerin hukuka aykırı davranışı iyileştirdiği, düzelttiği ya da önlediği, yaptırımların ise cezalandırdığı belirtilmiştir (OECD 2007, 7). Bununla birlikte rekabet hukuku doktrininde tedbir ve yaptırım kavramlarının birbirinden keskin çizgilerle ayrılmadığı ve genellikle birbirini kapsayıcı şekilde kullanıldığı dikkat çekmektedir.²⁶

²⁵ “*Remedy*” kavramı Rekabet Terimleri Sözlüğü’nde çözüm, tedbir ve koşul olarak; Birleşme/Devralma İşlemlerinde Rekabet Kurumunca Kabul Edilebilir Çözümlere İlişkin Kılavuz’da ise çözüm olarak tercüme edilmektedir.

²⁶ Bkz. O'Donoghue ve Padilla (2006); First (2008).

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (RKHK) pek çok maddesinde tedbir ifadesi geçmektedir. İlk olarak, “Kapsam” başlıklı 2. maddede “...rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler...”ın Kanun kapsamına girdiği ifade edilmektedir. Buna paralel şekilde, ihlallere son verilmesi için gerekli tedbirlerin alınması Rekabet Kurulu’nun (Kurul) görev ve yetkileri [m. 27/1(a)] arasında sayılmaktadır. “İhlale Son Verme” başlıklı 9. maddede, Kurul’un davranışsal ve yapısal tedbirlere (m. 9/1) ve ihlalden önceki durumu koruyacak nitelikte geçici tedbirlere (m. 9/4) karar vermeye yetkili olduğu hükme bağlanmaktadır. Bunların dışında, yoğunlaşma işleminin nihai incelemeye alınması halinde (m. 10/1) ve bildirilmesi zorunlu ve hukuka aykırı bir yoğunlaşmanın bildirilmemesi halinde [m. 11/1(b)] Kurul’un gerekli gördüğü tedbirleri alacağı öngörülmektedir.

1.2.1. Davranışsal ve Yapısal Tedbirler

Rekabet hukukunda davranışsal ve yapısal tedbirler, rekabeti kısıtlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları ile hâkim durumun kötüye kullanılması hallerinde ve rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki yoğunlaşma işlemlerinde kullanılmaktadır. Yoğunlaşma işlemlerinde genellikle işlem henüz gerçekleşmeden, *ex ante* tedbirler uygulanırken diğer durumlarda ise, bir ihlal tespitinden sonra, ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırmak ve bozulan rekabeti tekrar sağlamak için *ex post* tedbirler uygulanmaktadır (Bozkuş 2010, 5).

OECD (2007, 187) davranışsal tedbirleri;

İlgili teşebbüs(ler)e belirli tip davranışlarda bulunma zorunluluğu getiren veya teşebbüs(ler)i rekabet karşıtı davranışlarda bulunmaktan alıkoyan tedbirler

şeklinde tanımlamaktadır. Yapısal tedbirler ise OECD tarafından (2007, 186);

Piyasanın yapısını (etkili bir şekilde) değiştirmek için, (teşebbüsün) maddi ve maddi olmayan varlıklarının veya bütün bir faaliyet alanının mülkiyetinin devrini sağlayan ve (bu varlıkların) eski ve yeni sahipleri arasında sürekli bir ilişkiye yol açmayan tedbirler

şeklinde tanımlanmaktadır. Genel olarak yapısal tedbirler, rekabetin sağlanması veya düzeltilmesi amacıyla pazar yapısına doğrudan müdahale ederek tek seferlik kalıcı değişim sağlamaktadır. Davranışsal tedbirler ise, yapısal tedbirlerin tek seferlik ve kalıcı doğasının aksine, teşebbüslere rekabet etme ve sözleşme yapma

gibi yükümlölükler yüklemekte ve tek seferlik olmayan bir izleme sürecini içermektedir (Ezrachi 2006, 460).

Komisyon'un rekabet ihlallerinde davranışsal ve yapısal tedbirlere hükmetme yetkisi, 1/2003 sayılı Tüzük'ün²⁷ 7. maddesinin birinci fıkrasında aşağıdaki gibi düzenlenmektedir:

Komisyon, bir şikâyet üzerine veya resen Antlaşma'nın 81. veya 82. maddelerinin ihlal edildiğini tespit etmesi halinde, teşebbüslerin ve teşebbüs birliklerinin söz konusu ihlali sona erdirmelerine karar verebilir. Bu amaçla ihlalle orantılı ve ihlalin etkin bir şekilde sona erdirilmesi için gerekli olan her türlü davranışsal ve yapısal tedbirlere hükmedebilir. Yapısal tedbirlere yalnızca, eşit derecede etkili bir davranışsal tedbir bulunmadığı veya eşit derecede etkili herhangi bir davranışsal tedbirin ilgili teşebbüs için yapısal tedbirlerden daha külfetli olduğu durumlarda hükmedilebilir...

Türk rekabet hukukunda ise, davranışsal ve yapısal tedbirler RKHK'nın 9. maddesinin birinci fıkrasında;

Kurul; ihbar, şikâyet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanunun 4 üncü, 6 ncı veya 7 nci maddelerinin ihlal edildiğini tespit ederse, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine rekabetin tesisi için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları ve teşebbüslerin belirli faaliyetlerini yahut ortaklık paylarını ya da malvarlıklarını devretmeleri şeklindeki yapısal tedbirleri nihai kararında bildirir. Davranışsal ve yapısal tedbirler, ihlalle orantılı ve ihlalin etkili biçimde sona erdirilmesi için gerekli olmalıdır. Yapısal tedbirlere ancak daha önce getirilen davranışsal tedbirlerin sonuç vermediği hallerde başvurulur. Davranışsal tedbirlerin sonuç vermediğinin nihai kararla tespit edilmesi halinde ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine, yapısal tedbire uyması için en az 6 ay süre verilir.

şeklinde düzenlenmektedir.

1.2.2. Geçici Tedbirler

1.2.2.1. Rekabet Hukuku Soruşturmalarında Geçici Tedbirler

Rekabet hukukunun amacına ulaşmasında bir araç niteliğinde olan tedbirlerin kendilerinden beklenen faydayı sağlayabilmesi için, rekabet otoriteleri tarafından yerinde ve zamanında, diğer deyişle etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Tedbirlerin etkin bir şekilde kullanılabilmesi ise rekabet karşıtı davranışlara

²⁷ Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty [2003] OJ L 1/1.

gecikmeksizin ve uygun yöntemlerle cevap verilmesi ile mümkündür. Söz konusu tedbirlerin kullanılmasında meydana gelebilecek olan gecikmeler, pazardaki rekabetin artık telafi edilemeyecek derecede zarar görmesine neden olabilmektedir. İşte bu nedenle, gecikmeden kaynaklanan zararların önlenebilmesi ihtiyacı karşısında rekabet otoritelerine belirli koşullar altında geçici tedbir uygulama yetkisi tanınmıştır.

AB rekabet hukukunda geçici tedbirler, 1/2003 sayılı Tüzük’ün “Geçici Tedbirler” başlıklı 8. maddesinde aşağıdaki gibi düzenlenmektedir:

Komisyon, rekabete yönelik ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesinden kaynaklanan acil durumlarda, ilk bakışta ihlal tespiti gerekçesiyle resen geçici tedbirlere hükmedebilir.

Türk rekabet hukukunda ise, RKHK’nın 9. maddesinin dördüncü fıkrasında aşağıdaki gibi düzenlenmektedir:

Kurul, nihai karara kadar ciddi ve telafi olunamayacak zararların ortaya çıkma ihtimalinin bulunduğu durumlarda, ihlalden önceki durumu koruyucu nitelikte ve nihai kararın kapsamını aşmayacak şekilde geçici tedbirler alabilir.

Rekabet hukukunda geçici tedbirler, davranışsal ve yapısal tedbirler ile birlikte kategorize edilmemiştir. Terminolojik olarak her ne kadar Türk rekabet hukukunda her iki kavram için tedbir ifadesi kullanılsa da, AB rekabet hukuku mevzuatında ve öğretisinde söz konusu kavramlar farklı şekilde ifade edilmektedir.²⁸

Rekabet ihlallerinde davranışsal ve yapısal tedbirlere, ihlal tespitinin ardından verilecek olan nihai karar ile hükmedilmektedir.²⁹ Bu bakımdan söz konusu tedbirler, artık tamamlanmış olan bir rekabet soruşturması sonucunda, ihlalin etkilerinin sona erdirilmesi ve rekabetin yeniden tesisi amacıyla hükmedilen nihai karar niteliğindedir. Oysa bambaşka usullere ve koşullara tabi olan geçici tedbir uygulamasında, henüz tamamlanmış bir rekabet soruşturması

²⁸ Geçici tedbirler için “*interim measures*”; davranışsal ve yapısal tedbirler için “*behavioral and structural remedies*” ifadeleri kullanılmaktadır. Bununla birlikte “*measures*” ve “*remedies*” ifadeleri zaman zaman birbirinin yerine kullanılabilir (bkz. Kerse ve Khan 2005, 334 vd; O’Donoghue ve Padilla 2006, 683 vd.). Hellström vd. (2009, 45), “*remedy*” terimini, “ihlali etkili bir şekilde sona erdirmeyi amaçlayan tedbir (*measure*)” şeklinde tanımlamaktadır.

²⁹ Söz konusu tedbirler, teşebbüs tarafından sunulan taahhütlerin kabul edilmesi halinde herhangi bir ihlal tespiti yapılmaksızın uygulanabilmektedir (OECD 2007, 182).

söz konusu olmayıp hâlihazırda yürütülmekte olan soruşturmanın etkinliği güvence altına alınmaktadır. Diğer bir deyişle, geçici tedbirlerin amacı, soruşturma sürecinde ihlalin muhtemel zararlı etkilerini önlemektir. İhlalin etkin bir şekilde sona erdirilmesi ise, soruşturma sonucunda verilecek olan nihai kararlar mümkündür (Maier-Rigaud ve Lowe 2007, 600; Bozkuş 2010, 68).

Öğretide geçici tedbirlerin, soruşturma sonucunda hükmedilecek davranışsal ve yapısal tedbirlerin etkinliğini artırabileceği savunulmaktadır. Maier-Rigaud ve Lowe (2007, 610), geçici tedbirlerin, nihai karar ile birlikte verilecek olan tedbirlerin önceden test edilmesini sağlayarak verimliliklerini artırabileceğini, özellikle davranışsal tedbir niteliğinde olan geçici tedbirlerin etkili olmaması halinde, nihai kararda yapısal tedbirlere hükmedilme gerekçesinin sağlamlaşabileceğini ifade etmektedir.³⁰ Benzer şekilde Lianos (2013, 16) geçici tedbirleri, rekabet hukuku ihlallerini giderecek başlıca tedbirlerin uygulanmasını kolaylaştırıcı oldukları için ikincil nitelikte tedbirler olarak adlandırmaktadır.

Geçici tedbirler ile davranışsal ve yapısal tedbirler arasındaki esaslı farklılıklara rağmen bahse konu kavramların birbirleriyle tamamen ilişkisiz olduğu söylenemeyecektir. OECD, 2007 tarihli raporunda Komisyon’un geçici tedbir uygulama yetkisine atıfta bulunduktan hemen sonra, “*Sonuç olarak Komisyon, istisnai durumlarda davranışsal tedbirler uygulayabilir.*” ifadelerine yer vermektedir. Dolayısıyla OECD’nin, geçici tedbirleri davranışsal tedbirlerin istisnai bir uygulama biçimi olarak gördüğü anlaşılmaktadır (OECD 2007, 182). OECD, 2022 yılında yayımladığı arka plan notunda ise geçici tedbirler için yasal bir sınırlama bulunmamakla beraber genellikle davranışsal nitelikte olduklarını belirtmektedir (OECD 2022, 14). OECD ayrıca elden çıkarma gibi geri alınabilmesi zor tedbirlerin geçici tedbir şeklinde uygulanmasının ölçülülük ilkesine uygun düşmeyebileceğini vurgulamaktadır (OECD 2022, 14).

Geçici tedbirlerin kapsamı konusunda açık bir yasal sınırlama bulunmamakla birlikte, yapısal tedbirlerin geçici tedbir şeklinde uygulanmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir.³¹ Nitekim AB ve Türk rekabet hukuku mevzuatı,

³⁰ Benzer yönde bkz. Feases 2020, 428.

³¹ Feases (2020, 428), geri alınabilir olmadıkları için geçici tedbir şeklinde uygulanamayacak tek tedbir türünün yapısal tedbirler olduğu, geçici tedbirlerin davranışsal tedbirlerle sınırlı olduğu görüşündedir. Yine Schweitzer (2020, 48), elden çıkarma gibi geniş kapsamlı tedbirlerin geçici tedbir şeklinde uygulanmaması gerektiğini ifade etmektedir.

soruşturma sürecinin tamamlanmasının ardından uygulanacak olan davranışsal tedbirleri, yapısal tedbirlere göre önceliklendirmektedir.³² İnceleme konusu hususlara dair tüm delillerin toplanarak hukuki değerlendirmenin tam olarak yapıldığı nihai kararlarda dahi yapısal tedbirlere kolayca hükmedilemiyorken, henüz soruşturmanın devam ettiği ve dolayısıyla hukuki değerlendirmenin tam olarak yapılmadığı geçici tedbirlerde yapısal tedbirlere hükmedilebilmesi çelişki oluşturacaktır. Sonuç olarak geçici tedbirleri; belirli koşulların sağlanması halinde, kural olarak soruşturma sonucunda hükmedilebilecek olan davranışsal tedbirlerin özel ve istisnai bir uygulama biçimi olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

Son olarak, geçici hukuki koruma tedbirlerinin rekabet hukukundaki bir yansıması olan (Yılmaz 2001, 764) geçici tedbirlere ilişkin gerek AB mevzuatı gerek Türk mevzuatında yer alan düzenlemelerin, daha önce bahsi geçen diğer geçici hukuki koruma tedbirleri ile oldukça benzer olduğu görülebilecektir. Nitekim bu benzerlik, rekabet hukuku doktrinde kimi yazarlar tarafından geçici tedbirlerin “ihtiyati tedbir” olarak adlandırılmasına sebep olmuştur.³³ Bununla birlikte, özel hukukta uygulama alanı bulan bir geçici hukuki koruma tedbiri olan ihtiyati tedbir kavramının, rekabet hukukuna özgü bir geçici hukuki koruma tedbiri olan geçici tedbirleri ifade etmek için kullanılmasının uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

1.2.2.2. Yoğunlaşmaların Kontrolünde Geçici Tedbirler

Rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararları ile hâkim durumun kötüye kullanılması kapsamında yürütülen soruşturmalardan başka, yoğunlaşmaların kontrolünde de geçici tedbir niteliğinde kararlar verilebilmektedir (OECD 2022, 10).

Komisyon, yoğunlaşma işleminin bildirilmeksizin veya izin alınmaksızın gerçekleştirilmesi halinde, etkin rekabeti sağlamak veya sürdürmek için uygun geçici tedbirleri alma yetkisine sahiptir.³⁴ Geçici tedbirler, işlemin telafi edilemeyecek zararlı etkilerini ve tarafların geri döndürülemez bir şekilde bütünleşmelerini önlemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu yetki ilk kez

³² Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m. 7/1; RKHK, m. 9/1.

³³ Bkz. Topçuoğlu (2001); Eğerci (2004); Kaya (2018); Aslan (2021).

³⁴ Bkz. EC Merger Regulation [2004] OJ L 24/1, m. 8/5.

Illumina/Grail dosyasında kullanılmış ve nihai karar verilinceye kadar teşebbüslerin yönetimlerinin ayrı tutulması ve ticari sırların paylaşılması gibi yükümlülükler içeren geçici tedbir kararı verilmiştir.³⁵

AB mevzuatının aksine RKHK’da, işlemin bildirilmeksizin veya izin alınmaksızın gerçekleştirilmesi halinde geçici tedbir alınabileceği ile ilgili yoğunlaşmalara özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Her ne kadar RKHK’nın 11/1(b). maddesinde, bildirilmemiş işlemin incelemeye alınması sonucunda işlemin sona erdirilmesi ve hukuki sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler alınabileceği düzenlense de, inceleme sonundaki nihai kararla alınan bu tedbirler geçici tedbir niteliğini haiz değildir. Bununla beraber, geçici tedbir yetkisini düzenleyen 9/4. maddenin, bildirilmeyen veya izin verilmeden gerçekleştirilen yoğunlaşma işlemleri hakkında da uygulanabileceği düşünülmektedir.³⁶ Nitekim madde gerekçesinde, 4, 6 ve 7. maddelerin ihlal edildiğinin tespiti halinde geçici tedbir alınabileceği belirtilmektedir.

İlaveten, RKHK’nın 10/1. maddesinde, Kurul’un ön inceleme sonucunda işlemi nihai incelemeye almaya karar verdiği takdirde, işlemin nihai karara kadar askıda olduğunu ve uygulamaya sokulamayacağını, “gerekli gördüğü diğer tedbirlerle birlikte” ilgililere tebliğ etmek zorunda olduğu düzenlenmektedir. Mevcut durumu korumayı amaçlayan ve nihai karardan önce alınan söz konusu tedbirlerin geçici tedbir niteliğinde olduğu, bununla beraber yoğunlaşma işlemlerini de kapsayan 9/4. madde hükmü karşısında 10/1. maddede yer alan bu düzenlemenin işlevsel olmadığı düşünülmektedir.³⁷

³⁵ Bkz. Case M.10493, *Illumina/Grail* [2021].

³⁶ Bu tedbirler, nihai karar verilinceye kadar devralan tarafından oy haklarının kullanılmaması, taraflarca ortak ticari faaliyette veya hassas bilgi paylaşımında bulunulmaması gibi bütünsellemenin ilerlemesini önleyici tedbirler olabilecektir (OECD 2015, 12, 20).

³⁷ Benzer yönde Aslan (2021, 1344), 10/1. madde düzenlemesi olmasaydı dahi 9/4. madde hükmüne dayanılarak tedbir alınabileceği görüşündedir.

BÖLÜM 2

AB VE ABD REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER

Bu bölümde öncelikle AB rekabet hukukunda geçici tedbir yetkisinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi kısaca ele alınacak, ardından yetkinin hangi koşullara ve ilkelere bağlı olarak kullanıldığı incelenerek uygulamaya dair önemli görülen karar örneklerine yer verilecektir. Son olarak ABD rekabet hukukunda geçici tedbir yetkisine ilişkin açıklamalarda bulunularak AB uygulaması ile farklılıklarına değinilecektir.

2.1. AB REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER

2.1.1. Tarihsel Süreç

AB rekabet hukukunda geçici tedbirlerin yer aldığı ilk hukuki metin, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurucu anlaşması olan 1951 tarihli Paris Antlaşması'dır.³⁸ Bununla birlikte Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurucu anlaşması olan 1957 tarihli Roma Antlaşması'nda ve Komisyon'a rekabet hukuku kurallarını uygulama yetkisi tanıyan 17/62 sayılı Tüzük'te³⁹ geçici tedbirlerle ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Komisyon'un geçici tedbir uygulayabilme yetkisi ilk olarak ABAD'ın 1980 tarihli *Camera Care*⁴⁰ kararı ile tanınmıştır. İçtihat ile rekabet hukuku uygulamasına kazandırılan geçici tedbir müessesesi daha sonra 1/2003 sayılı Tüzük ile mevzuattaki yerini almıştır. 1/2003 sayılı Tüzük'ün 8. maddesi, içtihatla geliştirilen geçici tedbir koşullarını genel anlamıyla muhafaza etmekle birlikte, geçici tedbirlerin uygulama alanını daraltan bazı önemli değişiklikler getirmiştir. Bahse konu düzenlemenin ardından uzun süre kullanılmayan geçici tedbir yetkisi, son olarak 2019 yılında *Broadcom*⁴¹ dosyasında kullanılmıştır.

³⁸ Bkz. m. 66/5.

³⁹ First Regulation Implementing Articles 85 and 86 of the Treaty [1962] OJ 13/204.

⁴⁰ Case 792/79 R, *Camera Care Ltd v. Commission* [1980] ECR 119.

⁴¹ Bkz. dn. 2.

2.1.1.1. Yetkinin Doğuşu: *Camera Care* Kararı

*Camera Care*⁴² kararı, Komisyon’a geçici tedbir yetkisinin tanınması ve bu yetkinin koşullarını tayin etmesi açısından oldukça önemlidir. Profesyonel fotoğraf ekipmanlarının tamiri, kiralanması ve satışı alanlarında faaliyet gösteren Camera Care, tedarikçisi Hasselblad’ın kendisine fotoğraf ekipmanı ve yedek parça tedarik etmeyi reddettiği gerekçesiyle Komisyon’a başvurmuş, işletmesinin tehlikede olduğunu iddia ederek Hasselblad’ın kendisine mal sağlaması için geçici bir karar verilmesini talep etmiştir.

Şikâyet üzerine gerekli incelemeyi başlatan Komisyon, topluluk hukukunda öngörülmediği ve hukuki temeli bulunmadığı gerekçesiyle geçici tedbir uygulanamayacağını bildirmiştir. Bunun üzerine şikâyetçi, ABAD’a başvurarak Komisyon’un geçici tedbir uygulamaktan kaçınmasının hukuka aykırı olduğunu iddia etmiştir. Dava sürecinde Komisyon, geçici tedbir uygulama yetkisine sahip olduğunu düşünmesine rağmen mevzuatta açık bir düzenleme bulunmadığı için inisiyatif almak istemediğini belirterek bu ilkesel sorunun ABAD tarafından çözülmesini talep etmiştir.

ABAD tarafından; teşebbüslerin eylemlerinin üye devletlerin menfaatlerine ve diğer teşebbüslere zarar vermesi ya da rekabet politikasını tehlikeye atması halinde geçici koruma tedbirlerine ihtiyaç duyulacağının aşikâr olduğu, soruşturmalar yürürken Komisyon’un vereceği nihai kararlar telafi edilemeyecek nitelikte bir zararın engellenmesinin önem arz ettiği ifade edilmiştir.⁴³ Kararda, Komisyon’a ihlale son vermesi için tanınan bağlayıcı nitelikte karar alma yetkisinin⁴⁴ somut olayın şartlarına uygun düşecek en etkili şekilde uygulanması gerektiği vurgulanmış, bahse konu karar alma yetkisinin birbirini izleyen aşamalardan oluşabileceği, ihlal tespitinden önceki herhangi bir anda, gerekli görülen herhangi bir tedbirin alınabileceği belirtilmiştir. Bu bakımdan Komisyon’un, vereceği nihai kararların “etkisiz ve hatta yanıltıcı” olmasını

⁴² Bkz. dn. 40.

⁴³ A.g.k., para. 14.

⁴⁴ Bkz. 17/62 sayılı Tüzük, m. 3/1: “Komisyon, başvuru üzerine veya resen Antlaşma’nın 85. veya 86. maddelerinin ihlal edildiğini tespit etmesi halinde, teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin ihlale son vermeleri yönünde karar verebilir.”

engellemek için zorunlu gördüğü koruyucu tedbirleri almaya yetkili olduğu tespit edilmiştir.⁴⁵

Kararda ayrıca, ilgili teşebbüslerin menfaatleri dikkate alınmadan geçici tedbir uygulanamayacağı, bu nedenle belirli koşulların sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda geçici tedbirlerin yalnızca aciliyet halinde uygulanabileceği, aciliyetin ise başvurana yönelik ciddi ve telafi olunamayacak bir zarardan kaçınılması ya da kamu yararı bakımından katlanılamayacak bir durum bulunması halinde söz konusu olacağı ifade edilmiştir. İlâveten, tedbirlerin doğası gereği geçici ve koruyucu nitelikte olduğu ve mevcut durumun gereklilikleriyle sınırlı olduğu, teşebbüslere savunma hakkı gibi temel güvencelerin sağlanması gerektiği, geçici tedbir kararlarının, karardan zarar gördüğünü düşünen teşebbüsler tarafından dava edilebilecek bir biçimde alınması gerektiği belirtilmiştir.⁴⁶ Ayrıca kararda açık bir şekilde yer almasa da, geçici tedbir yetkisinin doğasından kaynaklanan ilk bakışta ihlal tespiti şartının da sağlanması gerekmektedir (Morris 1985, 105).⁴⁷

Camera Care kararı, ABAD'ın etkili bir rekabet hukuku uygulaması için Komisyon'u daha fazla araçla donatma isteğini göstermektedir (Feases 2020, 407). Karar ile Komisyon'a geçici tedbir uygulama yetkisi tanınmasının yanında, bu yetkinin hangi koşullarda uygulanabileceğine ilişkin bir rehber oluşturulmaktadır. Dolayısıyla karar, Komisyon'un yetkilerini artırırken, aynı zamanda yetkinin sınırlarını da çizmektedir (Morris 1985, 103).

2.1.2. Geçici Tedbir Kararlarının Koşulları ve Genel İlkeleri

2.1.2.1. Temel Koşullar

Camera Care kararının ışık tutmasıyla 1/2003 sayılı Tüzük'te benimsenmiş olan geçici tedbir kararlarının iki temel koşulu, (i) ilk bakışta ihlal tespiti ile (ii) ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi nedeniyle aciliyettir. Bu iki temel koşulun kümülatif olarak sağlanması gerekmektedir.⁴⁸

⁴⁵ Bkz. dn. 40, para. 16-18.

⁴⁶ A.g.k., para. 19.

⁴⁷ Bkz. Opinion of AG Slynn, Joined Cases 228 and 229/82, *Ford v. Commission* [1984] ECR 1129, s. 1168.

⁴⁸ Bununla birlikte koşulların birbiriyle bağlantılı şekilde değerlendirilebildiği görülmektedir. Örneğin, zarar tehlikesinin çok büyük olması halinde ilk bakışta ihlal tespiti koşulu

2.1.2.1.1. İlk Bakışta İhlal Tespiti

İlk bakışta ihlal tespiti, olguların ve hukukun tam olarak değerlendirildiği bir incelemeye değil;⁴⁹ soruşturma konusu davranışın rekabet hukuku kurallarına uygunluğuna dair ciddi şüpheler olduğunu gösteren öncül bir incelemeye dayanmaktadır.⁵⁰ Nitekim geçici tedbir kararı verilirken esas soruşturma devam etmekte olduğundan, nihai kararda olduğu gibi kesin bir ihlal tespitinin yapılması mümkün değildir (Mantzari 2020, 490). *La Cinq* kararında GM, ilk bakışta ihlal tespitinde sağlanması gereken kesinlik seviyesi ile nihai kararda sağlanması gereken kesinlik seviyesinin eşit olamayacağını belirterek davranışın açık ve net bir ihlal oluşturmaya gerek olmadığını tespit etmiştir.⁵¹ Dolayısıyla ilk bakışta ihlal tespiti, açık ve net bir ihlal tespiti anlamına gelmemekte; eldeki öncül bulgular doğrultusunda davranışın rekabet hukuku kurallarına uygunluğuna dair ciddi şüpheler bulunması nedeniyle ihlalin muhtemel olması anlamına gelmektedir.⁵² Bununla beraber Komisyon'un, davranışın ihlal oluşturma olasılığının aksi olasılıktan daha yüksek olduğunu göstermesi gerekmemektedir.⁵³

Diğer yandan bu koşul, yalnızca soruşturma konusu davranışın değerlendirilmesi ile sınırlı değildir. Pazar tanımı, pazar yapısı, hâkim durum tespiti gibi hususlar da elde edilen öncül bulgular doğrultusunda *ilk bakışta* değerlendirilmektedir (OECD 2022, 12).

değerlendirilirken daha esnek davranılabilmektedir. Benzer şekilde, ilk bakışta ihlal tespitinin kuvvetli olması, ikinci koşul için aranacak eşiği düşürebilmektedir (OECD 2022, 11).

⁴⁹ Bkz. Case T-184/01 R, *IMS Health v. Commission* [2001] II-3193, para. 68.

⁵⁰ Bkz. Case T-23/90, *Peugeot v. Commission* [1991] ECR II-653, para. 21, 63.

⁵¹ Bkz. Case T-44/90, *La Cinq SA v. Commission* [1992] ECR II-1, para. 61-63.

⁵² İlk bakışta ihlal tespiti koşulu, ihlal ihtimalinin derecesine dair birtakım yorum farklılıkları bulunmakla birlikte ulusal rekabet otoritelerince de uygulanmaktadır. Almanya'da, incelenen davranışın ihlal oluşturma olasılığının, aksi olasılıktan daha yüksek olması standardı bulunmaktadır (bkz. Act against Restraints of Competition (GWB), Section 32a). Fransa'da, davranışın rekabet hukuku kurallarını ihlal etme ihtimali bulunması yeterli görülmektedir (bkz. Montblanc 2006, 2). Belçika'da ise, davranışın ihlal olabileceğini düşünmek açıkta mantıksız olmadığı sürece geçici tedbir uygulanabilmektedir (bkz. Steenberg 2017, 2).

⁵³ Bkz. OECD (2022c, 4).

2.1.2.1.2. Ciddi ve Telifi Olunamayacak Zarar Tehlikesi Nedeniyle Aciliyet

Bu koşul, birden çok unsurun birlikte değerlendirilmesini gerektirmektedir. Aciliyet, zararın oluştuğunu ya da pek yakın bir zamanda oluşacağını ve zarar tehlikesinin önlenebilmesi adına tedbir kararının zorunlu olmasını ifade etmektedir. Henüz meydana gelmemiş olan zararın yeterli bir ihtimal dâhilinde öngörülebilir olması gerekmektedir.⁵⁴ Bu kapsamda, tamamen varsayıma dayalı bir zarar teorisi yeterli olmamakla birlikte, zararın pek yakında gerçekleşeceğini kesin olarak göstermek gerekli değildir.⁵⁵

Broadcom kararında Komisyon, aciliyetin pazardaki ani değişimlerle sınırlandırılmaması gerektiğini, zarar ciddi ve telifi olunamayacak nitelikte olduğu müddetçe, ani olmayan, süregelen pazar gelişmelerinin de aciliyet oluşturabileceğini belirtmektedir.⁵⁶ Dolayısıyla ciddi ve telifi olunamayacak zarar tehlikesinin ağır bastığı durumlarda aciliyet unsurunun daha geniş yorumlandığı söylenebilecektir. Bu yorum, özellikle zararın kademeli olarak gerçekleştiği dijital pazarlarda geçici tedbirlerin etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır (OECD 2022c).

Zararın ciddi olması, belirli bir büyüklük ve önem taşıması anlamına gelmektedir. Bu unsur, somut olayın özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmektedir.⁵⁷

Zararın telifi olunamaması ise, soruşturma sonunda verilecek nihai kararlar birlikte uygulanacak tedbirlerin, zararı giderme kabiliyetinden yoksun olmasını ifade etmektedir. Bir başka deyişle, erken bir aşamada müdahalede bulunmayıp nihai kararın beklenmesi halinde, artık müdahalenin etkisiz olacağı anlamına gelmektedir. Arz ve talep dengesi üzerinde uzun süreli etkisi olabilecek ve geri alınması oldukça zor olan pazar yapısındaki değişiklikler, teşebbüsün pazardaki varlığının tehdit altında bulunması, pazar payının kalıcı şekilde etkilenmesi ya da iş politikasını tanımlama özgürlüğünün kısıtlanması halleri, içtihatta telifi

⁵⁴ Bkz. dn. 49, para. 144; Case C-481/01 P(R), *NDC Health v. IMS* [2002] ECR I-3401, para. 68-69.

⁵⁵ Bkz. Case C-149/95 P(R), *Commission v. Atlantic Container Line and Others* [1995] ECR I-2165, para. 38.

⁵⁶ Bkz. dn. 2, para. 468.

⁵⁷ Bkz. a.g.k., para. 429.

olunamayacak zararlara örnek oluşturmaktadır.⁵⁸ Salt maddi zararlar ise teşebbüsün ticari varlığını tehlikeye atmadığı sürece telafi olunamayacak zarar olarak değerlendirilmemektedir.⁵⁹

1/2003 sayılı Tüzük'ün 8. maddesi, zararın mağduru konusunda önemli bir değişiklik getirmektedir. Düzenleme, *Camera Care* ile geliştirilen içtihattan farklı olarak yalnızca rekabete yönelik zararlara atıfta bulunmakta, teşebbüslere yönelik zararları ise dışlamaktadır. Dolayısıyla Komisyon, zararın sadece teşebbüslere yönelmesi halinde geçici tedbir uygulayamayacaktır. Söz konusu değişiklik, rekabet politikasının daha ekonomi odaklı ve tüketici merkezli bir yaklaşıma yönelmesiyle açıklanmaktadır (Feases 2020, 421). Kamu yararını korumaya odaklanan bu politika tercihi, mahkemelerin teşebbüslerin menfaatlerini korumakta daha iyi bir konumda olduğu düşüncesini yansıtmaktadır (La Serre ve Lavedan 2011, 232).⁶⁰

2.1.2.2. Usule İlişkin Koşullar

2.1.2.2.1. Yürütülmekte Olan Bir Soruşturmanın Varlığı

Komisyon'un geçici tedbir kararı verebilmesi için yürütülmekte olan bir soruşturmanın varlığı şarttır.⁶¹ Nitekim geçici tedbirlerin amacı, soruşturma sonunda verilecek nihai kararın etkinliğini sağlamaktır.

Geçici tedbir uygulamak için öncelikle bir soruşturma açılmış olması, birtakım resmi prosedürlerin yerine getirilmesini gerektirdiğinden bu koşulun kimi durumlarda müdahalede geç kalınmasına ve tedbirlerin etkisiz kalmasına yol açabileceği ifade edilmektedir (OECD 2022, 16). Bununla birlikte mevcut bir

⁵⁸ Bazı üye ülkelerde mevzuat değişiklikleri yapılarak daha önce aranmakta olan telafi olunamama koşulu terk edilmiştir. Örneğin Almanya'da "yakın ve ciddi bir zarar tehdidi" (bkz. GWB, Section 32a/1); Fransa'da "ciddi ve yakın zarar" (bkz. French Commercial Code (FCC), Article L464-1) yeterli bulunmaktadır. Belçika'da ise, "telafi edilmesi zor zarar" standardı düzenlenmektedir (bkz. Steenbergen 2017, 2).

⁵⁹ Bkz. Antitrust Manual of Procedures, 06.11.2019, s. 205.

⁶⁰ Üye ülke uygulamaları incelendiğinde genel olarak teşebbüslere yönelik zararların da dikkate alındığı görülmektedir. Almanya'da rekabetin korunması ya da bir teşebbüse yönelik zararın önlenmesi (bkz. GWB, Section 32a/1) amacıyla geçici tedbir uygulanabilmektedir. Fransa'da ise çok daha geniş bir şekilde şikâyetçilere, tüketicilere, belirli bir sektöre ya da ekonominin tamamına yönelebilecek zararlar dikkate alınmaktadır (bkz. FCC, Article L464-1). İlaveten, Belçika, Litvanya, Lüksemburg, Malta ve Portekiz gibi ülkelerde de teşebbüslere yönelik zararlar dikkate alınmaktadır (La Serre ve Lavedan 2011, 232-233).

⁶¹ Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m. 27; dn. 53, s. 6.

soruşturma kapsamında elde edilen bulgular, geçici tedbirlerin temel koşullarının gerekçelendirilmesinde önemli bir referans oluşturabilecektir. Ayrıca soruşturma açılması, teşebbüslere birtakım usuli güvenceler sağlaması bakımından da önemlidir (OECD 2022, 16).

2.1.2.2.2. Usuli Güvenceler Sağlanması

Henüz nihai bir karara varılmadan önce, öncül bulgulara dayanarak teşebbüslere birtakım yükümlülükler yükleyen geçici tedbirler, teşebbüslerin haklarının ihlal edilebileceği yönünde birtakım endişelere neden olabilecektir. Bununla birlikte, geçici tedbirler için aranan koşullar, kararın yargı denetimine açık olması ve teşebbüslere sağlanan usuli güvenceler bahse konu endişeleri büyük ölçüde hafifletmektedir.

Söz konusu usuli güvenceler, ihlal tespitinin yapıldığı nihai kararlarda sağlanması gereken tüm güvenceleri kapsamaktadır. Bu çerçevede geçici tedbir kararı almadan önce teşebbüslere itiraz bildirimi⁶² gönderilmekte, yazılı ve sözlü savunma hakkı ile dosyaya giriş hakkı tanınmaktadır.⁶³ Ayrıca Komisyon, karar almadan önce Sınırlayıcı Uygulamalar ve Hâkim Durumlar Danışma Komitesi'nden görüş almak zorundadır.⁶⁴ Bununla birlikte bu usuli güvenceler, nihai karar prosedürüne göre daha esnek uygulanabilmektedir.⁶⁵

2.1.2.2.3. Kararın Yalnızca Resen Alınabilmesi

1/2003 sayılı Tüzük'ün 8. maddesinde, *Camera Care* içtihadından farklı olarak Komisyon'un geçici tedbirlere yalnızca resen karar verebileceği düzenlenmektedir. Dolayısıyla Komisyon'un geçici tedbir başvurularını değerlendirme zorunluluğu kaldırılmıştır. Öğretide, söz konusu değişikliğin 1/2003 sayılı Tüzük'ün arka planında bulunan "sorumluluğun dağıtılması" düşüncesinin bir yansıması olduğu (Mantzari 2020, 489), değişiklik ile

⁶² "Statement of objections" ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

⁶³ Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m. 27.

⁶⁴ Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m. 14/1; 773/2004 sayılı Tüzük, m. 11/1. Komite, üye ülke rekabet otoritelerinden katılımcılar içermektedir.

⁶⁵ En az dört hafta olması gereken yazılı ve sözlü savunma sürelerinin geçici tedbir kararlarında bir haftaya kadar kısaltılabilmesi mümkündür (773/2004 sayılı Tüzük, m. 17/2). Danışma Komitesi toplantısının bildirimden itibaren en az 14 gün sonra yapılacağı düzenlenmişken, geçici tedbir uygulamalarında bu süre 7 güne kadar düşürülebilmektedir (1/2003 sayılı Tüzük, m. 14/3).

Komisyon'un üzerindeki idari yükü fiili olarak üye ülke rekabet otoritelerine ve ulusal mahkemelere devrettiği ifade edilmektedir (Burnside ve Kidane 2018, 3).⁶⁶ Nitekim 1/2003 sayılı Tüzük'ün 5. maddesinde, üye ülke rekabet otoritelerinin Komisyon'dan farklı olarak talep üzerine de geçici tedbir kararı verebilecekleri düzenlenmektedir.

2.1.2.3. Genel İlkeler

2.1.2.3.1. Ölçülülük İlkesi

AB hukukunun genel ilkelerinden biri olan ölçülülük ilkesi (Lianos ve Geradin 2013, 404), rekabet hukuku uygulamasında da gözetilmektedir.⁶⁷ 1/2003 sayılı Tüzük'te açıkça yer almasa da, geçici tedbir kararlarında da nihai kararlarda olduğu gibi ölçülülük ilkesine riayet edilmektedir (Mantzari 2020, 490). Bu ilke doğrultusunda geçici tedbirler, durumun gereklilikleriyle sınırlı olmalı⁶⁸ ve nihai kararın kapsamını aşmamalıdır.⁶⁹

Ölçülülük; *uygunluk, gereklilik ve menfaatlerin dengelenmesi* unsurlarını içermektedir (Patakyova 2018, 41-42). Uygunluk unsuru, ulaşılmak istenen hedefle uyumlu tedbirler alınmasını ifade etmektedir. Geniş anlamda rekabet hukuku uygulamasının, dar anlamda ise verilecek nihai kararın etkinliğini sağlamayı amaçlayan geçici tedbirlerin bu amaçlarla uyumlu olması gerekmektedir.

Öte yandan gereklilik unsuru, amaca ulaşmak için uygun olan birden fazla tedbir arasından, en etkili (Faull ve Nikpay 2014, 124), en zahmetsiz ve teşebbüslerin haklarını en az kısıtlayıcı olanın tercih edilmesini gerektirmektedir (Harbo 2010, 165).

Son olarak menfaatlerin dengelenmesi unsuru ise, uygulanacak tedbirleri belirlerken rekabetin korunması ile teşebbüs haklarının korunması arasında bir denge kurulmasını gerektirmektedir (Patakyova 2018, 41-42). Bu kapsamda, rekabete yönelik ciddi ve telafi olunamayacak zarardan kaçınılmasıyla elde

⁶⁶ Ayrıca bkz. Commission Notice on the handling of complaints by the Commission under Articles 81 and 82 of the EC Treaty [2004] OJ C 101/65, para. 16.

⁶⁷ Ölçülülük ilkesi ile ilgili literatür genel olarak rekabet hukukuna atıf yapmamakla birlikte, ihlal yaptırımları, tedbirler, yoğunlaşmaların denetimi gibi pek çok rekabet hukuku uygulamasında ölçülülük ilkesine riayet edilmesi gerekmektedir. Bkz. Steenbergen (2008, 259).

⁶⁸ Bkz. dn. 40, para. 18-19.

⁶⁹ Bkz. Joined Cases 228 and 229/82, *Ford v. Commission* [1984] ECR 1129, para. 19.

edilecek menfaat ile geçici tedbirlerin ilgili teşebbüs üzerinde oluşturacağı muhtemel etkiler karşılaştırılmalıdır.⁷⁰ Uygunluk ve gereklilik unsurları sağlansa bile, teşebbüs üzerine aşırı yük getiren geçici tedbirler ölçülülük ilkesine aykırı olacaktır (Harbo 2010, 165).

2.1.2.3.2. Geçicilik İlkesi

1/2003 sayılı Tüzük'te Komisyon'un geçici tedbirleri belirli bir zaman dilimi için uygulayabileceği düzenlenmektedir.⁷¹ Geçici tedbirler için öngörülen sürelerin uygulama bakımından önem arz ettiği söylenemeyecektir. Nitekim Komisyon, gerekli gördüğü hallerde geçici tedbirleri yenileme imkânına sahiptir.⁷² Yenilenebilir olma, geçici tedbirlerin etkinliğinin sağlanabilmesi için vazgeçilmezdir (ECN 2013, 4). Zira ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi devam ettiği sürece, geçici tedbirlerin de uygulanıyor olması gerekmektedir. Bununla birlikte yenileme kendiliğinden yapılmamalı, yenileme kararından önce geçici tedbirlere daha fazla ihtiyaç duyulup duyulmadığı ayrıca değerlendirilmelidir (OECD 2022, 14).

Geçici tedbirler geri alınabilecek şekilde tesis edilmektedir. Bu durum, elden çıkarma gibi tedbirlerin geçici tedbir şeklinde uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Yalnızca pazarın mevcut durumunu muhafaza eden geçici tedbirlerin daha kolay geri alınabilir olduğu ifade edilmektedir (OECD 2022, 14). Bununla birlikte geçici tedbirleri katı bir şekilde mevcut durumu korumakla sınırlamak uygun olmayacaktır (Schweitzer 2020, 48).

Son olarak, geçici tedbirlerin, soruşturma sürecinde elde edilen yeni bilgiler veya pazardaki gelişmeler doğrultusunda uyarlanabilmesi mümkündür. Uyarlanabilir olma, geçici tedbirlerin etkinliğinin sürdürülebilmesi için önem arz etmektedir.

2.1.2.3.3. Derhal Yerine Getirilme İlkesi

Aciliyet nedeniyle uygulanan geçici tedbirlerin teşebbüslerce derhal yerine getirilmeleri gerekmektedir. Aksi halde ciddi ve telafi olunamayacak zararlar gerçekleşebilecek ve tedbirler etkisiz kalabilecektir. Derhal yerine getirilmenin

⁷⁰ Bkz. dn. 55, para. 52; dn. 2, para. 512.

⁷¹ Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m. 8/2.

⁷² A.g.k.

tek istisnası, geçici tedbir kararı hakkında mahkemece yürütmeyi durdurma kararı verilmesidir.

Tedbirlerin yerine getirilip getirilmediğinin Komisyon tarafından izlenmesi gerekmektedir. Komisyon, geçici tedbirlere aykırı davranılması halinde teşebbüslere idari para cezası ve süreli para cezası uygulayabilmektedir.⁷³ Aciliyet hali göz önüne alındığında, tedbirlerin yerine getirilmesinin gecikmesi durumunda uygulanacak süreli para cezaları caydırıcı olabilecek ve geçici tedbirlerin etkinliğini artırabilecektir.

2.1.3. Karar Örnekleri

Komisyon'un *Broadcom* haricinde aldığı geçici tedbir kararları, 1/2003 sayılı Tüzük ile geçici tedbir koşullarının düzenlenmesinden önceki döneme denk gelmektedir. Her ne kadar söz konusu kararlar Komisyon'un geçici tedbirler bakımından aradığı güncel koşulları tam olarak yansıtmasa da uygulamaya ışık tutması ve geçici tedbir içtihadındaki gelişimi göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Dolayısıyla, bu bölümde *Camera Care* kararı akabinde geçici tedbir kararlarının tartışma konusu yapıldığı Komisyon ve yargı kararlarına yer verilecektir.

2.1.3.1. Ford Kararı

Camera Care kararıyla Komisyon'a tanınan geçici tedbir yetkisi, Komisyon tarafından ilk kez *Ford*⁷⁴ kararında kullanılmıştır. Ford Almanya, bayileri ile akdettiği bayilik sözleşmesine muafiyet tanınması talebiyle Komisyon'a başvurmuştur. Başvuru hakkında henüz bir inceleme yapılmadan önce Ford Almanya, İngiltere'deki araç fiyatlarının daha yüksek olması sebebiyle İngiliz kullanıcıların Almanya'daki bayilerden araç satın alarak paralel ithalat gerçekleştirdiği ve bu durumun başta Ford İngiltere olmak üzere Ford grubuna ciddi kayıplar yaşattığı gerekçesiyle, bayilerine sağdan direksiyonlu araç tedarik etmeyeceğini belirten bir bildirim göndermiştir. Söz konusu bildirim nedeniyle gelen şikâyetler üzerine Komisyon, bayilik sözleşmesini incelemeye almış ve sözleşmenin 101. maddeye aykırı sınırlamalar içerdiğini tespit etmiştir. Bu kapsamda, bayilere yapılan bildirim sonrasında perakende seviyesindeki rekabetin yok edildiğini ve tüketicilerin fiyat farklılıklarından yararlanmasının

⁷³ Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, m. 23/2(b); m. 24/1(b).

⁷⁴ *Ford* [1982] OJ L 256/20.

önlendiğini belirterek sözleşmenin muafiyet alamayacağı sonucuna varmıştır. Ayrıca söz konusu uygulama ile üye devletler arasındaki ticaretin ve kamunun zarar gördüğünü belirten Komisyon, soruşturma hakkında nihai karar verilmeden önce, Ford tarafından bayilere gönderilen bildirimin geri çekilmesi ve sağdan direksiyonlu araçların bayilere tedarikine devam edilmesi yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.

Geçici tedbir kararı üzerine dava açan Ford, mal vermenin reddinin 101. madde kapsamında tek başına ihlal oluşturmadığını, hâkim durumda bulunmadığı için 102. madde kapsamında da ihlal bulunmadığını, bu nedenle tedbir kararı verilemeyeceğini, ihlal olduğu varsayımında dahi söz konusu tedbirlerin nihai kararın kapsamını aştığını ifade etmiş, ayrıca geçici tedbir için gerekli koşulların sağlanmadığını öne sürmüştür.⁷⁵

ABAD tarafından, *Camera Care* kararında yer alan “...(nihai) kararların etkisiz ve hatta yanaltıcı olmasından kaçınılması için... zorunlu görülen koruyucu tedbirler...” ifadelerine atıf yapılarak, geçici tedbirlerin nihai kararla aynı çerçevede içerisinde yer alması, dolayısıyla incelemenin konusuyla ilgili olması gerektiği belirtilmiştir. Mahkemece, inceleme konusunun Ford ve bayileri arasında yapılan bayilik sözleşmesi olduğu, geçici tedbir kararının ise sözleşmeden bağımsız olarak Ford’un tek taraflı davranışıyla bayilerine gönderdiği bildirim ile ilgili olduğu, bu tek taraflı davranışın ise ABİHA’nın 101. maddesi kapsamında ihlal teşkil etmediği tespit edilmiştir. İlâveten, nihai kararda yalnızca sözleşmenin sona erdirilmesi şeklinde karar alınabileceği, ihlal oluşturmayan bildirimin geri çekilmesi şeklinde karar alınamayacağı belirtilmiştir. Sonuç olarak, inceleme konusuyla ilgili olmayan ve nihai kararın kapsamını aşan geçici tedbir kararının geçersiz olduğuna hükmedilmiştir.⁷⁶

ABAD; Komisyon’un, geçici tedbirler ile nihai kararların farklı araçlar olduğu, dolayısıyla nihai kararda tesis edilemeyecek bir hükmün, mevcut durumu korumak amacıyla geçici tedbir şeklinde tesis edilebileceği yönündeki savunmalarını reddetmiştir. Dolayısıyla karar ile geçici tedbirlerin kapsamının nihai kararı aşmaması ilkesi ortaya konulmuş, geçici tedbirlerin esas

⁷⁵ Bkz. dn. 69, s. 1146.

⁷⁶ A.g.k., para. 17-23.

soruşturmanın konusuyla ilgili olması gerektiği vurgulanmış ve böylece yetkinin sınırları daha keskin bir şekilde belirlenmiştir.

2.1.3.2. La Cinq Kararı

Fransa’da faaliyet gösteren bir yayıncı kuruluş olan La Cinq, gerekli şartları taşımasına rağmen Avrupa Yayın Birliğine yaptığı başvuruların defalarca reddedilmesi sebebiyle ayrımcılığa uğradığını iddia etmiş, bu durumun tespiti ve gerekli önlemlerin alınması için Komisyon’a başvurmuştur. Teşebbüs ayrıca, spor etkinlikleri ve güncel gelişmelerin görüntülerine ulaşamadığından zarar gördüğü gerekçesiyle soruşturma sonuçlanana kadar ilgili görüntülere yeterli düzeyde ulaşabilmesi yönünde geçici tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

Komisyon, geçici tedbir talebini iki gerekçeyle reddetmiştir. Öncelikle, başvuru sahibi tarafından öne sürülen olguların, ilk bakışta ABİHA’nın 101. ve 102. maddelerinin ihlal edildiğini açık ve net bir şekilde ortaya koyamadığını ifade etmiştir. Ayrıca, aktif üye olmamasına rağmen sözleşme aracılığıyla ilgili görüntülere ulaşarak hatırı sayılır derecede yayın gerçekleştiren teşebbüsün telafi olunamayacak zarara uğrama tehlikesinin bulunmadığını, zarara uğrasa bile nihai kararda ihlal tespiti yapılması halinde mahkemeler önünde zararın tazmin edilebileceğini belirtmiştir.⁷⁷

La Cinq tarafından açılan davada GM, “ilk bakışta ihlal” kavramının Komisyon tarafından “açık ve net bir ihlal” olarak değerlendirilmesinin hatalı bir yorum olduğunu, ilk bakışta ihlal tespitinde, nihai kararda sağlanması gereken kesinliğin aranmayacağını, bu koşulun, “ihlalin muhtemel olması” şeklinde anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir.⁷⁸ GM ayrıca, “telafi olunamayacak zarar” kavramının da yanlış yorumlandığını, zararın sonraki herhangi bir karar ile değil, Komisyon tarafından verilen nihai kararlar telafi olunamamasının yeterli olduğunu belirtmiştir. Şikâyetçinin uğrayabileceği telafi olunamayacak zararın ve durumun aciliyetinin Komisyon tarafından yeterince değerlendirilmediği ve nihai kararlar getirilebilecek olan tedbirlerin teşebbüsün zararlarını telafi edebilme kabiliyetinden yoksun olduğu hususlarını gözetin⁷⁹ GM, Komisyon’un kararını iptal etmiştir.

⁷⁷ Bkz. dn. 51, para. 14, 77.

⁷⁸ A.g.k., para. 61-63.

⁷⁹ A.g.k., para. 69-84.

La Cinq kararı ile geçici tedbirin temel koşulları hakkında getirilen yorumların, geçici tedbir uygulamasını kolaylaştırdığı ve teşvik ettiği söylenebilecektir.

2.1.3.3. *IMS Health* Kararı

İlaç satış verilerinin toplanması, karşılaştırılması ve pazarlanmasına imkân sağlayan bir yapı⁸⁰ geliştirerek ilaç firmalarına bilgi sağlayan IMS Health, rakip teşebbüsler NDC ve Azyx'in bahse konu yapıyı kullanması nedeniyle telif hakkı davası açmış, dava sonucunda teşebbüsler yapıyı kullanmaktan men edilmiştir. Bunun üzerine yapıyı kullanmak için IMS Health'ten lisans talebinde bulunan ve talebi reddedilen NDC, yapının pazarda faaliyet göstermek için zorunlu bir unsur olduğu gerekçesiyle Komisyon'a başvurmuş ve kendisine lisanslanması için geçici tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

Talebi inceleyen Komisyon, IMS Health'in kullandığı yapının bir endüstri standardı haline geldiğini ve lisans sağlamayarak ilk bakışta hâkim durumunu kötüye kullandığını değerlendirmiştir.⁸¹ Ardından, şikâyetçinin lisans alamaması halinde pazardan tamamen çıkabileceğini, bu nedenle ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi altında olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, lisans sağlanmaması halinde pazarın tüm rakiplere kapanacağını, dolayısıyla kamu yararına yönelik katlanılamaz zarar tehlikesi bulunduğunu tespit ederek, talep eden tüm teşebbüslere lisans sağlanması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.⁸²

Komisyon kararı hakkında IMS Health tarafından GM'de dava açılarak kararın iptali ve yürütmenin durdurulması talep edilmiştir. Komisyon tarafından yapılan savunmada, *Remia*⁸³ kararına atıf yapılarak, karmaşık ekonomik değerlendirmelere dayanan kararların yargısal denetiminin sınırlı olduğu, bu nedenle yürütmenin durdurulabilmesi için Komisyon'un hukuki

⁸⁰ "1860 Brick Structure". Ülkeyi belirli kriterlere göre 1860 adet coğrafi birime bölen bir veri toplama sistemidir.

⁸¹ Komisyon, zorunlu unsur doktriniyle ilgili kararları yorumlayarak somut olayda lisans vermemenin rekabet ihlali oluşturacağı istisnai koşulların sağlandığını tespit etmiştir.

⁸² *NDC Health/IMS Health* [2002] OJ L 59/18.

⁸³ Bahse konu kararda, karmaşık ekonomik değerlendirmeler içeren kararların yargısal denetiminin; usul kurallarına uyulmaması veya fahiş bir hataya düşülmesi gibi değerlendirmelerle sınırlanması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. *Case 42/84, Remia v. Commission* [1985] ECR 2545, para. 34.

değerlendirmesinde açıkça hataya düşüldüğünün kanıtlanması gerektiği öne sürülmüştür.⁸⁴

Mahkeme başkanı tarafından, yürütmenin durdurulması talebinin değerlendirilmesi açısından geçici tedbir kararlarının özel bir durum oluşturmadığı vurgulanmış, başvuruda geçici tedbir kararının doğruluğundan şüphelenmek için ciddi nedenler gösterilmesinin yeterli olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, geçici tedbir kararında yer alan zorunlu unsur doktrinine dair yorumun şüpheli olması nedeniyle yürütmeyi durdurma başvurusunun ilk bakışta haklı olduğu tespit edilmiştir. Kararda ayrıca, Komisyon'un zorunlu unsur doktrinine ilişkin yorumunun oturmuş bir içtihadı dayanmaması nedeniyle davranışın açıkça rekabet hukuku kapsamına girmediği, bu nedenle geçici tedbir verilemeyeceği vurgulanmıştır. Bu bakımdan karar, *La Cinq* kararında geliştirilen açık ve net ihlal gerekmemesi standardından uzaklaşmaktadır. İlaveten kararda, geçici tedbir uygulanması halinde IMS Health'in pazardaki konumunun geri dönülemeyecek şekilde zayıflayacağı, iş politikasını belirleme özgürlüğünün kısıtlanacağı, dolayısıyla teşebbüs üzerinde ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi oluşacağı ifade edilerek geçici tedbir kararının yürütmesi durdurulmuştur.⁸⁵

Bunun üzerine, ilgili kararın iptali talebiyle konu NDC tarafından ABAD'a taşınmıştır. Mahkeme başkanı, Komisyon kararının karmaşık ekonomik değerlendirmelere dayanıyor olmasının, GM'nin yargısal denetimini ve takdir yetkisini kısıtlamayacağını belirterek davayı reddetmiştir.⁸⁶

IMS Health kararıyla ABAD, karmaşık ekonomik değerlendirmeler içeren Komisyon kararlarının daha sınırlı bir yargısal denetime tabi tutulmasının belirtildiği *Remia*⁸⁷ kararından farklı olarak, geçici tedbir kararlarının yargısal denetimini gerçekleştiren mahkemeye geniş bir takdir yetkisi tanımaktadır. Dolayısıyla, karmaşık ekonomik değerlendirmeler ve yeni zarar teorileri içeren dosyalarda geçici tedbir kararı verilmesi zorlaştırılmıştır (Burnside ve Kidane 2018, 5; Mantzari 2020, 492). Zira oturmuş bir içtihadın bulunmadığı konular, Komisyon ve mahkemeler arasında görüş farklılıklarına neden olabilecektir.

⁸⁴ Bkz. dn. 49, para. 56.

⁸⁵ A.g.k., para. 65-74, 128-132.

⁸⁶ C-481/01 P(R), *NDC Health v. Commission*, [2002] ECR I-3401, para. 53-59.

⁸⁷ Bkz. dn. 83.

İlaveten kararda, geçici tedbirler neticesinde IMS Health'in ticari varlığının tehlikeye atılması gibi ağır sonuçlar yerine iş politikasını belirleme özgürlüğünün kısıtlanması ve pazardaki konumunun zayıflaması gibi sonuçlar geri alınamayacak nitelikte görülmektedir. Dolayısıyla karar ile geri alınamayacak değişikliklere sebep olacağı değerlendirilen geçici tedbirler hakkında daha kolay bir şekilde yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesinin önünü açmıştır.

Anılan karar sonucunda geçici tedbir uygulamasının zorlaştırılması ve yargısal denetim riskinin artmasının, Komisyon'u geçici tedbir yetkisini kullanmakta isteksiz hale getirdiği söylenebilecektir. Nitekim *Broadcom* kararına kadar yaklaşık on sekiz yıl boyunca bu yetki kullanılmayarak adeta rafa kaldırılmıştır.

2.1.3.4. *Broadcom* Kararı

Komisyon; televizyon uyduları, xDSL modemler ve fiber modemlerde kullanılan çipleri üreten Broadcom'un, uydu ve modem üreticisi OEM'lerle yaptığı münhasırlık içeren ve koşullu indirimler ve benzeri ticari avantajlar sağlayan anlaşmalara dair başlattığı soruşturma kapsamında, Broadcom'un bahsi geçen üç çip pazarında hâkim durumda olduğunu, münhasırlık içeren anlaşmalarla satışlarını hâkim durumda bulunmadığı kablo modemlerde kullanılan çip satışlarına bağlayarak ilk bakışta hâkim durumunu kötüye kullandığını tespit etmiştir. Broadcom'un uygulaması ile servis sağlayıcıları tarafından yapılacak ihalelerin etkileneceğini, Broadcom'un rakiplerinin bu ihalelerde rekabet edemeyerek pazardan çıkabileceklerini, pazardan çıkmaları halinde ise geri dönülmesinin çok zor olduğunu belirterek rekabete yönelik ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi olduğunu belirtmiştir. Bu gerekçelerle, rekabet karşıtı uygulamaların durdurulması, müşterilere bu uygulamaların durdurulduğuna dair bilgi verilmesi, aynı etkiyi doğuracak başka davranışlardan kaçınılması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.

Geçici tedbir kararının ardından Broadcom tarafından, münhasırlık ve bağlama uygulamalarında bulunulmayacağı ve müşterilere özel avantajlar sağlanmayacağı yönünde taahhüt sunulmuş ve sunulan taahhütlerin kabul edilmesiyle birlikte soruşturma tamamlanmıştır.⁸⁸

⁸⁸ Case AT.40608, *Broadcom – Commitments* [2020].

2.2. ABD REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER

ABD’de Federal Ticaret Komisyonu (FTC) veya Adalet Bakanlığı’nın (DOJ) doğrudan geçici tedbir uygulama yetkisi bulunmamakta, teşebbüsler ile anılan kurumlar mahkemelerden geçici tedbir kararı verilmesini talep etmektedir (Caminade 2020, 439). Geçici tedbirler, hem yoğunlaşmaların kontrolünde hem de rekabet ihlallerinde kullanılmaktadır (OECD 2022, 8). Mahkemelerce uygulanan geçici tedbirler, geçici yasaklama kararları (*temporary restraining orders*) ve ihtiyati tedbirler (*preliminary injunctions*) olarak ikiye ayrılmaktadır.⁸⁹ Geçici yasaklama kararları, mahkemenin tek taraflı olarak aldığı, kısa süreli⁹⁰ ve davaya konu edilemeyen kararlardır. Bunlara hükmedilebilmesi için teşebbüse yönelik ani ve telafi olunamayacak zararların, karşı tarafın savunması alınmadan önce gerçekleşebileceği gösterilmelidir (Marsden vd. 2013, 541). İhtiyati tedbirler ise, olumlu veya olumsuz davranış yükümlülükleri içeren, süresiz olarak verilen ve davaya konu edilebilen kararlardır.

İhtiyati tedbir uygulamasında yeknesak bir standart bulunmamakla birlikte mahkemelerce genellikle şu dört unsur değerlendirilmektedir (Denlow 2003, 497-498): (i) davacının esas hakkında başarılı olma ihtimali, (ii) tedbir uygulanmaması durumunda davacının uğrayabileceği telafi olunamayacak zarar tehlikesi, (iii) tedbir uygulanması veya uygulanmaması durumunda meydana gelebilecek zararların dengelenmesi ve (iv) tedbirin kamu yararı üzerindeki etkisi. Bazı mahkemeler ise, mevcut durumun korunmasını ayrı bir unsur olarak değerlendirmektedir.

ABD uygulamasına bakıldığında, değerlendirilen unsurların AB rekabet hukuku uygulamasıyla benzer olduğu görülmektedir. Bununla birlikte AB uygulamasından farklı olarak ABD rekabet hukukunda münferit teşebbüslere yönelik zarar tehlikeleri de değerlendirme konusu edilmektedir. Ayrıca davacının FTC veya DOJ olması halinde, mahkemeler tarafından kamu yararı bulunduğu varsayılmaktadır. İlaveten, bu dosyalarda davacının, telafi olunamayacak zarar tehlikesi bulunduğunu göstermesi gerekmemektedir (OECD 2022, 11). Bunların yanı sıra, çok acil durumlarda savunma alınmaksızın geçici tedbir uygulama imkânı da bulunan ABD uygulamasının, AB uygulamasına göre daha esnek koşullara tabi olduğu söylenebilecektir.

⁸⁹ Bkz. Federal Rules of Civil Procedure, m. 65.

⁹⁰ Geçici yasaklama kararları genellikle en fazla on gün geçerli olacak şekilde verilmektedir (Marsden vd. 2013, 542).

BÖLÜM 3

TÜRK REKABET HUKUKUNDA GEÇİCİ TEDBİRLER

Türk rekabet hukukunda geçici tedbir uygulamak için gereken koşullar ve gözetilecek ilkeler AB uygulamasıyla büyük ölçüde örtüşmektedir. Bu bölümde ilk olarak ilgili koşulların ve ilkelerin Türk rekabet hukuku uygulamasında nasıl yorumlandığı ele alınacak ve AB uygulamasıyla farklılaşan noktalara dair açıklamalarda bulunulacaktır. Ardından geçici tedbir kararlarının yargısal denetimi konusu idare hukuku yaklaşımıyla incelenecek ve son olarak uygulamaya dair çeşitli örneklerle yer verilecektir.

3.1. GEÇİCİ TEDBİR KARARLARININ KOŞULLARI

3.1.1. İlk Bakışta İhlal Tespiti

RKHK'nın 9. maddesinin dördüncü fıkrasında AB mevzuatından farklı olarak ilk bakışta ihlal tespiti koşuluna yer verilmemekle birlikte bu temel koşulun Türk rekabet hukukunda da sağlanması gerekmektedir. Bununla beraber koşulun nasıl anlaşılması gerektiği konusunda öğretide ve Kurul kararlarında birtakım yorum farklılıkları bulunmaktadır.

Topçuoğlu (2001, 279) ihlalin kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde açık olması gerektiğini, kuvvetle muhtemel olmasının veya bu yönde önemli emareler bulunmasının yeterli olmadığını belirtmektedir. Yazar ayrıca, RKHK'nın 4/2. maddesinde örnek olarak sayılan; sabit fiyat uygulamaları, piyasa paylaşımı, ayrımcı davranışlar, boykot gibi yasak faaliyetlerin açık ihlal olarak kabul edilebileceği görüşündedir. Benzer şekilde Badur ve Ertem (2008, 29), davranışın RKHK'yı açık şekilde ihlal edici bulunması gerektiğini ifade etmektedir. Aslan (2021, 1345) ise, ihlal kesin olmasa bile kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda geçici tedbir kararı verilebileceğini savunmaktadır.

Kurul içtihadı incelendiğinde, önceleri geçici tedbir uygulamak için “açık ihlal” arandığı görülmektedir. Nitekim *Cine5*⁹¹ kararında, “...eylemlerin rekabete

⁹¹ *Cine5*, 13.08.1998 tarihli ve 78/601-111 sayılı karar.

aykırı olduğu ve ihlal teşkil ettiği iddialarının incelenmesi ve değerlendirilmesi ancak soruşturma sonucunda ortaya çıkabileceğinden, açıkça ihlal teşkil edip etmediği belirlenemeyen bu iddialarla ilgili olarak, soruşturma tamamlanmadan önce, bu aşamada tedbir kararı verilmesinin mümkün olmadığı...” ifadeleri bulunmaktadır. Daha sonraki kararlarda ise genel olarak açık ihlal standardından vazgeçildiği anlaşılmaktadır. Örneğin *Teleon*⁹² ve *Digitürk/Atlas*⁹³ kararlarında, “meydana gelebilecek rekabet ihlallerini... önlemek amacıyla” geçici tedbir alındığı belirtilmektedir. Yine, *TTNet Yaz Fırtınası*⁹⁴ kararında, “...söz konusu uygulamaların 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinin ihlali niteliği taşıyor olduğu yönünde ciddi bulguların bulunması...” ifadeleri yer almaktadır. Bununla beraber sonraki tarihli *Avea/Turkcell*⁹⁵ kararında, “*Turkcell’in... uygulamalarının ihlal niteliği taşıdığı yönünde kesin bir kanaate hâlihazırda ulaşılmış değildir*” gerekçesiyle geçici tedbir talebi reddedilerek açık ihlal arandığı görülmektedir. Dolayısıyla ilk bakışta ihlal tespitine dair belirli bir standart oluşturulduğu söylenemeyecektir. Bu bakımdan güncel Kurul ve yargı kararlarını incelemekte fayda bulunmaktadır.

*Facebook*⁹⁶ kararında uygulanan geçici tedbirlere teşebbüs tarafından itiraz edilmesiyle alınan kararda;⁹⁷ ihlal şüphesi sürerken dahi geçici tedbir alınabileceği, şüphenin henüz oldukça kısıtlı olduğu soruşturmanın ilk aşamalarında geçici tedbir alınmasının engellenmediği belirtilmektedir. Dolayısıyla kararda Kurul açık ihlal aramamakta, ihlal şüphesi halinde geçici tedbir kararı vermeye yetkili olduğunu açıklamaktadır. Karardan kısıtlı şüphe halinde dahi geçici tedbir alınabileceği anlamı çıkarılabilse de, kuvvetli ihlal şüphesi doğuran hususlara atıf yapılarak geçici tedbir kararı alındığı görülmektedir.

Kurul’un geçici tedbir uyguladığı en yakın tarihli karar olan *Trendyol*⁹⁸ kararında; “...belgeler, Trendyol’un veri temelli kendini kayırma davranışının

⁹² *Teleon*, 21.09.1999 tarihli ve 99-43/450-283 (a) sayılı karar.

⁹³ *Digitürk/Atlas*, 08.10.2001 tarihli ve 01-48/485-M sayılı karar.

⁹⁴ *TTNet Yaz Fırtınası*, 11.07.2007 tarihli ve 07-59/676-235 sayılı karar.

⁹⁵ *Avea/Turkcell*, 18.03.2010 tarihli ve 10-24/329-117 sayılı karar.

⁹⁶ *Facebook*, 11.01.2021 tarihli ve 21-02/25-10 sayılı karar.

⁹⁷ Bkz. 11.03.2021 tarihli ve 21-13/162-69 sayılı karar.

⁹⁸ *Trendyol*, 30.09.2021 tarihli ve 21-46/669-334 sayılı karar.

varlığına ilişkin ciddi kuşku ve delil oluşturmaktadır” ve “belgeler, 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında rekabetin ihlal edildiğini gösteren ciddi bulgular niteliğindedir” ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu ifadeler, yukarıdaki karara benzer şekilde kısıtlı bir ihlal şüphesine değil, ihlalin varlığına ilişkin ciddi kuşklara işaret etmektedir.

Yakın tarihli bir mahkeme kararında;⁹⁹ “...geçici tedbirlere başvurulabilmesi için, Kurul’un... işletmelerin davranışlarını, Kanun’un 4, 6 ve 7. maddelerini açık şekilde ihlal edici bulması gereklidir. Burada sözü edilen ihlal, nihai kararlar tespit olunacak türde bir ihlal olmayıp, geçici tedbir uygulanmasını haklı kılacak derecedeki kuvvetli ihlal şüphesidir. Gerçekten de, geçici tedbir uygulanması için nihai ihlalin aranması, Kanunun lafzına ve tedbir mahiyetindeki geçici tedbir kararının hukuki mahiyetine uyumlu değildir...” ifadeleri yer almaktadır. Kararda açık ihlal standardı vurgulanmakla birlikte, açık ihlalin geçici tedbir uygulamasını haklı kılacak derecede kuvvetli ihlal şüphesi anlamına geldiği belirtilmektedir.

Soruşturma süreci devam ederken, eldeki öncül bulgulara dayanılarak verilen geçici tedbir kararlarında açık ihlal aranması, geçici tedbirlerin etkinliğini ve uygulama alanını oldukça daraltacaktır. Dolayısıyla, kesin bir ihlal tespiti yapılmasına gerek bulunmadığı ve ihlalin -ilk bakışta- muhtemel görülmesinin yeterli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, ihlalin muhtemel olmasına işaret eden hiçbir delil bulunmaksızın, tamamen varsayıma dayalı olarak geçici tedbir alınması da uygun olmayacaktır. Kurul uygulamasında açık ihlal standardı terkedilmesine rağmen ihlal ihtimalinin derecesine dair belirli bir standart oluşturulmadığı, öğretide ve güncel yargı kararlarında ise kuvvetli ihlal şüphesine atıfta bulunulduğu görülmektedir. Kuvvetli ihlal şüphesi yaklaşımının, davranışın rekabeti ihlal ettiğine yönelik ciddi şüpheler bulunması standardını benimseyen Komisyon uygulamasına benzer olduğu söylenebilecektir. Bununla beraber, Komisyon uygulamasında olduğu gibi, davranışın rekabeti ihlal etme olasılığının aksi olasılıktan daha yüksek olduğunu göstermek zorunlu olmamalıdır.

3.1.2. Ciddi ve Telafi Olunamayacak Zarar Tehlikesi

RKHK’da “*ciddi ve telafi olunamayacak zararların ortaya çıkma ihtimali*” şeklinde düzenlenen bu koşul, Komisyon uygulamasından bazı yönleriyle

⁹⁹ Ankara 9. İdare Mahkemesinin 25.05.2022 tarihli, 2021/2069 E. ve 2022/1157 K. sayılı kararı.

farklılaşmaktadır. Öncelikle, madde metninde aciliyet unsuruna yer verilmemektedir. Bununla beraber ciddi ve telafi olunamayacak zarar ihtimali, bünyesinde aciliyet unsurunu da barındırmaktadır. Nitekim bazı Kurul kararlarında bu unsurun değerlendirildiği görülmektedir. Örneğin *TEB*¹⁰⁰ kararında, “*Soruşturma konusu olayların Mart 2009 tarihinden bu yana yoğun bir şekilde gündemde olmasına... karşın, ihtiyati tedbir talebinin 16.12.2009 tarihinde Kurum kayıtlarına girmesi durumun aciliyeti noktasında tereddüt yaratmıştır.*” ifadeleri bulunmaktadır. Yine *Turkcell*¹⁰¹ kararında, “*...başvuruda iddia konusu eylemlerin başlangıcı 2006 yılına kadar götürülmekte ve ihlalin 5 yıldan uzun süredir devam ettiği ileri sürülmekte, ancak başvurunun 2012 yılında yapıldığı dikkat çekmektedir.*” ifadeleriyle aciliyet unsuru değerlendirilmektedir.

Zararın mağduru konusunda, AB mevzuatının aksine RKHK’da bir belirlilik bulunmamaktadır. Kurul uygulamasında, münferit olarak teşebbüsler nezdinde gerçekleşen zararlardan ziyade pazarın rekabetçi yapısına veya tüketicilere yönelik zararların dikkate alındığı görülmektedir. Örneğin *TEB*¹⁰² kararında, boykot eylemine uğrayan teşebbüslerin satışlarında boykota bağlı gerçekleşen düşüşlerin zararın varlığı konusunda önemli göstergeler olduğu tespit edilmiş, ancak “*teşebbüsler nezdinde oluşabilecek münferit zararlardan ziyade piyasanın rekabetçi yapısı üzerinde oluşabilecek kalıcı ve geri döndürülemez bir zararın varlığının arandığı*” belirtilerek geçici tedbir talebi reddedilmiştir. Tüketicilere yönelik zararların dikkate alınmasına ise *Facebook*,¹⁰³ *12 Banka*¹⁰⁴ ve *Zincir Marketler*¹⁰⁵ kararları örnek gösterilebilecektir. *Facebook* kararında tedbirin gerekçeleri arasında, “*Aşırı veri toplanmasının ve verinin başka hizmetler için kullanılmasının tüketicinin sömürülmesine yol açması*” bulunmaktadır. *12 Banka* kararında ise, “*Kurulun nihai kararında ihlalin gerçekleşmiş olduğu yönünde bir tespitle bulunulması halinde, ...bankalar arasındaki uzlaşma süresi boyunca tüketicilerin ödeyecekleri kredi faiz oranından daha yüksek oranda ödeme yapmaları ve/veya daha düşük oranda mevduat faizi edinmeleri ve böylelikle*

¹⁰⁰ *TEB*, 25.02.2010 tarihli ve 10-19/230-M sayılı karar.

¹⁰¹ *Turkcell*, 31.05.2012 tarihli ve 13-36/486-M sayılı karar.

¹⁰² Bkz. dn. 100.

¹⁰³ Bkz. dn. 96.

¹⁰⁴ *12 Banka*, 14.03.2012 tarihli ve 12-11/376-M sayılı karar.

¹⁰⁵ *Zincir Marketler*, 07.05.2020 tarihli ve 20-23/298-145 sayılı karar.

maddi zarara uğramaları söz konusu olacaktır” ifadeleri bulunmaktadır.¹⁰⁶ Yine Zincir Marketler kararında, “...zincir marketlerin... işbirliği güçlerini hem tedarikçilerden ucuza mal tedarik etmek hem de tüketicilere gereğinden yüksek fiyat uygulamak için kullandığı” değerlendirmesi yer almaktadır. Dolayısıyla Kurul’un, Komisyon uygulamasında olduğu gibi rekabete yönelik zararları esas aldığı anlaşılmaktadır.

Öğretide, ortaya çıkması muhtemel zararların teşebbüslere, tüketicilere veya rekabet düzenine yönelik olabileceği savunulmaktadır (Topçuoğlu 2001, 37; Badur ve Ertem 2008, 29; Aslan 2021, 1349). Bir Danıştay kararında yer alan, “...ihlalin rekabet düzenine, tüketicilere veya işletmelere vermesi muhtemel zararlardan tedbir kararı alınmadan kurtulmak mümkün ise tedbir kararına gerek bulunmadığı...” ifadelerinden, Danıştay tarafından da zararın mağdurunun öğreti ile paralel olarak geniş tanımlandığı anlaşılmaktadır.¹⁰⁷ Bu kapsayıcı yorumların, geçici tedbir yetkisini genişletmek ve daha etkin kılmak açısından anlamlı olduğu düşünülmektedir.

Zararın telafî olunamamasına ilişkin Kurul kararları incelendiğinde, pazarın rekabetçi yapısını olumsuz etkileyecek ve geri dönülmesi zor durumların bu kapsamda değerlendirildiği görülmektedir. Örneğin *CNR*¹⁰⁸ kararında teşebbüsün pazar dışına itilmesi sonucunun doğabileceği, *TTNet Yaz Fırtınası*¹⁰⁹ kararında pazarın rekabetçi yapısının bozulabileceği, *Facebook*¹¹⁰ kararında kullanıcılara ait Whatsapp verilerinin Facebook’un grup şirketlerinden geri alınmasının ve kullanılmasından kaynaklanan avantajların ortadan kaldırılmasının oldukça güç olacağı, *Trendyol*¹¹¹ kararında teşebbüsün pazar payının kısa bir süre içinde büyük bir oranda artış göstermiş olmasının geri dönülemez sonuçlara yol açabileceği tespit edilerek geçici tedbir uygulanmıştır. Öte yandan, tazminat yoluyla giderilebilecek maddi zararlar telafî olunamayacak zarar olarak

¹⁰⁶ Kararda geçici tedbir talebi reddedilmiş olsa da, bunun nedeni zararın tüketiciye yönelik olması değil, telafî edilebilecek olmasıdır.

¹⁰⁷ Danıştay 10. Dairesinin 29.06.2004 tarihli, 2001/2561 E. ve 2004/5848 K. sayılı kararı.

¹⁰⁸ *CNR*, 06.11.2006 tarihli ve 06-81/1036-300 sayılı karar.

¹⁰⁹ Bkz. dn. 94.

¹¹⁰ Bkz. dn. 96.

¹¹¹ Bkz. dn. 98.

değerlendirilmemektedir (Topçuoğlu 2001, 279). Nitekim *12 Banka*¹¹² kararında, tüketicilerin uğramış olabileceği maddi zararların, RKHK'nın 56 vd. maddeleri uyarınca tazmin edilebilmesinin mümkün olduğu belirtilerek geçici tedbir talebi reddedilmiştir. Benzer şekilde, *CNR* kararını iptal eden Danıştay, nihai kararda ihlal tespit edilmesi halinde şikâyetçinin zararlarını tazmin olanağının bulunmasını iptal gerekçelerinden biri olarak zikretmiştir.¹¹³

AB rekabet hukukunda olduğu gibi ülkemizde de ortaya çıkabilecek zararın kesin olarak ispat edilmesi gerekmemektedir. RKHK'da bu durum, “*zararların ortaya çıkma ihtimali*” şeklinde düzenlenmektedir. Madde gerekçesinde ise, “*zararların ortaya çıkacağına dair kuvvetli emarelerin varlığı halinde*” geçici tedbir alınabileceği yer almaktadır. Aynı doğrultuda Danıştay; “*...zararların ortaya çıkacağına dair kuvvetli emareler bulunup bulunmadığının belirlenmesi*”¹¹⁴ gerektiğini ve “*zararların ortaya çıkacağına dair kuvvetli emarelerin varlığı halinde Kurulun... geçici tedbirler alması*”¹¹⁵ gerektiğini belirtmektedir. Topçuoğlu (2001, 280) da, zararın ortaya çıkmasının kuvvetle muhtemel olması gerektiğini ifade etmektedir.

Zararın kuvvetle muhtemel olması eşişinin, *Çiçeksepeti*¹¹⁶ ve *Nadirkıtap*¹¹⁷ kararlarında yükseltildiği ve zarara dair kesin bir tespitin arandığı görölmektedir. *Çiçeksepeti* kararında, rakip teşebbüs tarafından, *Çiçeksepeti*'nin fiili münhasırlık yaratan davranışları nedeniyle teşebbüsün ticari faaliyetlerini sürdürebilme imkânının tamamen ortadan kalkacağı ve telafi edilemeyecek bir zararın ortaya çıkacağı belirtilerek geçici tedbir talep edilmektedir. *Nadirkıtap* kararında ise, ikinci el kitapların çevrim içi satış piyasasında aracılık hizmeti sağlayan Nadirkıtap'ın, rakip aracı hizmet sağlayıcıları vasıtasıyla ürünlerini pazarlamak isteyen satıcı üyelerinin verilerini kendilerine sağlamaması nedeniyle rakip teşebbüslerin ticari faaliyetlerini sürdürebilme imkânlarının tamamen ortadan kalkacağı ve telafi edilemeyecek bir zararın ortaya çıkacağı belirtilerek geçici tedbir talep edilmektedir. Her iki kararda da iddialara ilişkin soruşturma

¹¹² Bkz. dn. 104.

¹¹³ Danıştay 13. Dairesinin 16.01.2009 tarihli, 2006/5600 E. ve 2009/568 K. sayılı kararı.

¹¹⁴ Danıştay 10. Dairesinin 19.11.2003 tarihli, 2001/4818 E. ve 2003/4533 K. sayılı kararı.

¹¹⁵ Danıştay 13. Dairesinin 26.12.2006 tarihli, 2005/132 E. ve 2006/4944 K. sayılı kararı.

¹¹⁶ *Çiçeksepeti*, 04.06.2020 tarihli ve 20-27/335-157 sayılı karar.

¹¹⁷ *Nadirkıtap*, 17.12.2020 tarihli ve 20-54/753-333 sayılı karar.

başlatılmakla birlikte, “Önaraştırma aşamasında yapılan analizler neticesinde... ciddi ve telafi olunamayacak zararlar doğurma ihtimalinin bulunduğuna yönelik kesin bir tespitin yapılamadığı” gerekçesiyle geçici tedbir talepleri reddedilmektedir. Söz konusu kararların, bir ihtimalin kesin olarak tespit edilmesi gibi çelişkili bir yorum içerdiği, bu yorumun zararın muhtemel olması standardıyla uyumlu olmadığı, ispat eşiğini mevzuat ve içtihat ile uyumlu olmayacak şekilde yükselttiği düşünülmektedir. Dolayısıyla zararın gerçekleşeceğini kesin olarak göstermek gerekli olmamakla birlikte, tamamen varsayımsal bir zararın da yeterli olmadığı, zararın muhtemel olduğunu gösteren delillere dayanılması gerektiği değerlendirilmektedir.

3.1.3. İhlalden Önceki Durumu Koruyucu Olma

Geçici tedbirler mevcut durumun gereklilikleriyle sınırlı olmalı ve karar verilirken taraf menfaatleri gözetilmelidir. Bu bağlamda teşebbüsler, ihlalden önceki duruma göre daha avantajlı ya da daha dezavantajlı konuma getirilmemelidir (Topçuoğlu, 2001, 280; Aslan 2021, 1351). Nitekim bir Danıştay kararında, “(geçici tedbirler) ...Sadece ihlalden önceki durumun iadesini sağlayıcı, ihlalin devamını önleyici nitelikte olmalıdır. Dolayısıyla, geçici tedbir kararı, yasak faaliyetleri icra eden teşebbüsleri ihlalden önceki şartlara taşımak yerine, onları cezalandırma amacını taşıyacak bir karar da değildir” ifadeleri yer almaktadır.¹¹⁸ Yine bir diğer Danıştay kararında, “...alınacak tedbir sadece ihlalden önceki durumu koruyan, ihlalin devamını önleyici nitelikte olmalıdır. ...Dolayısıyla, kanun koyucu tarafından geçici tedbir ile ihlalden önceki durumu koruyucu bir müdahale öngörülmüş, yeni hukuki durum yaratılması olanağı tanınmamıştır” değerlendirmesi bulunmaktadır.¹¹⁹

3.1.4. Nihai Kararın Kapsamını Aşmama

Geçici tedbir kararları, soruşturma sonunda verilecek nihai kararın kapsamını aşmamalıdır. Diğer bir ifadeyle, nihai kararla ilgili teşebbüslere en fazla hangi yükümlülükler yüklenebilecekse, geçici tedbir kararıyla da en fazla bu yükümlülükler yüklenebilecektir (Topçuoğlu 2001, 280; Aslan 2021, 1353).¹²⁰

¹¹⁸ Bkz. dn. 115.

¹¹⁹ Bkz. dn. 113.

¹²⁰ Bkz. dn. 115.

3.1.5. Usule İlişkin Koşulların Sağlanması

Geçici tedbir kararı verilebilmesi için öncelikle bir soruşturma başlatılmış olması gerekmektedir (Bolatoğlu 2004, 44). Badur ve Ertem (2008, 29), RKHK'nın 9/4. maddesinde yer alan “*nihai karara kadar*” ifadesinden yola çıkarak, geçici tedbir kararı için bir önaraştırma veya soruşturma yürütülüyor olunması gerektiğini savunmaktadır. Bununla birlikte, ilgili ifadenin soruşturma süreci içerisinde nihai karar verilinceye kadar şeklinde anlaşılması gerektiği, önaraştırma aşamasında geçici tedbir almanın mümkün olmadığı düşünülmektedir. Nitekim henüz haklarında soruşturma açılmadan teşebbüslerin hukuki durumlarında değişiklik yaratacak ve onlara birtakım yükümlülükler yükleyecek tedbirler almak mümkün görülmemektedir. Uygulama incelendiğinde de, Kurul'un en erken soruşturma açılması kararı verdiği tarihte geçici tedbir aldığı anlaşılmaktadır.

Türk rekabet hukuku uygulamasında, AB uygulamasında olduğu kadar geniş usuli güvenceler bulunmamaktadır. Bu bağlamda, karar alınmadan önce teşebbüse yazılı ve sözlü savunma hakkı tanınması veya dosyaya giriş imkânı verilmesi söz konusu değildir. Geçici tedbirlere soruşturma açılması kararıyla birlikte hükmedilmesi halinde, teşebbüslerin birinci yazılı savunmalarında geçici tedbire dair savunma yapmaları fiili olarak mümkün olacaktır. Soruşturma süreci devam ederken geçici tedbir uygulanması halinde ise yazılı savunma imkânı sağlanması ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte böyle bir durumda teşebbüsün savunma hakkının engellenemeyeceği, teşebbüs tarafından savunma sunulması halinde bu savunmaların Kurul tarafından dikkate alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Her iki senaryoda da, teşebbüs tarafından ancak geçici tedbir kararından sonra savunma yapılabilmektedir.

Geçici tedbir kararının muhatabı olan teşebbüse sağlanan en büyük güvencenin, karara karşı yürütmenin durdurulması ve iptal davası açma imkânı olduğu söylenebilecektir. Bu çerçevede, İYUK'un 11. maddesi¹²¹ çerçevesinde Kurul'a başvurulması da mümkündür. Kurul, CNR kararında verilen geçici

¹²¹ İYUK, m. 11/1: “İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdaki, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.”

tedbirin geri çekilmesi talepli başvuru, İYUK'un 11. maddesi kapsamında değerlendirmemiş, karara karşı Danıştay'a başvurulması gerektiğini belirterek reddetmiştir.¹²² Facebook kararı için yapılan benzer yöndeki başvuru ise İYUK'un 11. maddesi çerçevesinde değerlendirmiştir.¹²³ Geçici tedbir kararlarına İYUK'un 11. maddesi kapsamında başvuru yapılabileceği bu doğrultuda güncel Kurul uygulamasının yerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Son olarak, RKHK'da geçici tedbir kararının resen veya talep üzerine alınabilmesi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Uygulamada Kurul tarafından hem ilgililerin talebi üzerinde hem de resen geçici tedbir kararı verilebildiği görülmektedir.

3.1.6. Genel İlkelerin Gözetilmesi

Geçici tedbirlere ilişkin ölçülülük, geçicilik ve derhal yerine getirilme ilkeleri, Türk rekabet hukuku uygulamasında da gözetilmektedir. Ölçülülük ilkesinin gereği olan ihlalden önceki durumu koruyucu olma ve nihai kararın kapsamını aşmama koşulları, AB mevzuatından farklı olarak RKHK'da açıkça düzenleme altına alınmaktadır.

Geçicilikle ilgili ise RKHK'da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Uygulamada genel olarak geçici tedbirlerin belirli bir süreyle sınırlı olacak şekilde tesis edilmediği görülmektedir. Kararda bir süre sınırı öngörülmediği takdirde, geçici tedbirlerin soruşturma süreci tamamlanıp nihai karar verilinceye kadar geçerli olacağı kabul edilmelidir. Kararda belirli bir süre tayin edilmesi halinde ise bu süre nihai kararın sonrasını kapsamayacaktır. Nitekim İdare Mahkemesi, çeşitli verilerin en az sekiz yıl süreyle saklanması yönünde yükümlülükler içeren geçici tedbir kararını, "*nihai kararın alınmasına kadar olan kısmı aşan kısım yönünden*" hukuka uyarlık görülmendiği gerekçesiyle iptal etmiştir.¹²⁴

Geçici tedbir kararının, aksi yönde bir hüküm bulunmuyorsa teşebbüsler tarafından derhal yerine getirilmesi gerekmektedir. RKHK'nın 17. maddesinde, geçici tedbir kararıyla getirilen yükümlülükler uyulmaması halinde teşebbüslere süreli para cezası uygulanacağı öngörülmektedir.

¹²² Bkz. 14.12.2006 tarihli ve 06-90/1149-343 sayılı karar.

¹²³ Bkz. dn. 97.

¹²⁴ Bkz. dn. 99.

3.2. GEÇİCİ TEDBİR KARARLARININ YARGISAL DENETİMİ

Geçici tedbir kararı, ara karar niteliğinde bir idari işlemdir (Topçuoğlu 2001, 278; Aslan 2021, 1344). Kural olarak ara kararlar, ancak nihai kararlarla birlikte davaya konu edilebilmektedir. 2012 yılında yapılan yasa değişikliği öncesinde, RKHK'nın 55. maddesinde Kurul'un tedbir kararlarına karşı yargı yoluna başvurulabileceği açıkça düzenlenmekte olduğundan, bu genel kural uygulanmıyor ve geçici tedbirlere dava açılabilirdi.¹²⁵ Değişiklik sonrasında ise bahse konu maddede geçici tedbir kararı açıkça ifade edilmeyerek, idari yaptırım kararlarına karşı dava açılabilirdi düzenlenmektedir.¹²⁶

Aslan (2021, 1355), geçici tedbir kararlarının da idari yaptırım olduğunu ve iptal davasına konu olabileceğini savunmaktadır. Bu noktada, geçici tedbirlerin idari yaptırım niteliğinin tartışmaya açık olduğu düşünülmektedir. Zira idari yaptırım, yasaların açıkça yetki verdiği veya yasaklamadığı durumlarda, araya yargısal bir karar girmeden, idarenin doğrudan doğruya bir işlemiyle ve idare hukukuna özgü usullerle vermiş olduğu cezaları ifade etmektedir (Özay 1985, 35). İdari yaptırımların asıl amacı cezalandırmak iken; idari tedbirlerde asıl amaç cezalandırma değil, ihlali durdurmak, ortaya çıkması yüksek bir tehlikeyi önlemek ve tehlikeli durumdan korunmaktır (Karabulut 2008, 14; Ulusoy 2013, 175). Danıştay da, geçici tedbir kararlarının teşebbüsleri cezalandırma amacı taşıyan bir karar olmadığını vurgulamaktadır.¹²⁷ Gerçekten, geçici tedbirlerin amacı ihlal davranışında bulunan teşebbüsleri cezalandırmak değil, muhtemel bir ihlalin zararlı etkilerini önlemektir. Dolayısıyla, geçici tedbir kararlarının idari yaptırımlardan ziyade idari tedbirlerin özelliklerini taşıdığı düşünülmektedir.

Öte yandan, geçici tedbir kararlarının hukuki niteliği hususundaki tartışmalardan bağımsız olarak, bu kararların idare hukukundaki ayrılabilir işlem kuramı uyarınca davaya konu edilebileceği düşünülmektedir. Zira ayrılabilir işlem kuramının amacı, belirli bir idari süreç içinde yer alan işlemlerin, başlı başına

¹²⁵ RKHK, m. 55/1 (Mülga metin): “Kurulun nihaî kararlarına, tedbir kararlarına, para cezalarına ve süreli para cezalarına karşı kararın taraflara tebliğinden itibaren süresi içinde Danıştaya başvurulabilir...”

¹²⁶ RKHK, m. 55/1: “İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir...”

¹²⁷ Bkz. dn. 115.

hukuksal sonuçlar yaratmaları halinde, bu süreçten bağımsız olarak iptal davasına konu edilebilmeleridir (Erkut 1990, 129). Nihai kararın verilebilmesi için zorunlu bir ön işlem niteliğinde olmayan ve ilgililer üzerinde kısıtlayıcı hukuksal sonuçlar doğurabilme gücüne sahip olan geçici tedbir kararlarını basit birer hazırlık işlemi olarak görmek mümkün değildir (Eğerci 2004, 181). Bu bağlamda geçici tedbir kararları, soruşturma açılması gibi hazırlık işlemi niteliğinde olan diğer ara kararlardan ayrılmaktadır. Dolayısıyla geçici tedbir kararları, ayrılabilir işlem kuramı uyarınca nihai karar beklenmeksizin davaya konu edilebilecektir. Nitekim uygulamada geçici tedbir kararları hakkında doğrudan dava açılabilirdiği görülmektedir.

3.3. KARAR ÖRNEKLERİ

3.3.1. Göltaş Kararı

*Göltaş*¹²⁸ kararı, nihai kararın kapsamını aşmama koşulunun uygulamadaki önemli bir örneğini teşkil etmektedir. Çimento üreticisi teşebbüslerin hâkim durumlarını kötüye kullandığı iddiaları üzerine başlatılan soruşturma kapsamında şikâyetçi tarafından, aralarındaki sözleşme kapsamında çimentonun en önemli girdisi klinkeri kendisine tedarik eden Göltaş'ın, arz kısıtlaması ve mal talebini caydırıcı fiyatlandırma yaptığı iddia edilmiş ve geçici tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Kurul tarafından, şikâyetçiye uygulanan klinker arzı kısıtlamasının ekonomik gerekçeden yoksun olduğu ve ciddi ve telafi olunamayacak zarar doğuracağı kanaatine varılarak, yürütülen soruşturma sonuçlanıncaya kadar şikâyetçiye “*günlük 300 ton klinkerin satışının 29 ABD Doları/Ton fiyat ile sağlanması gerektiğine*” karar verilmiştir. Bununla beraber, şikâyetçi ve Göltaş arasındaki mal tedariki sözleşmesinin 31.12.2003 tarihinde son bulacağını gözeten Danıştay, bu tarihten sonra Göltaş'a herhangi bir yükümlülük yüklenemeyeceği, dolayısıyla geçici tedbir kararının nihai kararın kapsamını aştığı gerekçesiyle kararı iptal etmiştir.¹²⁹

¹²⁸ *Göltaş*, 09.10.2003 tarihli ve 03-66/795-M sayılı karar.

¹²⁹ Bkz. dn. 115. Kararda ayrıca, şikâyetçinin alternatif temin kaynaklarına başvurup başvurmadığı araştırılmadan geçici tedbir alındığı için bu yönüyle de geçici tedbir kararının hukuka aykırı olduğu ifade edilmektedir.

3.3.2. TNet Yaz Fırtınası Kararı

İnternet servis sağlayıcı (İSS) birtakım teşebbüsler tarafından yapılan başvurularda; İSS'lerin hizmet sunabilmesi için gerekli altyapıyı Türk Telekom'dan temin ettiği, Türk Telekom'a ait bir İSS olan TNet'in "Yaz Fırtınası" isimli bir kampanya ile maliyet altında satış gerçekleştirdiği ve böylece rakip İSS'lerin faaliyetlerini zorlaştırdığı belirtilerek geçici tedbir alınması talep edilmiştir.

Kararda¹³⁰ öncelikle, Türk Telekom'un toptan genişbant internet erişim hizmetlerinde tekel konumunda olduğu, TNet'in ise perakende seviyede hâkim durumda olduğu tespit edilmiştir. Ardından, TNet'in kampanya çerçevesinde katlandığı maliyetlerini karşılayamadığı, bu fiyatlandırma politikasının rakip İSS'lerin faaliyetlerini zorlaştıracığı ve gelecekteki olası rekabetçi pazar yapısını engelleyebileceği, bu nedenle uygulamanın RKHK'nın 6. maddesini ihlal niteliği taşıyor olduğu yönünde ciddi bulgular olduğu belirtilmiştir. Son olarak, pazarın kendine has özellikleri dikkate alındığında rakip İSS'lerin ciddi ve telafisi mümkün olmayacak zarara uğramalarının kaçınılmaz olduğu belirtilerek geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbirler, "Yaz Fırtınası" kampanyası dâhil olmak üzere maliyet altında veya fiyat sıkıştırması niteliğinde olabilecek tüm kampanyaların durdurulması veya mevcut kampanyaların yeniden düzenlenmesi, nihai karar alınıncaya kadar yapılması planlanan kampanyalarda da bu hususların dikkate alınması yükümlülüklerini içermektedir.

Geçici tedbir uygulamasının önemli bir örneği olan kararın, gerçekten de nihai karara kadar meydana gelebilecek zararı önlemek adına oldukça etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim dosyaya ilişkin ihlal tespitinin yapıldığı nihai karar, geçici tedbir kararından 16 ay sonra verilmiştir. Dolayısıyla nihai kararın beklenmesi halinde, bu süreçte rekabet etme olanağı olmayan rakip teşebbüslerin ciddi pazar payı kaybedebileceği ve pazar yapısının geri dönülemez biçimde değişebileceği düşünülmektedir.

3.3.3. TEB Kararı

Türk Eczacıları Birliği (TEB) ile bağlı eczacı odaları tarafından, eczanelere sundukları iskonto ve vadeleri azalttıkları gerekçesiyle bazı ilaç üreticilerine karşı

¹³⁰ Bkz. dn. 94.

boykot uygulandığı iddiaları üzerine TEB hakkında soruşturma başlatılmıştır. Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği tarafından; soruşturmaya rağmen boykotun devam ettiği, boykota uğrayan firmaların zarara uğradığı ve nihai karara kadar zararların büyüyeceği, bazı firmaların pazar dışına itilebileceği, nihai karar sonrasında çok sayıda eczaneye tazminat davası açılabilmesinin mümkün olmadığı belirtilerek boykot tehdidi ile uygulanan iskонтoların kaldırılması yönünde geçici tedbir alınması talep edilmiştir.

Kararda,¹³¹ zararın varlığı, büyüklüğü ve niteliği ile olası tedbir kararının zamanlamasının, geçici tedbir uygulamasında önemli ölçütler olduğu belirtilerek bu unsurlar bakımından bir değerlendirme yapılmıştır. Öncelikle, boykota uğrayan firmaların satışlarındaki düşüşlerin zararın varlığını göstermek için yeterli olduğu tespit edilmiş, zararın büyüklüğü ve niteliğine ilişkin olarak ise teşebbüsler nezdinde oluşabilecek münferit zararlardan ziyade piyasanın rekabetçi yapısı üzerinde oluşabilecek kalıcı ve geri döndürülemez bir zararın varlığının arandığı belirtilmiştir. Bu bağlamda başvurunun, bazı teşebbüslerin pazar dışı kalabileceğine dair somut bir bilgi içermediği ifade edilmiştir. Ayrıca, zararın telafi olunamamasından, piyasanın rekabetçi yapısını olumsuz yönde etkileyebilecek ve bir teşebbüsün piyasa dışına çıkması gibi ciddi durumlara yol açabilecek nitelikte iktisadi sonuçların anlaşıldığı, hukuk süreçlerinden kaynaklanan pratik zorlukların bu durumlara uygunluk göstermediği belirtilmiştir. Son olarak, nihai kararın makul bir tarihte alınabileceği belirtilerek geçici tedbir talebi reddedilmiştir.

Kararda, 1/2003 sayılı Tüzük’e atıf yapılarak, teşebbüslerin uğradığı münferit zararların geçici tedbir uygulamasında dikkate alınmayacağını belirtilmesi dikkat çekmektedir. Öğretide ve Danıştay kararlarında teşebbüse yönelik zararların dikkate alınabileceğinin belirtilmesi ve somut olayda teşebbüslerin uğradığı zararların tespit edilmesi karşısında bu yaklaşımın kısıtlayıcı olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim nihai kararda ihlal tespitinde bulunulmuş ve TEB’in dayattığı koşulların halen uygulanıyor olduğu belirtilerek uygulamaya son vermesine karar verilmiştir.¹³² Dolayısıyla, nihai karar beklenmeden ihlale müdahale edilebilmesi mümkünken müdahale edilmemiş, nihai karar verinceye

¹³¹ Bkz. dn. 100.

¹³² Bkz. 08.07.2010 tarih ve 10-49/912-321 sayılı karar.

kadar geçen yaklaşık yedi aylık süreçte teşebbüsler zarara uğramaya devam etmiştir.

İlaveten kararda, Komisyon uygulamasına benzer bir yaklaşım sergilenerek, tazminat süreçleriyle ilgili zorlukların telafi edilemez bir durum yaratmadığı belirtilmektedir. Dolayısıyla karar, telafi olunamamanın kapsamını Kurul'un nihai kararıyla sınırlamakta, nihai kararın ardından mahkemeler önündeki tazminat süreçlerini dikkate almamaktadır. Bu yaklaşımın, teşebbüslere yönelik zararların dikkate alınmaması nedeniyle kendi içinde uyumlu olduğu görülmektedir. Bununla beraber, geçici tedbirleri daha etkin kılmak adına teşebbüslere yönelik zararların da dikkate alınması, buna paralel olarak tazminat süreçlerindeki zorlukların da tamamen göz ardı edilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bakımdan, sayıları 24.000'i aştığı belirtilen eczanelere dava açılarak zararın tazmin edilmesinin mümkün olmadığı iddiası dikkate alınarak geçici tedbir kararı verilmesinin daha uygun olabileceği değerlendirilmektedir.

3.3.4. Zincir Marketler Kararı

Türkiye'de ilk Covid-19 vakasının duyurulmasının ardından gıda ve temizlik ürünleri ile koruyucu ürünlerde arz sıkıntıları ve/veya aşırı fiyat artışları gözlemlendiği, pazar payı en büyük ilk dokuz zincir marketin zımnı bir işbirliği içinde bulunarak ya da birlikte hâkim durumda bulunmaları sonucu ortak aşırı fiyat stratejisi izleyerek RKHK'yı ihlal ettiği, son olarak iki teşebbüsün temizlik ürünlerinde RKHK'nın 4. maddesini ihlal ettiği iddiaları üzerine Kurul tarafından çeşitli teşebbüslere soruşturma başlatılmış ve resen geçici tedbir kararı verilmiştir.¹³³

Geçici tedbir kararı, soruşturma süreci tamamlanana kadar gıda ve temizlik ürünlerinde yapılacak fiyat artışları hakkında Kurum'un bilgilendirilmesi yönündedir. Kararda; tedarikçilerin birtakım uygulamalar yoluyla marketler arasında fiyat birlikteliğini sağlıyor olabileceği kanaatine varıldığı, zincir marketlerin fiyat savaşlarına girmediğinin değerlendirildiği, büyük ölçekli tedarikçilerin pazar gücü kullanımında bulunuyor olabileceği ve çifte tekel karı ve/veya merkez-uç işbirliği yapılanması risklerinin mevcut olabileceği çıkarımlarının hâsıl olduğu ifade edilmektedir. Bununla beraber, söz konusu

¹³³ Bkz. dn. 105.

davranışların RKHK'ı ne şekilde ihlal edebileceğine ve tedbir uygulanmaması halinde hangi zararların meydana gelebileceğine dair bir değerlendirme yapılmamaktadır. Oysa geçici tedbir kararlarında, ihlale ve zarara yönelik kesin bir ispat aranmasa da, ihlal ve zararın muhtemel olduğunun gösterilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, teşebbüslere bilgilendirme yükümlülüğü getirilmesi için geçici tedbir kararına ihtiyaç olmadığı, aynı bilgilerin RKHK'nın 14. maddesinde düzenlenen bilgi isteme yetkisi uyarınca talep edilebileceği düşünülmektedir. Nitekim geçici tedbir kararının ilgili madde kapsamında düzenlenen yetkinin ötesinde bir yükümlülük içermediği nihai kararda da teyit edilmektedir.¹³⁴ Dolayısıyla geçici tedbir kararının bir bilgi isteme yazısından öteye geçmediği, bu tür bir yükümlülüğün geçici tedbir kararıyla tesis edilmesinin ilave bir fayda sağlamayacağı gibi tehlikeli olabileceği değerlendirilmektedir. Nitekim bir hazırlık işlemi olan bilgi isteme yazıları tek başına davaya konu olamazken (Eğerci 2004, 166), geçici tedbir kararları hakkında dava açılabilmesi mümkündür. Bu bağlamda, bilgi isteme yetkisini kullanmak yerine böylesine bir riski ve yargılamanın doğuracağı idari maliyeti üstlenmek uygun olmayacaktır.

3.3.5. Facebook Kararı

*Facebook*¹³⁵ kararı, dijital pazarların gelişmesiyle birlikte giderek önem kazanan geçici tedbir uygulamasının ülkemiz açısından önemli bir örneğini teşkil etmektedir. Facebook'un Türkiye'de, WhatsApp kullanıcılarının verilerinin başka hizmetler için kullanılmasına yönelik getirdiği koşulların, rekabet hukuku bakımından sömürücü ve dışlayıcı birtakım etkilere neden olabileceği değerlendirilerek, Facebook hakkında doğrudan soruşturma başlatılmış ve aynı tarihte resen geçici tedbir kararı verilmiştir. Kararda, WhatsApp verilerinin kapsam ve önemi vurgulanarak, verilerin özel veya ticari sır içerebileceği belirtilmektedir. Bu durumun; WhatsApp verilerinin diğer Facebook şirket ürün ve verilerine bağlanması, Facebook'un tüketici iletişim hizmetleri pazarındaki gücünü, internet reklamcılığı alanındaki rakiplerinin faaliyetini zorlaştıracak şekilde kullanması ve aşırı veri toplanması ile verinin başka hizmetler için kullanılmasının tüketicinin sömürülmesine yol açması nedenleriyle RKHK

¹³⁴ Bkz. 28.10.2021 tarihli ve 21-53/747-360 sayılı karar, para. 519.

¹³⁵ Bkz. dn. 96.

kapsamında endişelere yol açtığı ifade edilmektedir. Ayrıca, Facebook'un pazar gücü ve WhatsApp kullanıcılarının koşulları kabul etmeleri halinde diğer grup şirketlerinin ilgili verileri kullanmaya başlayacak olması göz önüne alındığında, soruşturma sonucunda verilecek karar ile verilerin geri alınmasının ve verilerin kullanılmasından kaynaklanan avantajların ortadan kaldırılmasının oldukça güç olduğu vurgulanmakta, bu yönüyle telafisi mümkün olmayan bir durum ortaya çıkacağı belirtilmektedir. Bu gerekçelerle, ilgili koşulların durdurulması ve tüm kullanıcılara koşulların durdurulduğunun bildirilmesi şeklinde geçici tedbir kararı verilmiştir.

Kararda, incelenen davranışın rekabet hukuku bakımından sömürücü ve dışlayıcı birtakım etkilere neden olabileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda, Facebook'un çeşitli pazarlardaki pazar gücü vurgulanmış olsa da, teşebbüsün *ilk bakışta* hâkim durumda olduğuna dair bir tespit yapılmamaktadır. Yine, incelenen davranışın *ilk bakışta* RKHK'yı hangi yönüyle ihlal ettiğine dair açık bir tespit bulunmamaktadır. Kararın içeriğinden, Facebook'un hâkim durumda olması ve hâkim durumunu kötüye kullanması ihtimaline binaen tedbir alındığı anlaşılsa da, bu hususların açıkça belirtilerek teşebbüsün ilk bakışta hâkim durumunu kötüye kullandığı tespitine yer verilmesinin geçici tedbir kararı alma usulü ile uyumlu olacağı düşünülmektedir.

Kararda, soruşturma sonucunda verilecek karar ile verilerin geri alınmasının ve verilerin kullanılmasından kaynaklanan avantajların ortadan kaldırılmasının oldukça güç olduğu vurgulanarak telafisi mümkün olmayan bir durum ortaya çıkacağı ifade edilmektedir. Dolayısıyla geçici tedbir alınmaması halinde nihai kararın niçin etkisiz olacağı gerekçelendirilmektedir. Gerçekten de, geçici tedbir alınmaması halinde diğer grup şirketleri tarafından elde edilecek verilerin geri alınmasının ve dolayısıyla zararın önlenmesinin neredeyse imkânsız olacağı, bu yönüyle geçici tedbirlerin nihai kararın etkinliğini sağlamak bakımından oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir.

3.3.6. Trendyol Kararı

Dijital pazarlarda geçici tedbir kararlarının etkin bir araç olarak kullanılabileceğini gösteren bir diğer örnek *Trendyol*¹³⁶ kararıdır. Trendyol

¹³⁶ Bkz. dn. 98.

hakkında başlatılan soruşturma kapsamında, teşebbüsün algoritmaya müdahale etmek, ertesi gün teslim imkânını yalnızca kendi ürünlerine sağlamak ve satıcı ile tüketici verilerinden faydalanmak suretiyle kendi faaliyetlerini kayırdığı ve satıcılar arasında ayrımcılık yaptığı gerekçesiyle Kurul tarafından resen geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbir kararı, ilgili uygulamalara son verilmesi, denetlenebilirliği teminen gerekli tedbirlerin alınması ve çeşitli algoritma ve yazılımlara ait verilerin en az sekiz yıl süreyle saklanması yönünde yükümlülükler içermektedir.

Kararda, *Zincir Marketler* ve *Facebook* kararlarından farklı olarak, inceleme konusu davranışların RKHK'yı ne şekilde ihlal edebileceği açık bir şekilde gösterilmektedir. Bu bağlamda, kendini kayırma davranışının dışlayıcı kötüye kullanmanın bir tezahürü olduğu ve RKHK'nın 6/2(a) maddesi kapsamında rekabet karşıtı bir davranış olduğu; satıcılar arasında ayrımcılık yapılmasının ise RKHK'nın 6/2(b) maddesine aykırı olduğu belirtilmektedir. İlâveten, teşebbüsün hâkim durumda olduğunu gösteren ayrıntılı değerlendirmelere ve ihlalin varlığını gösteren delillere yer verilmektedir. Bu bakımdan karar, ilk bakışta ihlal tespiti koşulunu açık bir şekilde gerekçelendirmektedir.

Kararda, Trendyol'un uygulamaları nedeniyle rakip satıcıların eşit koşullarda rekabet edemediği, bu haksızlığın satıcıların pazardan dışlanmasına veya pazardaki faaliyetlerinin güçleşmesine sebebiyet vereceği, uygulamaların satıcıların satışlarını kısıtlayacak nitelikte olduğu ve nihai karara kadar ciddi ve telafi olunamayacak zararlar doğurma ihtimalini haiz olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Trendyol'un pazar payının kısa bir süre içinde büyük bir artış göstermesinin, gerekli müdahalenin gecikmesi halinde geri dönülemez sonuçlara yol açılabileceğini teyit ettiği vurgulanmaktadır. Geçici tedbir alınmaması halinde rakiplerin faaliyetlerinde ve pazar yapısında ortaya çıkabilecek zararların neler olabileceğini ve niçin telafi olunamayacağını gösteren kararın bu açıdan da doyurucu olduğu düşünülmektedir.

Geçici tedbir kararı hakkında Trendyol tarafından açılan iptal davası sonucunda karar kısmen iptal edilmiştir.¹³⁷ Mahkeme; (i) algoritmaya müdahale edilmesi ve ertesi gün teslim imkânının yalnızca kendi ürünlerine sağlanması ile (ii) pazaryerinde satış yapan satıcıların verilerinin kullanılması iddiaları

¹³⁷ Bkz. dn. 99.

bakımından uygulanan geçici tedbirleri hukuka uygun bulmuştur. Bununla birlikte (iii) satıcılar arasında ayrımcılık yapılması iddialarına ilişkin uygulanan geçici tedbirleri hukuka aykırı bularak iptal etmiştir. İptal gerekçesinde; “...*ayrımcılık yapıldığı iddia edilen satıcıların eşit durumda olup olmadığına yönelik bir değerlendirmeye yer verilmediği ... farklı durum ve statüde olan satıcılar arasında farklı uygulamaların söz konusu olabileceği gibi teknik problemlerin çözümü hususunda da satıcılara pozitif ayrımcılık yapılabileceği, ...davacının satıcılar arasında ayrımcılık yapıp yapmadığı, ayrımcılık yapıyor ise bu durumun hakim durumun kötüye kullanılması şeklinde olup olmadığına ancak nihai kararlar ortaya çıkabileceği, henüz nihai yönden verilmiş bir karar olmaksızın davacının satıcılar arasında ayrımcılık yapmak suretiyle hakim durumun kötüye kullanıldığı yönünde bir belirlemede bulunulamayacağı...*” ifadeleri yer almaktadır.

Öncelikle, geçici tedbir kararında hâkim durumun kötüye kullanıldığı yönünde bir belirlemede bulunulamayacağı yönündeki gerekçeye katılmak mümkün değildir. Nitekim geçici tedbir kararı için aranan ilk bakışta ihlal tespiti koşulu gereğince, ihlalin muhtemel olması halinde geçici tedbir uygulanabilecektir. Dolayısıyla, geçici tedbir kararlarının doğası gereği, kararda bir ihlal tespiti yapılması gerekmekte, ancak bu tespit nihai kararda olduğu gibi kesin bir ihlali göstermemektedir. Bu bakımdan kararda yapılan ihlal tespitinin, nihai bir kanaati değil, ilk bakışta ihlal tespitini ifade ettiği kabul edilmelidir.¹³⁸ İhlal tespitinin yalnızca nihai kararda yapılabileceğini kabul etmek, geçici tedbirlerin özüne aykırı olacak ve hiçbir durumda geçici tedbir uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu bağlamda mahkeme kararının kendi içinde de çelişkili olduğu düşünülmektedir.

İlaveten kararda, farklı alıcılar arasında farklı uygulamaların olabileceği veya teknik bir problemin çözümü için pozitif ayrımcılık yapılabileceği belirtilmektedir. Alıcıların eşit konumda olmadığı veya teknik bir sorunun çözülmesi amacıyla ayrımcılık yapıldığına yönelik iddialar, davranışın ilk bakışta rekabet ihlali oluşturabileceği gerekçesiyle geçici tedbir kararı verildikten sonra,

¹³⁸ Bu noktada, geçici tedbir kararında ilk bakışta ihlal tespiti hususunun yeterince vurgulanmayarak “*ayrımcılık yaptığı tespit edilmiştir*” gibi nihai kanaate benzer keskin bir ifade kullanılmasının iptal kararında etkili olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla geçici tedbir kararlarında, eldeki deliller ihlali ne kadar kuvvetli bir şekilde gösteriyor olsa da, nihai kanaat taşıyan kesin ifadelerden kaçınılmalı, ihlalin muhtemel olduğu özellikle vurgulanmalıdır.

soruşturma süreci içinde ele alınabilecektir. Soruşturma sürecinde bu iddiaların kabul görmesi halinde geçici tedbir kararının kaldırılması mümkündür. Dolayısıyla mahkeme tarafından yalnızca, geçici tedbir kararı uygulayabilmek için ilk bakışta kuvvetli ihlal şüphesi oluşturan unsurların var olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Mahkemece dosyada yer alan delillerle ilgili teşebbüsten bilgi talep edilerek bu bilgiler neticesinde kuvvetli ihlal şüphesi bulunmadığının tespit edilmesinin, ilk bakışta ihlal koşuluyla bağdaşmadığı düşünülmektedir.

Son olarak, çeşitli verilerin en az sekiz yıl süreyle saklanması yönünde yükümlülükler içeren geçici tedbir kararını, “*nihai kararın alınmasına kadar olan kısmı aşan kısım yönünden*” iptal eden Mahkeme kararının bu yönüyle yerinde olduğu değerlendirilmektedir.

BÖLÜM 4

GEÇİCİ TEDBİRLERİN İŞLEVSELLİĞİ VE POLİTİKA TARTIŞMALARI

Bu bölümde öncelikle, dijital pazarlarda rekabet hukukunun etkinliği ile ilgili tartışmaların ve Covid-19 salgınının geçici tedbir uygulamasını nasıl etkilediğine değinilecektir. Ardından, taahhüt mekanizması ile geçici tedbirler arasındaki ilişki irdelenerek bu araçların birbirini tamamlayıcı ve birbirine alternatif görülebilecek yönleri ele alınacaktır. Son olarak, genel itibariyle sıkça kullanılan bir yetki olmayan geçici tedbir uygulamasının önündeki engeller incelenerek uygulamayı daha etkin kılabilen önerilere yer verilecektir.

4.1. DİJİTAL PAZARLARDA GEÇİCİ TEDBİRLER

4.1.1. Dijital Pazarlarda Etkinlik Tartışmaları ve Geçici Tedbirler

Dijital pazarlarda rekabet hukuku uygulaması, son yıllarda birçok tartışmaya konu olmuştur.¹³⁹ Hızlı ve yıkıcı inovasyon, düşük birim maliyetler ve güçlü ağ etkileri gibi karakteristik özelliklere sahip, “kazanan her şeyi alır” sonucuna yatkın ve kısa zaman içinde hızla büyüme potansiyeli barındıran dijital platformlara ev sahipliği yapan dijital pazarlar, rekabet hukukunun etkinliği ile ilgili endişelere yol açmaktadır (Kadar 2015, 346-348; Masquelier 2021, 24).

Geleneksel pazarlara kıyasla, sürekli gelişmekte olan ve dinamik bir yapı sergileyen dijital pazarlarda yürütülen soruşturmalarda, pazarın doğru analiz edilmesi ve rekabet sorunlarını giderebilecek tedbirlerin tespit edilmesi bir hayli zaman alabilmektedir. Teşebbüsler ise genellikle soruşturmaya konu davranışın ihlal olmadığını savunarak eylemlerine devam etmektedir (Art 2015, 61). Bu nedenle uzun süren soruşturmalar esnasında, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsün, pazara giriş engelleri yaratmak veya var olan engelleri artırmak gibi yöntemlerle kendi pozisyonunu sağlamlaştırması mümkündür (Masquelier 2021,

¹³⁹ Bkz. Monopolkommission 2015; Ezrachi 2018; Cremer vd. 2019; Stigler 2019; Furman 2019.

29). Dolayısıyla müdahalede geç kalınması halinde, “pazar kayması”¹⁴⁰ gerçekleşebilecek ve pazarda tekelleşme meydana gelebilecektir (Feases 2020, 404). Nihayet, verilecek nihai kararlar, pazardaki rekabetçi sorunları çözebilmek bakımından oldukça etkisiz olacak, geçmişe dönük bir yaptırım olmaktan öteye geçemeyecektir.

Dijital pazarlarda yürütülen rekabet soruşturmalarının ne kadar hantal olabileceğini gösteren belki de en iyi örnek *Google Shopping*¹⁴¹ soruşturmasıdır. Google’ın genel arama hizmetleri pazarındaki hâkim durumunu, kendi karşılaştırmalı alışveriş hizmetini rakiplerini dışlayacak şekilde öne çıkararak kötüye kullandığı iddialarıyla başlatılan ve yaklaşık yedi yıl süren soruşturmanın ardından Komisyon, Google’ın hâkim durumunu kötüye kullandığını tespit ederek hukuka aykırı davranışını sonlandırmasına hükmetmiştir. Karara yönelik temel eleştiri, bu denli uzun süren bir soruşturmanın ardından verildiği için etkisinin yok hükmünde olduğudur (Masquelier 2021, 29). Nitekim Google’ın bazı rakipleri, nihai karar verilinceye kadar ticari hayatlarının son bulduğunu, karşılaştırmalı alışveriş hizmetlerindeki trafik, gelir ve yatırım alanlarının Google tarafından sömürüldüğünü savunmaktadır.¹⁴²

Rekabet hukuku uygulamasını hızlandırmak adına, hâlihazırda rekabet otoritelerinin elinde bulunan geçici tedbir yetkisinin daha etkin bir şekilde kullanılması gerektiği birçok çalışmada dile getirilmektedir. Bu çalışmalarda; özellikle dijital pazarlardaki hâkim durum dosyalarında daha fazla geçici tedbir uygulanması (Monopolkommission 2015, 116), Komisyon’un geçici tedbir uygulamak için aradığı eşikleri düşürmesi,¹⁴³ geçici tedbirlerin daha pratik uygulanabilmesini sağlayacak idari değişiklikler yapılması (Furman 2019, 104), rekabet hukuku uygulamasının dijital çağa göre yeniden tasarlanabilmesi ve uygulamaya çabukluk kazandırılabilmesi için geçici tedbir yetkisinin

¹⁴⁰ Pazar kayması (*market tipping*), bir ürünün pazardaki yayılımının belirli bir eşiği aşması sonucunda şebeke dışsallıkları etkilerinin giderek büyümesi ve rakip ürünlerin varlığına rağmen, talebin bu üründe toplanmasıyla ürünün kısa sürede pazarın tamamını ele geçirmesi olarak tanımlanabilecektir (Aktekin 2012, 7).

¹⁴¹ Bkz. Case AT.39740, *Google Search (Shopping)*.

¹⁴² Bkz. Financial Times, “EU considers tougher competition powers”, 07.02.2017.<https://www.ft.com/content/7068be02-5f19-11e7-91a7-502f7ee26895>, (Erişim tarihi: 27.06.2022).

¹⁴³ Bkz. Online Platforms and the Digital Single Market - House of Lords, 10th Report of Session 2015-16, s. 55.

geliştirilmesi (Lianos ve Ivanov 2019, 410) önerileri yer almaktadır. Ayrıca OECD tarafından, hızlı gelişen pazarlarda rekabet hukukunun etkinliğiyle ilgili tartışmaların birçok ülkede geçici tedbirlere ilişkin reform önerilerini tetiklediği belirtilerek “Rekabet Soruşturmalarında Geçici Tedbirler” konulu bir toplantı gerçekleştirilmiştir (OECD 2022a).

Komisyon, dijital pazarların artan önemi karşısında geçici tedbirlere dair tutucu yaklaşımını gözden geçirmeye karar vermiştir (OECD 2022c, 3). *Google Shopping* kararın ardından Vestager, geçici tedbir yetkisini daha etkin bir şekilde kullanabilmek için diğer otorite uygulamalarının takip edildiğini ifade etmiştir.¹⁴⁴ Devam eden süreçte AB düzeyinde geçici tedbirlere verilen önemin arttığı görülmektedir. 2019/1 sayılı Yönerge’de geçici tedbirlerin önemine vurgu yapılarak üye devletler tarafından rekabet otoritelerine geçici tedbir yetkisi sağlanması gerektiği düzenlenmektedir.¹⁴⁵ İlaveten Komisyon, geçici tedbir uygulamasının daha pratik hale getirilmesinin yollarını araştıracağını ve elde ettiği sonuçları paylaşacağını ifade etmektedir.¹⁴⁶ Tüm bu gelişmeler neticesinde Komisyon, yaklaşık yirmi yılın ardından ilk kez 2019 yılında *Broadcom* kararında geçici tedbir uygulamıştır.¹⁴⁷

Dijital pazarların barındırdığı pazar kayması riski, geçici tedbir kararları için aranan telafi olunamayacak zararların gerçekleşmesine zemin hazırlayabilecektir. Bu bakımdan geçici tedbir yetkisinin, rekabet otoritelerine zamanında müdahale imkânı sağlayarak pazar kayması tehlikesini önleyebileceği ve dijital pazarlarda rekabet hukuku uygulamasını daha etkin kılabilceği düşünülmektedir. Geçici tedbir yetkisi, özellikle soruşturma sürelerinin uzun olduğu Komisyon uygulamasında daha büyük bir önem taşımaktadır. Bununla beraber, dijital pazarlardaki hızlı değişimlerin, görece daha kısa soruşturma sürelerinin geçerli olduğu ülkemiz bakımından da telafi olunamayacak zararlara neden olması muhtemeldir. Dolayısıyla geçici tedbir yetkisinin AB uygulamasında olduğu kadar ülkemiz bakımından da önemli olduğu düşünülmektedir.

¹⁴⁴ Bkz. dn. 142.

¹⁴⁵ Bkz. Directive (EU) 2019/1 of The European Parliament and of The Council [2019] OJ L 11/3, para. 38, m. 11.

¹⁴⁶ A.g.k., s. 31.

¹⁴⁷ Bkz. dn. 2.

Dijital pazarlarda geçici tedbir yetkisi ayrı bir önem taşısa da, yetkinin hatalı şekilde kullanılması durumunda meydana gelebilecek zararlar, geleneksel pazarlara kıyasla daha fazla olabilecektir (Caminade vd. 2020, 452). Nitekim erken müdahale teşebbüslerin inovasyon güdüsünü azaltabilecekken, geç müdahale pazarın kapanmasına yol açabilecektir (Sarıçiçek 2020, 123). Doğru kullanılmaları halinde dijital pazarlarda etkin bir müdahale aracı olabilecek geçici tedbirler, hatalı kullanılmaları halinde pazarda uzun süreli olumsuz etkiler doğurabilecek ve geniş bir tüketici kitlesinin zarar görmesine neden olabilecektir. Dolayısıyla geçici tedbirlerin özellikle dijital pazarlarda oldukça dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

4.1.2. Dijital Pazarlarda Regülasyon ve Geçici Tedbirler

AB bünyesinde, dijital pazarlarda geçici tedbir uygulamasının artırılması yönündeki çözüm önerileri dışında, yeni bir rekabet hukuku aracı oluşturulmasına yönelik tartışmalar da gündeme gelmiştir. Bu tartışmalar sonucunda, regülasyon yönü ağır basan ve rekabet hukuku müdahalesinden önemli ölçüde farklılaşan Dijital Pazarlar Yasası (DMA) düzenlenmiştir (Doğan 2021, 4). Henüz rekabeti kısıtlayıcı bir davranış meydana gelmeden önce müdahale edilmesini amaçlayan DMA’da, belirli kriterleri taşıyan teşebbüsler “geçit bekçisi” olarak adlandırılmakta ve birtakım yükümlülüklerle tabi tutulmaktadır. DMA benzeri regülasyonların bulunduğu sistemlerde, rekabetçi sorunlar henüz ortaya çıkmadan *ex ante* engellenebileceğinden, *ex post* bir rekabet hukuku aracı olan geçici tedbirlere duyulan ihtiyaç azalabilecektir (OECD 2022, 25). Bununla beraber, DMA’nın yalnızca belirli eşikleri sağlayan ve çekirdek platform hizmetleri sunan geçit bekçileri için uygulanacağı göz önüne alındığında, bu kapsama girmeyen teşebbüsler özelinde geçici tedbirler önemini korumaya devam edecektir.

Öte yandan regülasyonlar, kendi geçici tedbir mekanizmalarını da beraberinde getirebilecektir (OECD 2022, 25). Örneğin DMA ile Komisyon’a, nihai kullanıcılara veya ticari kullanıcılara yönelik ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi nedeniyle aciliyet ve ilk bakışta yükümlülüklerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde geçit bekçilerine karşı geçici tedbir uygulama yetkisi tanınmaktadır.¹⁴⁸ Söz konusu yetki, 1/2003 sayılı Tüzük’ün 8. maddesinde düzenlenen geçici tedbir yetkisiyle örtüşmektedir. Bu durum, sağladığı hızlı

¹⁴⁸ Bkz. DMA, m. 24.

müdahale imkânı nedeniyle geçici tedbirlerin dijital pazarlardaki önemini koruduğunu ve gelecek yıllarda daha fazla kullanılabileceğini göstermektedir.

İlaveten, ülkemizdeki gibi regülasyon bulunmayan sistemlerde geçici tedbirler zamanında müdahale imkânı sağlamaya devam edecektir (Maier-Rigaud ve Lowe 2007, 609; Doğan 2021, 5). Her ne kadar 7146 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile elektronik ticaret pazar yerlerine ilişkin düzenleme yapılmış olsa da, söz konusu düzenleme dijital pazarların yalnızca bir bölümünü kapsamaktadır. Bununla beraber yakın gelecekte DMA benzeri daha geniş çerçeveli bir düzenleme yapılması öngörülmektedir.¹⁴⁹ Yapılacak düzenleme ile birlikte dijital pazarlarda rekabetçi sorunların önceden engellenmesi mümkün olabilecektir. Ancak teşebbüslerin düzenlemedeki yükümlülöklere aykırı davranışları halinde hızlı müdahale kabiliyeti son derece önem arz etmektedir. Dolayısıyla yapılacak düzenleme kapsamında DMA’da olduğu gibi kendine has bir geçici tedbir mekanizmasının kurulması veya mevcut geçici tedbir mekanizmasının düzenleme ile getirilecek prosedürler çerçevesinde kullanılmasını mümkün kılacak değışiklikler yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

4.1.3. Karar Örnekleri

Dijital pazarlarda geçici tedbir uygulamasının ölkemiz bakımından örneklerini oluşturan *Facebook* ve *Trendyol* kararlarına işbu çalışmanın 3.3. numaralı başlığı altında yer verilmektedir. Bu başlık altında diğer ölkeler uygulamaları aktarılacaktır.

4.1.3.1. Fransa: *Amadeus/Google* Kararı

Telefon numarası sorgulama hizmeti sunan ve kullanıcılarının büyük bir çoğunluğuna Google Ads platformu üzerinden verdiği reklamlarla ulaşan Amadeus, Google Ads kurallarına uymadığı gerekçesiyle reklam hizmetinin sonlandırılmasıyla, kullanıcı akışının çok büyük bir kısmının azaldığını, işletmesinin büyük bir tehlike altına girdiğini ve pazardan çıkma tehlikesi yaşadığını iddia etmiş ve geçici tedbir uygulanmasını talep etmiştir. Fransa Rekabet Otoritesi, ilk bakışta Google’ın hâkim durumda olduğunu ve ayrımcılık uyguladığını, Amadeus’un cirosunun bir yıl içerisinde %90’dan fazla azaldığını,

¹⁴⁹ Bkz. E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi Nihai Raporu, Nisan 2022, Rekabet Kurumu.

alternatif reklam kanallarını denemesine rağmen durumunun iyileşmediğini belirterek geçici tedbir kararı vermiştir.¹⁵⁰ Karar kapsamında Google’a, Google Ads kurallarının daha net ve anlaşılır hale getirilmesi ve bu kurallar doğrultusunda ayrımcı olmayan bir şekilde Amadeus’un durumunun yeniden değerlendirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir.

4.1.3.2. Brezilya: *iFood* Kararı

Brezilya Rekabet Otoritesi, rakip bir teşebbüsün şikâyeti üzerine, çevrim içi yemek sipariş hizmeti sunan ve hâkim durumda bulunan iFood’un restoranlarla münhasırlık içeren sözleşmeler imzalaması nedeniyle, nihai karar verilene kadar münhasırlık içeren yeni sözleşmeler yapılmasını yasaklayan geçici tedbir kararı vermiştir. Karar, otorite tarafından bir dijital platforma uygulanan ilk geçici tedbir kararı olma özelliğini taşımakta ve kilometre taşı olarak görülmektedir.¹⁵¹

4.2. KRİZ DÖNEMLERİNDE GEÇİCİ TEDBİRLER

Covid-19 salgını birçok sektörde büyük bir ekonomik şok etkisi yaratmıştır. Salgın sürecinde rekabet otoritelerinin hükümetlere önemli bir yardımcı rol oynayabileceği belirtilerek krizin olumsuz etkilerini ağırlaştırabilecek rekabet ihlallerine karşı rekabet hukuku uygulamasının önemi vurgulanmaktadır (OECD 2020, 7). Bu kapsamda, geçici tedbirlerin ani fiyat artışlarına ve krizin etkisiyle hızlı bir şekilde değişen pazarlara müdahale edilerek telafi olunamayacak zararların engellenmesinde kullanışlı bir araç konumunda olduğu belirtilmektedir (OECD 2020, 35; OECD 2022, 20). İlâveten, Covid-19 krizinin geçici tedbir uygulamasını artırmak için bir fırsat oluşturabileceği vurgulanmaktadır (Costa-Cabral vd. 2020, 11). Nitekim kriz sürecinde, fahiş fiyatlama ve ayartmama anlaşmaları gibi rekabet karşıtı davranışların sebep olabileceği zararları engellemek adına bazı rekabet otoriteleri tarafından geçici tedbir yetkisinin kullanıldığı görülmektedir. Gerçekten de, hızlı hareket edilmesi gereken kriz dönemlerinde geçici tedbir yetkisinin ayrı bir önem taşıdığı düşünülmektedir.

4.2.1. Karar Örnekleri

Covid-19 salgını kapsamında geçici tedbir uygulamasının ülkemiz bakımından örneğini oluşturan *Zincir Marketler* kararına işbu çalışmanın 3.3.

¹⁵⁰ Bkz. Décision 19-MC-01, *Amadeus v. Google*, 31.01.2019.

¹⁵¹ Bkz. <https://globalcompetitionreview.com/digital-markets/brazil-imposes-interim-measures-food-delivery-app>, 12.03.2021, (Erişim tarihi: 01.06.2022).

numaralı başlığı altında yer verilmektedir. Bu başlık altında diğer ülke uygulamaları aktarılacaktır.

4.2.1.1. Portekiz: *Portekiz Futbol Ligi Kararı*

Portekiz Profesyonel Futbol Ligi'nin, Covid-19 nedeniyle tek taraflı olarak sözleşmesini fesheden futbolcuların başka kulüplerce satın alınmasını veya kiralanmasını engelleyen bir karar alması üzerine Portekiz Rekabet Otoritesi, transfer sezonunun başlamasına az bir zaman kala yapılan bu ayartmama anlaşmasının rekabete yönelik ciddi ve telafi olunamayacak zarar tehlikesi yarattığını belirterek anlaşmanın durdurulması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.¹⁵² Nihai kararda ise, anlaşmanın kulüpler arasında rekabetçi baskıyı azalttığı ve futbol maçlarının kalitesini düşürerek tüketici zararına neden olduğu belirtilmiş ve teşebbüslere yaptırım uygulanmıştır.¹⁵³

4.2.1.2. İngiltere: *Atlantic Joint Business Kararı*

İngiltere, ABD ve İspanya havayolu şirketleri arasında akdedilen ve belirli rotalarda tarafların rekabet etmemesini düzenleyen “*Atlantic Joint Business*” anlaşmasını inceleyen Komisyon, taraflarca sunulan taahhütleri kabul ederek bu taahhütleri 2010 yılından itibaren on yıl süreyle bağlayıcı kılmıştır.¹⁵⁴ 2020 yılında taahhütlerin bağlayıcılığı ortadan kalkacağı için anlaşmanın yeniden gözden geçirilmesi amacıyla İngiltere Rekabet Otoritesi (CMA) tarafından başlatılan soruşturma üzerine taraflarca sunulan yeni taahhütler, havayolları üzerinde büyük bir kriz etkisi yaratan Covid-19 salgınının geleceğe dair belirsizlik oluşturması nedeniyle uygun görülmemiştir. Bununla birlikte CMA, müdahale edilmemesi durumunda kamu yararı üzerinde çok büyük olumsuz etkiler oluşacağını belirterek, 2020 yılında süresi dolacak olan taahhütlerin üç yıl daha uzatılması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.¹⁵⁵ CMA 2022 yılında, Covid-19 salgınının etkilerinin devam etmesi ve havayolları sektörünün toparlanmasının beklenenden

¹⁵² Bkz. <https://www.concorrenca.pt/index.php/en/articles/covid-19-adc-imposes-interim-measure-portuguese-football-league-suspends-no-poach>, 25.05.2020, (Erişim tarihi: 01.06.2022).

¹⁵³ Bkz. <https://www.concorrenca.pt/en/articles/adc-issues-sanctioning-decision-anticompetitive-agreement-labor-market-first-time>, 29.04.2022, (Erişim tarihi: 28.06.2022).

¹⁵⁴ BA/AA/IB [2010] OJ C 278/14.

¹⁵⁵ Case 50616, *Investigation into the Atlantic Joint Business Agreement*, 17.09.2020.

uzun sürmesi nedeniyle ikinci bir geçici tedbir kararı vererek taahhütlerin iki yıl için daha geçerli olmasını kararlaştırmıştır.¹⁵⁶

4.3. TAAHHÜT MEKANİZMASI ve GEÇİCİ TEDBİRLER

Taahhüt kararları ile rekabetçi endişelere olağan soruşturma usulüne göre daha hızlı ve daha az maliyetli bir çözüm getirilebilmekte ve kayda değer bir kaynak tasarrufu sağlanabilmektedir (Odabaş Buba 2017, 16). Özellikle hızlı gelişen dinamik pazarlarda taahhüt mekanizması, rekabetin zamanında tesis edilmesini mümkün kılmaktadır (Mariniello 2014, 5). Bu bağlamda, zamanında müdahale edilerek meydana gelebilecek zararların önlenmesini hedefleyen geçici tedbir kararları ile taahhüt kararları, rekabet hukuku uygulamasına benzer kazanımlar sağlayabilecektir. Rekabet hukuku uygulamasına hız kazandırmak adına birbirine alternatif olarak görülebilecek geçici tedbir yetkisi ve taahhüt mekanizmasının, birbirini tamamlayıcı özellikleri de bulunmaktadır.

Geçici tedbirlerin asıl amacı ciddi ve telafi olunamayacak zararları önlemek olsa da, bu yetki aynı zamanda taahhüt müzakerelerinin başlatılmasında bir kaldıraç etkisi oluşturabilecektir (Mantzari 2020, 495; Kadar 2021, 451). Nitekim geçici tedbirlere muhatap olan teşebbüsler; nihai karardaki potansiyel ihlal tespitinin oluşturabileceği tehlikeleri daha iyi değerlendirerek taahhüt mekanizmasının sağlayacağı faydalardan yararlanmak ve rekabet otoritesiyle daha işbirlikçi bir yaklaşıma girmek konusunda güçlü bir dürtü hissedecektir (Maier-Riagud ve Lowe 2007, 610; OECD 2022, 24). Rekabet otoritesi ve teşebbüsün, soruşturmanın erken bir aşamasında sakıncalı görülen hususla ilgili iletişime geçmelerini sağlayacak geçici tedbirler, olağan taahhüt uygulamalarına göre daha çabuk bir şekilde ortak anlayışa varılmasını sağlayabilecektir (Kadar 2021, 451). Zira geçici tedbirlerin belirlenmesi amacıyla yapılan ön çalışmalar, taahhüt görüşmeleri öncesinde rekabet otoritesinin pazara ve olaya dair bilgi donanımını artırarak görüşmelerin daha etkili olmasına zemin hazırlayabilecektir (Kadar 2021, 451; OECD 2022, 24).¹⁵⁷

¹⁵⁶ Case 50616, *Investigation into the Atlantic Joint Business Agreement*, 04.04.2022.

¹⁵⁷ Geçici tedbirlerin taahhüt müzakerelerini başlatmak konusunda bir kaldıraç görevi görebileceğine örnek olarak Komisyon'un *Eurofix-Bauco v. Hilti* [1988] OJ L 65/19; *Sea Containers v. Stena Sealink* [1993] OJ L 15/8 ve *Broadcom* kararları; Fransa rekabet otoritesinin *Navx/Google* (Decision No 10-D-30, 29.11.2010) kararı, CMA'nın *ATG Media* (Case 50408, 29.06.2017) kararı gösterilebilecektir.

Teşebbüslere soruşturma raporu gönderilmesi veya dosyaya giriş hakkı tanınması gibi usuli gereklilikler içermeyen ve daha esnek tedbirlerin alınmasını mümkün kılan taahhüt mekanizması, rekabet otoriteleri nazarında olağan soruşturma prosedürüne göre daha avantajlı olabilmektedir. Para cezaları, itibari zararlar ve muhtemel tazminat davalarından korunan teşebbüsler için de oldukça faydalı olan taahhüt mekanizmasının, bir *kazan-kazan* durumu oluşturduğu söylenebilecektir (Mantzari 2020, 494). Bununla birlikte, taahhüt mekanizması her durum için uygun olmadığından, geçici tedbirler ve taahhüt mekanizması birbirlerine alternatif araçlar olarak da görülebilecektir (OECD 2022, 24).

Öncelikle, taahhüt kararları Komisyon’un yaptırım uygulamayı hedeflediği dosyalarda uygun değildir.¹⁵⁸ Dolayısıyla kartellerde ve çok ciddi rekabet ihlallerinin bulunduğu dosyalarda taahhüt mekanizması işletilemeyecektir (Dunne 2014, 402-403). Benzer şekilde ülkemizde, “açık ve ağır ihlaller” taahhüt kapsamı dışında bırakılmaktadır.¹⁵⁹ Buna karşılık, ihlalin niteliği karşısında muhtemel zararların açıkça görülebileceği bu tür dosyalarda, geçici tedbir yetkisinin koşulları daha kolay sağlanabilecek ve geçici tedbirler etkili bir çözüm aracı olabilecektir.

İkincisi, herhangi bir ihlal tespitinin yapılmadığı taahhüt kararları, netleştirilmesi gereken yeni ve karmaşık rekabet hukuku sorunlarının bulunduğu dosyalarda uygun olmayacaktır (Mantzari 2020, 494). Nitekim taahhüt kararlarında, ihlal kararlarında olduğu gibi kapsamlı bir zarar teorisi değerlendirmesi yapılmamaktadır (Solek 2016, 28). Dolayısıyla taahhüt kararları, özellikle yeni zarar teorilerinin oluşabileceği dijital pazarlarda, gelecekteki benzer dosyaların değerlendirilmesinde daha dar kapsamlı bir rehberlik oluşmasına neden olabilecektir (Masquelier 2021, 30). Benzer dosyaların nasıl değerlendirileceği konusundaki belirsizlik ve herhangi bir ihlal tespiti yapılmaması, geçici olarak çözüme kavuşturulan sorunların tekrar etmesi riskini barındırmaktadır. Bu çerçevede taahhüt kararlarının semptomları giderdiği ancak hastalığı tedavi edemediği savunulmaktadır (Mariniello 2014, 2).

Son olarak, taahhütler her zaman hızlı bir çözüme ulaştırmamaktadır. Hatta bazı durumlarda, müzakereler ve pazar testi aşamalarının tamamlanması, olağan soruşturmalardan daha fazla zaman alabilmektedir (Mantzari 2020, 494). Komisyon uygulaması ele alındığında, hâkim durum dosyalarında taahhüt

¹⁵⁸ Bkz. 1/2003 sayılı Tüzük, para. 13.

¹⁵⁹ Bkz. 2021/2 sayılı Tebliğ, m. 2, 4.

süreçlerinin, olağan süreçlere göre ortalama %15 daha uzun sürdüğü görülmektedir (Mariniello 2014, 2).¹⁶⁰ Bu dosyalarda taahhüt kararları ortalama 26 ay içinde veriliyorken, geçici tedbirler genel olarak üç hafta ile sekiz ay içinde uygulanmaktadır.¹⁶¹ Dolayısıyla taahhüt uygulamasının rekabetçi sorunları hızlı bir şekilde çözdüğü argümanı her zaman için geçerli değildir. Ayrıca, başarısızlıkla sonuçlanan taahhüt müzakereleri, dosyanın ortalama süresinin çok daha fazla uzamasına neden olabilecektir (OECD 2016, 19). Örneğin, yaklaşık yedi yıl süren *Google Shopping* soruşturmasının beş yılı taahhüt tartışmalarıyla geçerek sürüncemede kalmıştır. Dolayısıyla uygun durumlarda taahhüt müzakereleriyle zaman kaybedilmeden geçici tedbir alınması halinde dosyanın çok daha çabuk tamamlanabileceği ve böylece pazar yapısı bozulmadan önce müdahale edilmiş olunabileceği düşünülmektedir. Kaldı ki, öncelikle geçici tedbir uygulanması taahhüt görüşmelerini engellemeyecek, aksine taahhüt görüşmelerinin daha etkin bir şekilde ilerlemesine katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla, koşulları oluşması halinde geçici tedbir yetkisinin öncelikli olarak kullanılmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

4.4. UYGULAMA ÖNÜNDEKİ ENGELLER ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Geçici tedbir yetkisi, genel olarak rekabet otoritelerince sıkça başvurulmuş bir yetki değildir. Komisyon uygulaması incelendiğinde, günümüze kadar toplam dokuz geçici tedbir kararı verildiği görülmektedir. Üye ülke uygulamaları incelendiğinde ise, 1/2003 sayılı Tüzük'ün 5. maddesiyle üye ülke rekabet otoritelerine geçici tedbir yetkisi verilmesinin ulusal düzeyde birçok mevzuat değişikliğini beraberinde getirdiği,¹⁶² ancak bu değişikliklerin uygulamada genel

¹⁶⁰ Mayıs 2004 - Aralık 2013 dönemi verileri esas alınmaktadır.

¹⁶¹ Bkz. dn. 59, s. 206.

¹⁶² 2003 ve 2007 yılları arasında Portekiz, Hırvatistan, Polonya, Lüksemburg, Litvanya, Almanya ve İspanya'da yasa koyucu tarafından rekabet otoritelerine geçici tedbir yetkisi tanınmıştır (La Serre ve Lavedan 2011, 229).

bir ivme yaratamadığı anlaşılmaktadır.¹⁶³ Benzer şekilde ülkemiz bakımından da geçici tedbirin sıkça başvurulmuş bir araç olduğu söylenemeyecektir.¹⁶⁴

Geçici tedbir uygulaması önündeki engellerin genel olarak; hatalı müdahaleden çekinilmesi, telafi olunamayacak zarar eşiğinin yüksekliği, teşebbüslere yönelik zararların dışlanması, yargısal denetimin katılığı ve geçici tedbirlerin yol açabileceği uygulama maliyetlerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. İlâveten Komisyon özelinde, 1/2003 sayılı Tüzük ile getirilen yalnızca resen karar verilebilmesi yönündeki değişikliğin de uygulamayı kısıtlayıcı olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim mevcut durumda Komisyon'un geçici tedbir taleplerini değerlendirme zorunluluğu bulunmaması, uygun olabilecek dosyalarda geçici tedbir alınmasını engelleyebilecektir. Ülkemiz bakımından resen veya talep üzerine geçici tedbir alınabiliyor olduğundan bu yönde bir engel söz konusu değildir.

4.4.1. Hatalı Müdahale Çekincesi

Nihai kararda ihlal tespiti yapılmayan soruşturmalarda geçici tedbir uygulanması, Tip I hatası (*false positive*) anlamına gelecektir. Nihai kararda ihlal tespiti yapılan soruşturmalarda geçici tedbir uygulanmaması halinde ise Tip II hatası (*false negative*) söz konusu olacaktır. Dolayısıyla geçici tedbir yetkisi kullanılırken, Tip I ve Tip II hatalarından kaçınmak adına bir denge gözetilmesi gerekmektedir (OECD 2022, 21). Dengeleme yapılırken telafi olunamayacak zararların büyüklüğü dikkate alınmalıdır. Bu çerçevede, hem tedbir uygulanması halinde tedbire muhatap teşebbüsün uğrayabileceği zararlar, hem de tedbir uygulanmaması halinde diğer teşebbüslerin, tüketicilerin ve rekabet düzeninin uğrayabileceği zararlar karşılaştırılmalıdır. Rekabet otoritelerince, Tip I hatalarına gereğinden fazla önem verildiği, Tip II hatalarının ise yeterince dikkate alınmadığı düşünülmektedir.

¹⁶³ Bununla beraber, özellikle Fransa ve Belçika Rekabet Otoritelerinin uygulamada tecrübe kazandığı söylenebilecektir. Fransa'da 2000'li yıllardan itibaren 30'dan fazla geçici tedbir kararı verilmiştir. Belçika'da ise 2013 yılından itibaren toplam 24 dosyada geçici tedbir değerlendirmesi yapılmış olup bunlardan 14'ü son üç yıl içerisinde. Bkz. OECD (2022b, 5, 14).

¹⁶⁴ Kurul'un günümüze kadar en az 15 geçici tedbir kararı verdiği bilinmektedir. Geçici tedbir kararlarının yayımlanmadığı örnekler bulunduğundan bu sayının daha fazla olması mümkündür.

Uygun olmayan dosyalarda geçici tedbir almak, teşebbüslerin ekonomik özgürlüğünün kısıtlanması ve hatta pazar koşullarının değişmesi gibi olumsuz sonuçlara yol açabileceğinden, Tip I hatası tamamen göz ardı edilmemelidir (Vesterdorf 2019, 3; Meinhardt ve Süslü 2021, 2). Bununla beraber, geçici tedbir koşullarının olduğu dosyalarda, Tip I hatasından kaçınılarak tedbir uygulanmaması, birçok durumda nihai kararlar telafi edilemeyecek zararlara yol açabilecektir. Dolayısıyla geçici tedbir yetkisi kullanılırken her iki senaryo bakımından değerlendirme yapılmalı, objektif gerekçeler bulunmadığı müddetçe hatalı müdahale tehlikesine gereğinden fazla önem verilmemelidir. Bu çerçevede, Tip II hatası nedeniyle gerçekleşebilecek zarar, Tip I hatası nedeniyle gerçekleşebilecek zarardan büyükse geçici tedbir uygulanması gerekmektedir (Caminade vd. 2020, 445).

4.4.2. Telafi Olunamama Eşiğinin Yüksekliği

Telafi olunamayacak zarar koşulu, nihai kararın beklenebileceği dosyalarla, müdahalede geç kalınması halinde giderilemeyecek zararların oluşacağı dosyalar arasında bir ayırım yapılmasını gerektirmektedir (Feases 2020, 416). Bu ayırımı yapmak, henüz tam bir değerlendirmenin yapılmadığı geçici tedbir aşamasında, özellikle karmaşık dosyalar bakımından pek de kolay olmayacaktır. Dolayısıyla, nihai karardaki tedbirlerin zararı telafi edemeyeceğini gösterme gerekliliği, geçici tedbir uygulamasını kısıtlayabilecektir. Bu nedenle bazı rekabet otoriteleri, uygulamayı kolaylaştırmak amacıyla bu koşulu tamamen kaldırmışlar veya yumuşatmışlardır.¹⁶⁵

Ülkemiz bakımından da telafi olunamama koşulunun terkedilerek telafisi güç zarar gibi daha esnek bir koşul benimsenmesinin uygulamayı kolaylaştırabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu yönde yapılacak bir değişiklik, geçici hukuki korumaların genel özellikleriyle de uyumlu olacaktır. Nitekim geçici hukuki korumaları düzenleyen hukuki metinlerde, “*telafi olunamayacak zarar*” gibi kesin bir koşul aranmamakta, telafinin güç olması yeterli olmaktadır. Örneğin ihtiyati tedbir kararına hükmedebilmek için, “*hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkânsız hâle geleceğinden*” endişe edilmesi yeterlidir. Benzer şekilde, yürütmenin durdurulmasına kadar verilebilmesi için,

¹⁶⁵ Bkz. dn. 58.

“*telaşisi güç veya imkânsız zararlar*” yeterli olmaktadır.¹⁶⁶ Benzer düzenlemelerin rekabet hukuku uygulaması bakımından da anlamlı olacağı düşünülmektedir.

4.4.3. Teşebbüslere Yönelik Zararların Dışlanması

1/2003 sayılı Tüzük ile getirilen, teşebbüslere yönelik zararların dışlanarak yalnızca rekabete yönelik zararların dikkate alınması yönündeki değişikliğin Komisyon uygulamasını kısıtladığı düşünülmektedir. Bu noktada, rekabete yönelik zararların daha geniş yorumlanması uygulamayı artırabilecektir. Durumun aciliyeti nedeniyle hızlı hareket edilmesi gereken geçici tedbir kararlarında, zararın ilk bakışta teşebbüse yönelik olduğunu göstermek, rekabete yönelik olduğunu göstermekten daha kolaydır (Feases 2020, 422). Dolayısıyla eldeki öncül bulgular yalnızca teşebbüsün zarara uğradığını gösteriyor olsa da geçici tedbir alınabilmelidir. Bu durum, rekabet hukukunun amacının rekabeti korumaktan rakipleri korumaya kaydığı şeklinde yorumlanmamalıdır (OECD 2022, 13). Zira ilk bakışta teşebbüse yönelik olduğu görülen zararlar daha büyük bir rekabetçi sorunun habercisi olabilecektir. Zararın yöneldiği grupların daha geniş tanımlanacağı yasa değişiklikleri yapmak da uygulamayı artırabilecektir. Örneğin Fransa’da şikâyetçilere, tüketicilere, bir sektöre ya da ekonominin tamamına yönelebilecek zararlar dikkate alınmaktadır.¹⁶⁷

Konu ülkemiz bakımından ele alındığında, öğretide ve Danıştay kararlarında zararın rekabete yönelik olabileceği gibi teşebbüslere yönelik de olabileceğinin belirtildiği görülmektedir.¹⁶⁸ Bununla beraber, Komisyon uygulamasına atıf yapılan ve zararın teşebbüsten ziyade rekabet yapısına yönelik olması gerektiği belirtilen *TEB* kararında aksi yönde bir yaklaşım benimsenmektedir. Zararın yalnızca rekabete yönelik olmasının Komisyon’a özgü bir durum olduğu, çoğu ülke uygulamasında böyle bir sınırlamanın yer almadığı,¹⁶⁹ ülkemiz bakımından

¹⁶⁶ Bkz. 1.1.3. numaralı başlık.

¹⁶⁷ Nitekim *Amadeus/Google* kararında Amadeus’un cirosunun bir yıl içinde %90’dan fazla azalmış olduğu gerekçesiyle geçici tedbir kararı verilmiştir. Kararda, münferit olarak Amadeus’un uğradığı zarara odaklanılmış, rekabetin geneline ve pazar yapısına dair değerlendirme yapılmamıştır (Feases 2020, 424).

¹⁶⁸ Bkz. 3.1.2. numaralı başlık.

¹⁶⁹ Bkz. dn. 60.

da teşebbüslere yönelik zararların geçici tedbirlere konu olabilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

4.4.4. Yargısal Denetimin Katılığı

Katı bir yargısal denetim sonucunda kararların iptal edilebilme riskinin uygulamayı olumsuz etkilemesi muhtemeldir. Komisyon bakımından, *IMS Health* kararının geçici tedbir uygulamasını caydırıcı bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Art 2015, 62-66; Burnside ve Kidane 2018, 5). Kararda, davranışın ihlal oluşturduğuna dair oturmuş bir içtihadın bulunmadığı dosyalarda ilk bakışta ihlal tespiti sağlanamayacağı yorumu yer almaktadır. Bu yorum, özellikle karmaşık ekonomik değerlendirmelere dayanan ve yeni zarar teorileri içeren dosyalarda uygulamayı zorlaştırmaktadır. İlâveten, bu gibi dosyalarda geçici tedbir kararının mahkemece iptal edilmesi, esas soruşturma sürecini olumsuz etkileyebilecek (OECD 2022, 24) ve Komisyon tarafından yeni zarar teorilerinin oluşturulmasını engelleyebilecektir.

İngiltere Hükümeti; geçici tedbir kararlarının önemli derecede teknik değerlendirme içerdiğini, geçici tedbirlerin gerekliliğine dair mahkemece yapılan değerlendirmeye, rekabet otoritesinin değerlendirmesinden daha büyük bir önem atfedilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Bu gerekçelerle, geçici tedbirlerin yargısal denetimine dair bir yasal çerçeve üzerinde çalışıldığı açıklanmaktadır.¹⁷⁰

Ülkemiz bakımından, *Trendyol* kararının mahkemece kısmen iptal edilmesinin, geçici tedbir uygulamasında çekince oluşturabileceği değerlendirilmektedir. Zira mahkeme tarafından, ihlal tespiti ancak nihai kararda yapılabileceği belirtilmekte, ilk bakışta ihlal tespiti koşuluyla bağdaşmayan kısıtlayıcı bir yorum geliştirilmektedir. Mahkemelerce geçici tedbir kararlarının öncül değerlendirmelere dayandığı ve nihai bir hüküm içermediği göz önüne alınarak geçici tedbirlerin doğasına uygun bir yargısal denetim gerçekleştirilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir.

4.4.5. Uygulama Maliyetleri

Uygulama konusundaki isteksizliğin bir diğer nedeni, Komisyon'un sınırlı kaynakları karşısında geçici tedbirlerin uygulama maliyetleriyle açıklanmaktadır.

¹⁷⁰ Bkz. Reforming Competition and Consumer Policy, Government Response to Consultation, April 2022, s. 41-44.

Maier-Rigaud ve Lowe (2007, 609), savunma hakkı tanınması gibi önemli usuli gereklilikler içeren geçici tedbirlerin soruşturmanın yükünü artırdığını, bu nedenle fazla kullanılmamış olabileceğini savunmaktadır. Gerçekten, hızlı bir şekilde karar verilmesini gerektiren geçici tedbir uygulamasında, nihai kararlarla aynı usuli güvencelerin sağlanıyor olması rekabet otoritelerinin bu yetkiyi kullanma konusunda isteksiz davranmalarına yol açabilecektir. Bu sorunun, dosyaya giriş ve savunma haklarının geçici tedbir uygulamasının doğasına uygun bir şekilde uyarlanacağı mevzuat değişiklikleriyle çözülebileceği düşünülmektedir. Örneğin İngiltere’de, dosyaya giriş hakkının geçici tedbir uygulamasına büyük bir yük getirdiği, daha hızlı bir çözüm için dosyaya giriş hakkıyla ilgili kuralların değiştirilebileceği belirtilmektedir.¹⁷¹

Ülkemiz bakımından teşebbüslere dosyaya giriş imkânı veya savunma hakkı tanınması söz konusu olmadığından uygulamanın Komisyon’a kıyasla oldukça esnek olduğu söylenebilecektir. Dosyaya giriş hakkı tanınması, ticari sırların ayıklanması gibi uygulama maliyetlerine yol açmanın yanında soruşturma safhasının sağlıklı yürütülmesi ile ilgili endişeler doğurarak zaten kısıtlı olan uygulamayı daha da kısıtlayabilecektir. Bununla beraber, geçici de olsa birtakım yükümlülöklere tabi tutulan teşebbüs haklarının zedelenmemesi adına savunma hakkı tanınması gerektiği düşünülmektedir. Savunma hakkı, hızlı şekilde karar alınmasını gerektiren geçici tedbirlerin etkinliğini azaltmayacak şekilde tesis edilmelidir. Bu kapsamda, geçici tedbir kararı alınmadan önce teşebbüsten kısa bir süre içerisinde yazılı savunma göndermesi istenerek ayrıntılı savunmaların kararın ardından alınması tercih edilebilecektir. Diğer bir seçenek ise geçici tedbir kararından sonra savunma alınmasıdır. Örneğin Portekiz’de, geçici tedbirlerin amacını ve etkinliğini ciddi şekilde tehlikeye atabilecek hallerde veya acil durumlarda kararın ardından savunma alınabilmektedir.¹⁷² Geçici tedbir kararının ardından teşebbüs tarafından savunma gönderilmesinin fiili olarak engellenemeyeceği düşünölüyor olsa da, taşıdığı önem gereği savunma hakkına dair düzenleme yapılmasının hukuki belirliliği sağlamak adına gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

¹⁷¹ A.g.k.

¹⁷² Bkz. The Portuguese Competition Act - Law No 19/2012, m. 34.

SONUÇ

Rekabet hukuku kurallarını ihlal eden teşebbüslere yaptırım uygulanmasının yanı sıra, ihlalin zararlı etkilerini ortadan kaldırmak adına birtakım tedbirler alınması da rekabet hukukunun amaçlarındandır. İhlalin zararlı etkilerinin tamamen ortadan kaldırılması, diğer deyişle ihlalin etkin bir şekilde sona erdirilmesi ancak soruşturma sonunda verilecek olan nihai kararla mümkündür. Bu amaçla nihai kararda, rekabet ihlalinde bulunan teşebbüslere yönelik birtakım davranışsal ve yapısal tedbirlere hükmedilebilmektedir. Bununla beraber, bazı durumlarda nihai kararlar birlikte hükmedilecek olan tedbirler, müdahalede geç kalınması nedeniyle ihlalin olumsuz sonuçlarını önlemekte etkisiz kalabilmektedir. İşte bu nedenle çoğu rekabet hukuku sisteminde, belirli koşulların gerçekleşmesi durumunda nihai karar beklenmeksizin geçici tedbir uygulama imkânı bulunmaktadır.

Modern hukuk sistemlerinde yer alan ve yargılama sonuçlanıncaya kadar hakkın özünün zedelenmemesi düşüncesine dayanan geçici hukuki koruma tedbirlerinin rekabet hukukundaki bir yansıması olarak görülebilecek geçici tedbirler, rekabet hukuku soruşturmaları sonucunda verilecek olan nihai kararların etkinliğini sağlamak adına son derece önemlidir. Geçici tedbirlerin özellikle hızlı gelişen dijital pazarlarda rekabet otoritelerine zamanında müdahale imkânı sağlayarak etkinlik kazandıracağı düşünülmektedir. Benzer şekilde, hızlı önlemler alınmasını gerektirecek kriz dönemlerinde de geçici tedbir yetkisinin ayrı bir önem taşıdığı değerlendirilmektedir. Yalnızca dijital pazarlar ve kriz dönemleriyle sınırlı olmaksızın, erken müdahalenin önem taşıdığı her dosyada kullanılabilecek olan geçici tedbir yetkisinin, önümüzdeki dönemde giderek daha fazla kullanılacağı öngörülmektedir. Bu noktada, uygulama önündeki engellerin değerlendirilmesi ve geçici tedbir yetkisini daha etkin kılacak çözüm araçlarının geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Gerekli koşulların sağlanması durumunda geçici tedbirlere başvurmadan çekinilmemelidir. Aksi durum, uygun dosyalarda geçici tedbir kararı vermeyerek telafi olunamayacak zararların meydana gelmesine ve böylece nihai kararın

yalnızca bir idari para cezası olmaktan öteye geçememesine yol açabilecektir. Bununla beraber hatalı müdahaleden kaçınmak adına geçici tedbir yetkisi oldukça dikkatli kullanılmalı, koşulların sağlanmasına özen gösterilmeli, meydana gelebilecek zararlar arasında bir dengeleme yapılarak ölçülülük ilkesine riayet edilmelidir.

Geçici tedbir uygulamasını daha etkin kılabilmek adına, telafi olunamayacak zarar eşiğinin düşürülmesi ve yalnızca pazar yapısına ya da rekabete yönelik zararlar yerine münferit teşebbüslere yönelik zararların da dikkate alınması uygun olacaktır. Ayrıca geçici tedbir kararlarıyla teşebbüslere birtakım yükümlülükler getirildiği göz önüne alınarak, etkin ve hızlı müdahale imkânından taviz verilmeyecek şekilde teşebbüslere savunma hakkı tanınmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, yerinde kullanılması halinde kayda değer etkinlik kazanımları yaratabilecek olan geçici tedbir yetkisinin rekabet hukuku uygulayıcılarının elindeki önemli araçlardan biri olduğu, uygulama önündeki zorlukların kaldırılmasıyla ve özellikle daha girişken bir politika izlenilmesiyle yetkinin sağlayacağı kazanımların daha iyi değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

ABSTRACT

One of the main purposes of competition law is to impose remedies to eliminate the harmful effects of the competition law infringements. Bringing the infringement effectively to an end is only possible with the final decision to be made at the end of the investigation. However, in some cases, the remedies to be adopted with the final decision may be ineffective due to the delay in the intervention. Therefore, in most competition law systems, it is possible to adopt interim measures without waiting for the final decision in certain cases. Interim measures are adopted when the behavior appears likely to violate the competition law at first glance *-prima facie-*. Thus, they aim to prevent serious and irreparable damages that may arise until the final decision.

Interim measures, which had not been frequently used until recently, have attracted attention across the globe, especially with the rapidly developing digital markets and the COVID-19 pandemic. Accordingly, there are still ongoing debates on how to make interim measures more efficient.

This study examines the procedures and principles of the power to impose interim measures both in the European Union (EU) and Turkish Competition Law. In doing so, it evaluates the EU and Turkish regulations and looks into the case law. It concludes that interim measures represent an indispensable tool in the hands of the competition authorities since they can be used to ensure that effective competition is maintained, and irreparable damage is averted. Finally, it provides suggestions that can make the interim measures more effective.

KAYNAKÇA

- AKTEKİN, E. (2012), *Microsoft Davaları Işığında Yazılım Pazarlarında Bağlama Uygulamalarına Yaklaşım ve Öneriler*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, No:118, Rekabet Kurumu, Ankara.
- AKYALÇIN, A. (2006), “Anayasa Mahkemesinde Yürürlüğün Durdurulması”, *Anayasa Yargısı Dergisi*, Cilt:23, s.45-49, <https://ayam.anayasa.gov.tr/media/4581/akyalcin.pdf>, Erişim Tarihi: 05.07.2022.
- ALYANAK, S. (2013), “Avrupa Birliği Yargılama Hukukunda Ara Önlemler (İhtiyati Tedbirler)”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı:4/15, s.247-270.
- APTER, S. A. (2003), “Interim Measures in EC Law: Towards a Complete and Autonomous System of Provisional Judicial Protection before National Courts?”, *Electronic Journal of Comparative Law*, Vol:7(2).
- ART, J. Y. (2015), “Interim Relief in EU Competition Law: A Matter of Relevance”, *Italian Antitrust Review*, No:1, s.55-74.
- ASLAN, İ. Y. (2021), *Rekabet Hukuku Teori ve Uygulama*, 6. Baskı, Ekin Basım Yayım Dağıtım.
- ASLAN, Z. (2001), *İdari Yargı'da Yürütmenin Durdurulması*, 2. Baskı, Alfa Yayınları.
- BADUR, E. ve ERTEM, B. (2008), “Rekabeti Sınırlayıcı Uygulamalara İlişkin İnceleme ve Araştırma Usulü”, *Rekabet Dergisi*, Sayı:33, s.3-59.
- BALKAR, S. (2010), *Uluslararası Ticari Tahkim ve Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri*, Doktora Tezi, Galatasaray Üniversitesi, İstanbul.
- BOLATOĞLU, H. (2004), *Rekabet Kurulu Kararlarının Yargısal Denetimi*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, Yayın No:0163, Rekabet Kurumu, Ankara.
- BOZKUŞ, S. (2010), *Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Durumunda Uygulanan Tedbirler*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, No:100, Rekabet Kurumu, Ankara.
- BUDAK, A. C. (2004), “AT Konsey ve Komisyonunun Yeni Rekabet Tüzükleri ve Rekabet Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler Işığında Delillerin Toplanması ve İspat”, *Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları*, <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/persembe-konferanslari-yayinlari/perskonfyn10.pdf>, Erişim Tarihi: 03.07.2022.
- BURNSIDE, A. J. ve KIDANE, A. (2018), “Interim Measures: An overview of EU and national case law”, *Concurrences*, <https://www.concurrences.com/en/bulletin/special-issues/interim-measures-en/interim-measures-an-overview-of-eu-and-national-case-law-en>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- CAMINADE, J., CHAPSAL, A. ve PENGLASE, J. (2020), “Interim Measures in Antitrust Investigations: An Economic Discussion”, *Journal of Competition Law & Economics*, Vol:17, Issue:2, s.437-457.
- CENGİZ, D. (2008), “‘Uyumlu Eylem Karinesi’nin ve Rekabet Kurulu’nun Bu Karineye İlişkin Uygulamalarının Değerlendirilmesi”, *Rekabet Dergisi*, Sayı:35, s.3-47.

- COSTA-CABRAL, F., HANCHER, L., MONTI, G. ve FEASES, A.R. (2020), “EU Competition Law and COVID-19”, *TILEC Discussion Paper*, No:DP2020-007, <https://ssrn.com/abstract=3561438>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- CREMER, J., MONTJOYE, Y. A. ve SCHWEITZER, H. (2019), *Competition policy for the digital era*, European Commission, Publications Office, <https://data.europa.eu/doi/10.2763/407537>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- DEĞİRMENCİOĞLU, M. (2004), *Anayasa Yargısında Geçici Tedbir Kararı Bağlamında Yürürlüğün Durdurulması*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- DENLOW, M. (2003), “The Motion for a Preliminary Injunction: Time for a Uniform Federal Standard”, *The Review of Litigation*, The University of Texas School of Law, Texas.
- DOĞAN, C. (2021), “Dijital Platformlar: Regülasyon Tartışmaları” *Rekabet Forumu*, Sayı:142.
- DUNNE, N. (2014), “Commitment Decisions in EU Competition Law”, *Journal of Competition Law & Economics*, Volume:10, Issue:2 s.399-444.
- ECN (2013), “Recommendation on The Power to Adopt Interim Measures”, https://ec.europa.eu/competition/ecn/recommendation_interim_measures_09122013_en.pdf, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- EĞERCİ, A. (2004), *Rekabet Kurulu Kararlarının Hukuki Niteliği ve Yargısal Denetimi*, Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi, No:12, Rekabet Kurumu, Ankara.
- ERİŞİR, E. (2013), *Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri*, On İki Levha Yayıncılık.
- ERKUT, C. (1990), *İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği*, Danıştay Yayınları, No:51, Ankara.
- EZRACHI, A. (2006), “Behavioural Remedies in EC Merger Control - Scope and Limitations”, *World Competition Law and Economics Review*, Volume:29, Issue:3, s.459-479.
- EZRACHI, A. (2018), *The Goals Of EU Competition Law and The Digital Economy*, BEUC Discussion Paper, The European Consumer Organisation, Brüksel.
- FAULL, J. ve NIKPAY, A. (2014), *The EU Law of Competition*, Third Edition, Oxford University Press, Oxford.
- FEASES, A. R. (2020), “Sharpening the European Commission’s tools: interim measures”, *European Competition Journal*, Vol:16, No:2-3, s.404-430.
- FIRST, H. (2008), “Netscape is Dead: Remedy Lessons from the Microsoft Litigation”, New York University Law & Economics Research Paper No:08-49, <https://ssrn.com/abstract=1260803>, Erişim Tarihi: 11.07.2022.
- FURMAN (2019), *Unlocking digital competition, Report of the Digital Competition Expert Panel*, <https://www.gov.uk/government/publications/unlocking-digital-competition-report-of-the-digital-competition-expert-panel>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- GÜRİZ, A. (2012), *Hukuk Başlangıcı*, 14. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- GÜRKAYNAK, G., YILDIRIM, K. K., ÖZGÖKÇEN, M. H., AYDIN, B. (2011), “Türk Rekabet Hukukunda Uyumlu Eylemlerin İspatı Odaklı İspat Tartışmaları”, *Rekabet Dergisi*, Cilt:12, Sayı:4, s.75-125.
- HAFIZOĞULLARI, Z. ve ÖZEN, M. (2014), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, U-S-A Yayıncılık, Ankara.

- HARBO, T. I. (2010), “The Function of the Proportionality Principle in EU Law”, *European Law Journal*, Vol:16, No:2, s.158-185.
- HEDEMANN-ROBINSON, M. (2015), *Enforcement of EU Environmental Law Legal Issues and Challenges*, 2nd Edition, Routledge.
- HELLSTRÖM, P, MAIER-RIGAUD, F. P ve BULST, F.W. (2009), “Remedies in European Antitrust Law”, *Antitrust Law Journal*, Vol:76, s.43-63.
- KADAR, M. (2015), “European Union Competition Law in the Digital Era”, *Zeitschrift für Wettbewerbsrecht*, Vol:4/2015, s.342, <https://ssrn.com/abstract=2703062>, Erişim Tarihi: 11.07.2022.
- KADAR, M. (2021), “The Use of Interim Measures and Commitments in the European Commission’s Broadcom Case”, *Journal of European Competition Law & Practice*, Volume:12, Issue:6, s.443-451.
- KARABULUT, M. (2008), *İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- KAYA, A. (2018), *Rekabet Hukukunda Ayrımcılık Suretiyle Hakim Durumun Kötüye Kullanılması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- KILINÇ, B. (1998), *Anayasa ve İdare Hukukunda Yürütmenin Durdurulması*, Adil Yayınevi, Ankara.
- KOÇ, E. (2012), “4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’da Düzenlenen İdari Para Cezaları İçin Öngörülen İdari Usul”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı:98, s.231-282.
- LA SERRE, E. B. ve LAVEDAN, M. (2011), “Convergence and trends in the law and practice of interim measures ordered by competition authorities in Europe”, *Concurrences*, No:2, s. 223-239.
- LIANOS, I. (2013), “Competition Law Remedies in Europe Which Limits for Remedial Discretion?”, *Centre for Law, Economics and Society Research Paper Series*, No:2/2013, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2235817, Erişim Tarihi: 05.07.2022.
- LIANOS, I. ve GERADIN, D. (2013), *Handbook on European Competition Law Enforcement and Procedure*, Edward Elgar Publishing Limited, Massachusetts.
- LIANOS, I. ve IVANOV, A. (2019), *Digital Era Competition: A BRICS View, Report by the BRICS Competition Law and Policy Centre*, <https://ssrn.com/abstract=3901413>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- MAIER-RIGAUD, F. P. ve LOWE, P. (2007), “Quo Vadis Antitrust Remedies”, B.E. Hawk (der.), *Fordham Competition Law Institute* içinde, Juris Publishing, New York, Chapter:20, s. 597-611.
- MANTZARI, D. (2020), “Interim Measures in EU Competition Cases: Origins, Evolution, and Implications for Digital Markets”, *Journal of European Competition Law & Practice*, Vol:11, No:9, s.487-498.
- MARINIELLO, M. (2014), “Commitments or Prohibitions? The EU Antitrust Dilemma”, *Bruegel Policy Brief*, Issue:1, http://bruegel.org/wp-content/uploads/imported_publications/pb_2014_01.pdf, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- MARSDEN, P. SPENCER W. W. ve FABBIO, P. (2013), “Antitrust Marathon V: When in Rome Public and Private Enforcement of Competition Law”, *European Competition Journal*, s.503-622, <https://ssrn.com/abstract=2373207>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.

- MASQUELIER, R. (2021), “After 19 Years of Complete Oblivion, Are Interim Measures the European Commission’s New Panacea to Enforce Article 102 TFEU in the Digital Age?”, *European Competition and Regulatory Law Review*, Volume:5, Issue:1, s.24-35.
- MEINHARDT, M. ve SÜSLÜ, S. (2021), “Interim Measures in Competition Law – Curse or Blessing?”, *Kluwer Competition Law Blog*, <http://competitionlawblog.kluwercompetitionlaw.com/2021/12/01/interim-measures-in-competition-law-curse-or-blessing>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- MONOPOLKOMMISSION (2015), *Competition policy: The challenge of digital markets*, https://www.monopolkommission.de/images/PDF/SG/s68_fulltext_eng.pdf, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- MONTBLANC, M. K. (2006), “Imposed conditional measures: The French Supreme Court holds that the Competition Council may impose conditional measures if the facts seem likely to constitute practices contrary to Articles L. 420-1 or L. 420-2 of the commerce code (Société Neuf Télécom)”, *Concurrences*, <https://www.concurrences.com/en/review/issues/no-1-2006/alerts/Imposed-conditional-measures-The>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- MORRIS, V. (1985), “Interim Measures in EEC Competition Cases”, *Berkeley Journal of International Law*, Volume:3, Issue:1, s.102-118.
- ODABAŞ BUBA, H. (2017), *AB ve Türk Rekabet Hukukunda Rekabet İhlallerine İlişkin Taahhüt Yöntemi*, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, No:156, Rekabet Kurumu, Ankara.
- O'DONOGHUE, R. ve PADILLA, A. J. (2006), *The Law and Economics of Article 82 EC*, Hart Publishing, Oxford.
- OECD (2007), “Remedies and Sanctions in Abuse of Dominance Cases”, <https://www.oecd.org/daf/competition/38623413.pdf>, Erişim Tarihi: 06.07.2022.
- OECD (2015), “Investigations of Consummated and Non-Notifiable Mergers”, [https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP/WP3\(2014\)1&doclanguage=en](https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP/WP3(2014)1&doclanguage=en), Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- OECD (2016), “Commitment Decisions in Antitrust Cases”, [https://one.oecd.org/document/DAF/COMP\(2016\)7/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP(2016)7/en/pdf), Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- OECD (2020), “The Role of Competition Policy in Promoting Economic Recovery”, <https://www.oecd.org/daf/competition/the-role-of-competition-policy-in-promoting-economic-recovery-2020.pdf>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- OECD (2022a), “Interim Measures in Antitrust Investigations”, <https://www.oecd.org/daf/competition/interim-measures-in-antitrust-investigations-2022.pdf>, Erişim Tarihi: 05.07.2022.
- OECD (2022b), “Interim Measures in Antitrust Investigations, Summaries of contributions”, [https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WP3/WD\(2022\)23/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WP3/WD(2022)23/en/pdf), Erişim Tarihi: 05.07.2022.
- OECD (2022c), “Interim Measures in Antitrust Investigations - Note by the European Union”, [https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WP3/WD\(2022\)23/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WP3/WD(2022)23/en/pdf), Erişim Tarihi: 05.07.2022.
- ÖZAY, İ. H. (1985), *İdari Yaptırımlar*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ÖZEKES, M. (2015), “Medenî Yargılama Hukukunda Geçici Hukukî Korumalar”, H. Pekcanitez, N. Bolayır, ve C. Simil (der.), *XV. Dünya Usûl Hukukçuları Kongresi* içinde, s.57-77.
- PARLAK, T. F. (2019), “Rekabet Kurulu’nun İnceleme ve Araştırma Usulü ve Kurul Kararlarının Yargısal Denetimi”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı:3, s.260-275.

- PATAKYOVA, M. (2018), "Principle of Proportionality and European Competition Law" J. Andraško ve J. Hamulák (der.), *The Milestones of Law in the Area of Central Europe Collection of Papers From The International Academic Conference of PH.D. Students and Young Researchers* içinde, s. 39-46, <https://ssrn.com/abstract=3546654>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- PEKCANITEZ, H., ATALAY, O. ve ÖZEKES, M. (2015) *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara.
- SARIÇİÇEK, C. (2020), "Me, Myself and Amazon: The Challenges Digital Marketplaces Pose to EU Competition Law", *Rekabet Dergisi*, Sayı:73, s.122-199.
- SCHWEITZER, H. (2020), "The new competition tool: Its institutional set up and procedural design", European Commission, Brüksel, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1851d6bb-14d8-11eb-b57e-01aa75ed71a1>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- SIERRA, S. (2004), "Provisional Court Protection in Administrative Disputes in Europe: The Constitutional Status of Interim Measures Deriving from the Right to Effective Court Protection. A Comparative Approach", *European Law Journal*, Vol:10, No:1, s.42-60.
- SINANIOTIS, D. (2014), *Interim Protection of Individuals before the European and National Courts*, Ph.D Degree, University College London Faculty of Laws.
- SOLEK, L. (2016), "Interim Measures versus Commitment Decisions in Fast-Developing Markets," *Competition Law Journal*, Vol:15, No:1, s.25-32.
- STEENBERGEN, J. (2008), "Proportionality in Competition Law and Policy", *Legal Issues of Economic Integration*, Volume:35, Issue:3, s.259-268.
- STEENBERGEN, J. (2017), "Pour des mesures conservatoires efficaces et équitables" *Concurrences*, No:4, s.1-3.
- STIGLER (2019), *Committee on Digital Platforms Final Report*, Stigler Center, <https://www.chicagobooth.edu/-/media/research/stigler/pdfs/digital-platforms---committee-report--stigler-center.pdf>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.
- ŞEN, M. (2014), "İdare Hukukunda Yürütmenin Durdurulması Kurumunun Evrensel Normlara Uyumu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı:112, s.155-188.
- TAŞKIN, Ş. C. (2007) "Anayasa Mahkemesi'nin Yürürlüğün Durdurulması Kararları ve Yasama Organının Hukuka Aykırı İşlemlerden Doğan Sorumluluğu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı:73, s.289-308.
- TOPÇUOĞLU, M. (2001), *Rekabeti Kısıtlayan Teşebbüsler Arası İşbirliği Davranışları ve Hukuki Sonuçları*, Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi, No:7, Rekabet Kurumu, Ankara.
- TOSUN, Ö. (1968), "Ceza Muhakemesinde İhtiyat Tedbirleri", *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:3, s.6-22. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/14088>, Erişim Tarihi: 05.07.2022.
- TUĞSAVUL, M. T. (2015), "4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu Uyarınca Hakemlerin ve Mahkemelerin Geçici Hukuki Koruma Kararı Verme Yetkisi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:16, Sayı:2014, s. 2063-2113.
- TURİNAY, F. Y. (2021), "Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirlerinin Sınıflandırılması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:70, Sayı:2, s.475-541.
- ULUSOY, A. D. (2013), *İdari Yaptırımlar*, On İki Levha Yayıncılık.

VESTAGER, M. (2019), “Digital power at the service of humanity, Conference on Competition and Digitisation”, 29.11.2019, <https://ec.europa.eu/newsroom/comp/items/663755>, Erişim Tarihi: 05.07.2022.

VESTERDORF, B. (2019), “Revival of Commission Interim Measures?”, *CPI Antitrust Chronicle*, October 2019, <https://www.competitionpolicyinternational.com/wp-content/uploads/2019/10/CPI-Vesterdorf.pdf>, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

YILMAZ, E. (2001), *Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri*, Yetkin Yayınları, Ankara.

YILMAZ, E. (2006), “Rekabet Hukukunda İspat Yüğü”, *Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu-IV*, <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/etkinlik-yayinlari/16-pdf>, Erişim Tarihi: 03.07.2022.

Türk Mevzuatı

T.C. Anayasası.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu.

5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu.

7146 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.

2021/2 sayılı Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Önerştirmelerde ve Soruşturmelerde Sunulacak Taahhütlere İlişkin Tebliğ.

AB ve Diğer Ülke Mevzuatı

Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union (ABİHA) [2012] OJ C 326/47.

AİHM İç Tüzüğü, https://www.anayasa.gov.tr/media/7263/aihm_ictuzuk_2020.pdf, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Rules of Procedure of the Court of Justice [2012] OJ L 265/1.

Rules of procedure of the General Court [2015] OJ L 105/1.

Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty [2003] OJ L 1/1.

Directive (EU) 2019/1 of The European Parliament and of The Council of 11 December 2018 to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure the proper functioning of the internal market [2019] OJ L 11/3.

Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation) [2004] OJ L 24/1.

EEC Council: Regulation No 17: First Regulation implementing Articles 85 and 86 of the Treaty [1962] OJ 13/204.

Commission Regulation (EC) No 773/2004 of 7 April 2004 relating to the conduct of proceedings by the Commission pursuant to Articles 81 and 82 of the EC Treaty [2004] OJ L 123/18.

Commission Notice on the handling of complaints by the Commission under Articles 81 and 82 of the EC Treaty [2004] OJ C 101/65.

Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on contestable and fair markets in the digital sector (Digital Markets Act).

Treaty establishing the European Coal and Steel Community, ECSC Treaty (Paris Antlaşması), <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11951K:EN:PDF>, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

The Treaty of Rome (Roma Antlaşması), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0023>, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Tahkim Kuralları, https://icc.tobb.org.tr/docs/ICC_Tahkim_Kurallari_Kitapcik.pdf, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) Tahkim Kuralları, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/21-07996_expedited-arbitration-e-book.pdf, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Londra Uluslararası Tahkim Mahkemesi (LCIA) Tahkim Kuralları, https://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/lcia-arbitration-rules-2020.aspx, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi (ICSID) Tahkim Kuralları, https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/documents/ICSID_Convention.pdf, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Act against Restraints of Competition (GWB).

French Commercial Code (FCC).

Federal Rules of Civil Procedure.

The Portuguese Competition Act - Law No 19/2012, https://www.concorrencia.pt/sites/default/files/documentos/legislacao/Law_19_2012_bilingual_en_0.pdf, Erişim Tarihi: 10.07.2022.

Komisyon Kararları

Ford [1982] OJ L 256/20.

Eurofix-Bauco v. Hilti [1988] OJ L 65/19.

Sea Containers v. Stena Sealink [1993] OJ L 15/8.

NDC Health/IMS Health [2002] OJ L 59/18.

Case AT.39740, *Google Search (Shopping)* [2017].

BA/AA/IB [2010] OJ C 278/14.

Case AT.40608, *Broadcom – Interim measures* [2019].

Case AT.40608, *Broadcom – Commitments* [2020].

Case M.10493, *Illumina/Grail* [2021].

GM Kararları

Case T-23/90, *Peugeot v. Commission* [1991] ECR II-653.

Case T-44/90, *La Cinq SA v. Commission* [1992] ECR II-1.

Case T-184/01 R, *IMS Health v. Commission* [2001] II-3193.

ABAD Kararları

Case 792/79 R, *Camera Care Ltd v. Commission* [1980] ECR 119.

Joined Cases 228 and 229/82, *Ford v. Commission* [1984] ECR 1129.

Case 42/84, *Remia v. Commission* [1985] ECR 2545.

Case C-213/89, *Factortame* [1990] ECR I-2433.

Joined Cases C-143/88 and C-92/89, *Zuckerfabrik* [1991] ECR I-415.

Case C-149/95 P(R), *Commission v. Atlantic Container Line and Others* [1995] ECR I-2165.

Case C-393/96 P(R), *Antonissen v. Commission* [1997] ECR I-441.

Case C-481/01 P(R), *NDC Health v. IMS* [2002] ECR I-3401.

Rekabet Kurulu Kararları

Cine5, 13.08.1998 tarihli ve 78/601-111 sayılı karar.

Teleon, 21.09.1999 tarihli ve 99-43/450-283 (a) sayılı karar.

Digitürk/Atlas, 08.10.2001 tarihli ve 01-48/485-M sayılı karar.

Gölaş, 09.10.2003 tarihli ve 03-66/795-M sayılı karar.

CNR, 06.11.2006 tarihli ve 06-81/1036-300 sayılı karar.

14.12.2006 tarihli ve 06-90/1149-343 sayılı karar.

TTNet Yaz Fırtınası, 11.07.2007 tarihli ve 07-59/676-235 sayılı karar.

TEB, 25.02.2010 tarihli ve 10-19/230-M sayılı karar.

Avea/Turkcell, 18.03.2010 tarihli ve 10-24/329-117 sayılı karar.

08.07.2010 tarih ve 10-49/912-321 sayılı karar.

Turkcell, 31.05.2012 tarihli ve 13-36/486-M sayılı karar.

12 Banka, 14.03.2012 tarihli ve 12-11/376-M sayılı karar.

Zincir Marketler, 07.05.2020 tarihli ve 20-23/298-145 sayılı karar.

Çiçeksepeti, 04.06.2020 tarihli ve 20-27/335-157 sayılı karar.

Nadirkıtap, 17.12.2020 tarihli ve 20-54/753-333 sayılı karar.

Facebook, 11.01.2021 tarihli ve 21-02/25-10 sayılı karar.

11.03.2021 tarihli ve 21-13/162-69 sayılı karar.

Trendyol, 30.09.2021 tarihli ve 21-46/669-334 sayılı karar.

28.10.2021 tarihli ve 21-53/747-360 sayılı karar.

İdare Mahkemesi Kararları

Ankara 9. İdare Mahkemesinin 25.05.2022 tarihli, 2021/2069 E. ve 2022/1157 K. sayılı kararı.

Danıştay Kararları

Danıştay 10. Dairesinin 19.11.2003 tarihli, 2001/4818 E. ve 2003/4533 K. sayılı kararı.

Danıştay 10. Dairesinin 29.06.2004 tarihli, 2001/2561 E. ve 2004/5848 K. sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesinin 26.12.2006 tarihli, 2005/132 E. ve 2006/4944 K. sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesinin 16.01.2009 tarihli, 2006/5600 E. ve 2009/568 K. sayılı kararı.

AYM Kararları

AYM'nin 21.10.1993 tarihli, 1993/33 E. ve 1993/40-2 K. sayılı kararı.

Ulusal Rekabet Otoritelerinin Kararları

Decision 10-D-30, *Navx/Google*, 29.11.2010.

Décision 19-MC-01, *Amadeus v. Google*, 31.01.2019.

Case 50408, *ATG Media*, 29.06.2017.

Case 50616, *Investigation into the Atlantic Joint Business Agreement*, 17.09.2020.

Case 50616, *Investigation into the Atlantic Joint Business Agreement*, 04.04.2022.

Covid - 19: AdC imposes interim measure on the Portuguese Football League that suspends no-poach agreement, 25.05.2020, <https://www.concorrenca.pt/index.php/en/articles/covid-19-adc-imposes-interim-measure-portuguese-football-league-suspends-no-poach>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.

AdC issues sanctioning decision for anticompetitive agreement in the labor market for the first time, 29.04.2022, <https://www.concorrenca.pt/en/articles/adc-issues-sanctioning-decision-anticompetitive-agreement-labor-market-first-time>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.

Brazil imposes interim measures on food delivery app, Julie Masson, 12.03.2021, <https://globalcompetitionreview.com/article/brazil-imposes-interim-measures-food-delivery-app>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.

Diğer Kaynaklar

Opinion of AG Slynn, Joined Cases 228 and 229/82, *Ford v. Commission* [1984] ECR 1129.

Opinion of AG Tesauo, Case C-213/89, *Factortame* [1990] ECR I-2433.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tematik Bilgi Notu: Geçici Tedbirler, 2016, s. 2, https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Interim_measures_TUR.pdf, Erişim Tarihi: 15.03.2022.

European Commission, Directorate-General for Competition, Antitrust manual of procedures: Internal DG Competition working documents on procedures for the application of Articles 101 and 102 TFEU, Publications Office, 2019.

Financial Times, “EU considers tougher competition powers”, 07.02.2017, <https://www.ft.com/content/7068be02-5f19-11e7-91a7-502f7ee26895>, Erişim Tarihi: 27.06.2022.

Online Platforms and the Digital Single Market - House of Lords, 10th Report of Session 2015-16, <https://publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldselect/ldcom/129/129.pdf>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.

Reforming Competition and Consumer Policy, Government Response to Consultation, April 2022, <https://www.gov.uk/government/consultations/reforming-competition-and-consumer-policy>, Erişim Tarihi: 08.07.2022.

E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi Nihai Raporu, Nisan 2022, Rekabet Kurumu.

Rekabet Terimleri Sözlüğü, Beşinci Baskı, Nisan 2014, Rekabet Kurumu.

EK

Tablo-1: Komisyon Tarafından Verilen Geçici Tedbir Kararları¹⁷³

Karar Adı	Karar Künyesi	İhlal Türü	Konu/Geçici Tedbir
<i>Ford</i>	<i>Distribution system of Ford Werke AG – interim measure</i> [1982] OJ L 256/20	101. m.	Ford'un Almanya'daki bayilerine sağdan direksiyonlu araç göndermeyeceğini bildirmesi üzerine Komisyon, perakende seviyesindeki rekabetin ve Ford bayilerinin rekabet etme imkânının yok edildiğini, tüketicilerin fiyat farklılıklarından yararlanmasının önlendiğini belirterek bayilik sözleşmesinin muafiyet alamayacağı sonucuna varmış, söz konusu uygulama ile üye devletler arasındaki ticaretin ve kamunun zarar gördüğünü belirterek bildirimin çekilmesi yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>ECS/Akzo</i>	<i>ECS/AKZO: interim measures</i> [1983] OJ L 252/13	102. m.	ECS'nin benzoil peroksit üretimi pazarına girmesiyle hâkim durumdaki AKZO tarafından yıkıcı fiyatlama ve ECS'nin müşterilerine daha düşük fiyatlama davranışlarında bulunulmuştur. Komisyon tarafından davranışlara son verilmesi yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>BBI/Boosey&Hawkes</i>	<i>BBI/Boosey & Hawkes: Interim measures</i> , [1987] OJ L 286/36	102. m.	Nefesli enstrüman üretimi pazarında hâkim durumda bulunan BBI, perakendeci konumunda bulunan teşebbüsler tarafından kurulan rakip teşebbüs Boosey&Hawkes'ın pazara girmesiyle birlikte ilgili teşebbüslere enstrüman ve yedek parça tedarikini durdurmuştur. Komisyon tarafından, Boosey&Hawkes kurulmadan önceki koşullar altında teşebbüslere mal tedarik edilmesi yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.

¹⁷³ Çalışma mahkeme kararlarından bağımsız olarak düzenlenmiştir.

<i>EcoSystem/Peugeot</i>	Case IV/33.157, <i>Ecosystem/Peugeot</i> - <i>Provisional</i> <i>measures</i> [1990]	101. m.	Peugeot tarafından bayilere bildirim gönderilerek otomobil yeniden satıcısı teşebbüs olan EcoSystem'in bayilerden araç satın alması engellenmiştir. Komisyon, bildirimin askıya alınması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>Mars</i>	Case IV/34.072, <i>Mars/Langnese</i> <i>and</i> <i>Schoeller – interim</i> <i>measures</i> [1992]	101. m.	Almanya'da dondurma pazarında faaliyet gösteren Langnese ve Schoeller tarafından çok sayıda perakendeci ile münhasırlık içeren sözleşmeler yapılmasıyla rakip teşebbüs Mars'ın pazara girişinin kısıtlandığını belirten Komisyon, münhasırlık uygulamalarının sonlandırılması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>Sealink</i>	Case IV/34.174, <i>Sealink/B&I–</i> <i>Holyhead: Interim</i> <i>measures</i> [1992]	102. m.	İngiltere'deki Holyhead limanının işletmecisi olan Sealink, taşımacılık faaliyetinde bulunan kendi işbirliğinin lehine, rakip taşımacı B&I'nın aleyhine olmak üzere liman sefer takvimini değiştirmiştir. Komisyon, limanda hâkim durumda bulunan Seanlink'in, rakip teşebbüsü dışlayacak şekilde hâkim durumunu taşımacılık pazarında kötüye kullandığını tespit ederek, önceki sefer takvimine dönüş yapılması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>ICG/CCI Morlaix</i>	Case IV/35.388, Irish Continental Group v CCI Morlaix (Roscoff). [1995]	102. m.	Fransa'da bulunan Roscoff limanının işletmecisi olan CCI Morlaix, Fransa-İrlanda arası vapur seferi düzenlemek isteyen ICG'nin limandan yararlanmasına izin vermemiştir. Komisyon, Fransa-İrlanda arasında sefer düzenlemek için uygun tek limanın Roscoff limanı olduğunu, hâkim durumda bulunan CCI Morlaix'in limana erişim sağlamayarak hâkim durumunu kötüye kullandığını tespit etmiş ve limana erişim sağlaması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>IMS Health</i>	<i>NDC Health/IMS</i> <i>Health</i> [2002] OJ L 59/18.	102. m.	İlaç üreticisi firmalara ilaç satış verileri sağlama hizmeti sunan ve pazarda hâkim durumda bulunan IMS Health tarafından, veri toplamasında kullanılan yapının rakip teşebbüsler NDC ve AzyX'e

			lisanslanmaması üzerine Komisyon, söz konusu yapının pazarda faaliyet göstermek için zorunlu bir unsur olduğu, lisans sağlamayarak IMS Health'in hâkim durumunu kötüye kullandığını tespit etmiş ve talep eden teşebbüslere lisans sağlanması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>Broadcom</i>	Case AT.40608, <i>Broadcom – Interim measures</i> [2019].	102. m.	Televizyon uyduları, xDSL modemler ve fiber modemlerde kullanılan çipleri üreten ve bu pazarlarda hâkim durumda olan Broadcom tarafından, uydu ve modem üreticisi OEM'lerle münhasırlık içeren ve koşullu indirimler ve benzeri ticari avantajlar sağlayan anlaşmalar yapılmıştır. Komisyon, üç çip pazarında hâkim durumda olan Broadcom'un, münhasırlık içeren anlaşmalarla satışlarını hâkim durumda bulunmadığı kablo modem çip satışlarına bağlayarak ilk bakışta hâkim durumunu kötüye kullandığını ve Broadcom'un rakiplerinin pazardan çıkabileceklerini tespit ederek rekabet karşıtı uygulamaların durdurulması, müşterilere bu uygulamaların durdurulduğuna dair bilgi verilmesi, aynı etkiyi doğuracak başka davranışlardan kaçınılması yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.

Tablo-2: Kurul Tarafından Verilen Geçici Tedbir Kararları¹⁷⁴

Karar Adı	Karar Tarihi ve Sayısı	İhlal Türü	Konu/Geçici Tedbir
<i>Cine 5/BİMAŞ</i>	13.08.1998, 78/601-111	6. m.	BİMAŞ tarafından yapılan başvuruda, Cine5'in üç yıllık süre için Türkiye Profesyonel Futbol Ligi karşılaşmalarını naklen yayınlama hakkını TFF'den devralarak pazarda hâkim duruma geldiği ve birtakım davranışlarla hâkim durumunu kötüye kullandığı iddia edilmiştir. Cine5'in rakip yayın kuruluşlarına ait kameraları statlara sokmaması ve haber amaçlı görüntü alınmasına izin vermemesi nedeniyle Kurul tarafından; (i) maç öncesi ve maç sonrasında şikâyetçi ve diğer kameraların statlara girerek görüntü alabilmeleri, (ii) maçın canlı yayını sırasında şikâyetçi ile diğer yayın kuruluşlarının haber amaçlı olarak ve haber niteliğini geçmemek koşuluyla maçın tamamı üzerinden her bir maç için toplam süresi 90 saniyeyi geçmemek üzere haber görüntülerini ücretsiz alabilmeleri, (iii) gerek canlı yayınlanan haftada üç maçın, gerekse bant kaydı yapılan diğer maçların tüm görüntülerinden, şikâyetçinin ve diğer rakip yayın kuruluşlarının arzu ettikleri miktarın ücreti mukabilinde satın alma taleplerinde, Cine 5'nin eşit olmayan ücret ve sair koşullar öngörmemesi yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>Teleon</i>	21.09.1999, 99-43/450-283(a)	6. m.	Türkiye Futbol Federasyonu ile yaptığı sözleşme gereği Profesyonel 1. Lig maçlarının yayın haklarına sahip olan Teleon'un, haber amaçlı görüntüleri rakip yayın kuruluşlarına vermek zorunda olmasına rağmen ağır koşullar ileri sürerek rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırdığı iddia edilmiş ve geçici tedbir talep edilmiştir. Kurul, Teleon'un Türkiye 1. Profesyonel Futbol Ligi maçlarından görüntü yayını piyasasında hâkim durumda olduğunu, Teleon'un uygulamaları sonucunda rakip teşebbüslerin görüntü yayınlamadığını ve bu durumun hâkim durumun kötüye kullanılması niteliğinde olduğunu tespit ederek, Türkiye 1. Futbol Ligi maçlarından görüntü yayınlama pazarında meydana gelebilecek rekabet ihlallerini ve bunların yol açabileceği telafi edilemeyecek nitelikte zararları önlemek amacıyla, Teleon'un haber amaçlı

¹⁷⁴ Çalışma Kurul tarafından verilen tüm geçici tedbir kararlarını kapsamamaktadır. Ayrıca çalışma mahkeme kararlarından bağımsız olarak düzenlenmiştir.

			görsüntüleri talep üzerine, sözleşmede belirlenen sınır içinde peşin olarak ödenecek bir ücret karşılığında ve herhangi bir teminat isteminde bulunmaksızın, ait olduğu maçın, varsa golleri ve diğer önemli pozisyonlarını içerir biçimde hazırlanacak yayına uygun kalitede 1-3 dakikalık aynı içerikte görsüntüler halinde, maç bitiminden sonra en geç 45 dakika içinde, talep sahibi bütün yayın kuruluşlarının temsilcilerine aynı zamanda teslim edilmek koşuluyla vermesi ve görsüntülerin alıcı yayın kuruluşunca hiçbir değışiklik yapılmadan yayınlanması şeklinde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>Türk Telekom/İSS</i>	21.06.2001, 01-28/273-M	6. m.	Türk Telekom'un, rekabete açık bir alan olan Kablo TV şebekesi üzerinden internete erişim hizmetini tekelleştirmek ve Kablo TV şebekesinin gelişmesi ve yaygınlaşabilmesi için büyük önem arz eden pazarlama faaliyetlerini tüketicinin aleyhine kısıtlamak biçiminde ortaya çıkan uygulamalarının RKHK'yı ihlal edip etmediğini tespit etmek için açılan soruşturma kapsamında Kurul tarafından, Türk Telekom'un İSS'lere talepleri halinde Kablo TV şebekesi üzerinden internet erişimini, TTNet hizmetlerinde yararlandığı imkânlarla, makul ve teknik açıdan imkân dâhilindeki koşullarda, ayrımcı olmayacak şekilde açması yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>Digitürk/Atlas</i>	08.10.2001, 01-48/485-M	6. m.	Kurum'a intikal eden şikâyetinde, Türkiye 1. Profesyonel Futbol Ligi karşılaşmalarının yayın hakkının TFF tarafından üç buçuk yıl için Digitürk ve Atlas ortak girişimine verildiği, Digitürk ve Atlas tarafından, haber amaçlı görsüntü talep eden diğer kanallara, yayınlanacak olan 9 maçın tamamının 3'er dakikalık görsüntülerinin hepsinin birden satın alınmasının şart koşulduğu ve bu şartların dışındaki tekliflerin geri çevrilerek başka kanallarca görsüntü satın alınmasının zorlaştırıldığı, Digitürk/Atlas ortaklığının görsüntü satışına ilişkin ağırlaştırıcı koşullar ileri sürmek suretiyle hâkim durumlarını kötüye kullandığı iddia edilmiş ve geçici tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Kurul tarafından iddialar hakkında soruşturma başlatılmış ve Türkiye Profesyonel 1. Futbol Ligi maçlarından görsüntü yayınlama pazarında meydana gelebilecek rekabet ihlallerini ve bunların yol açabileceği telafi edilemeyecek nitelikte zararları önlemek amacıyla, haber amaçlı görsüntüleri satmakla yükümlü olan Digitürk/Atlas ortaklığının, herhangi bir yayın kuruluşunun talebi üzerine, sözleşmede belirlenen sınır içinde peşin

			olarak ödenecek bir ücret karşılığında ve görüntülerin teminine ilişkin başkaca bir şart ileri sürmeksizin, ait olduğu maçın varsa golleri ve diğer önemli pozisyonlarını içerir biçimde hazırlanacak yayına uygun kalitede 1 veya 3 dakika arası standart uzunluklarda görüntüleri, aynı içerikte olmak kaydıyla maç bitiminden sonra en geç 45 dakika içinde, talep sahibi bütün yayın kuruluşlarının temsilcilerine aynı zamanda teslim edilmek koşuluyla vermesi yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>Afyon Ecza ve Veteriner Odaları</i>	16.10.2003, 03-68/815-110 M	4. m.	Kurum'a intikal eden şikâyetle, Afyon Veteriner Hekimleri Odası ve Afyon Eczacı Odası arasında imzalanan bir protokol ile Afyon ilinde faaliyet gösteren serbest veteriner hekimlerinin daha önce fiyatını serbestçe belirleyerek sattığı veteriner ilaçlarının minimum satış fiyatlarının belirlendiği ve anılan protokol hükümlerine uymayarak bu fiyatların altında fiyatlarla satış yapan serbest veteriner hekimlerinin cezalandırıldığı öne sürülmüştür. Kurul tarafından iddialar hakkında soruşturma başlatılmış ve Afyon Veteriner Hekimleri Odası ile Afyon Eczacı Odası arasında imzalanan protokol ile bu odaların bazı üye eczacı ve veteriner hekimleriyle yaptığı protokollerin ortadan kaldırılması ve uygulanmasına son verilmesi yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>Göлтаş</i>	09.10.2003, 03-66/795-M	6. m.	Çimento üreticisi teşebbüslerin hâkim durumlarını kötüye kullandığı iddiaları üzerine başlatılan soruşturma kapsamında şikâyetçi tarafından, çimentonun en önemli girdisi klinkerin bölgedeki tek sağlayıcısı olan ve sözleşme kapsamında kendisine klinker tedarik eden Göлтаş'ın, arz kısıtlaması ve mal talebini caydırıcı fiyatlandırma yaptığı iddia edilmiş ve geçici tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Kurul tarafından, şikâyetçiye uygulanan klinker arzı kısıtlamasının ekonomik gerekçeden yoksun olduğu ve ciddi ve telafi olunamayacak zarar doğuracağı kanaatine varılarak, yürütülen soruşturma sonuçlanıncaya kadar şikâyetçiye mal sağlanması gerektiğine karar verilmiştir.
<i>Sesbir</i>	17.08.2005, 05-52/792-M	4. m.	Kurum'a intikal eden şikâyetlerde, Ses-Bir'in yapmış olduğu duyurular ile seslendirme stüdyolarına uygulanacak seslendirme ve yönetmenlik ücretlerini ve sair çalışma koşullarını belirlediği, 15.1.2005'ten itibaren Ses-Bir üyelerinin aldığı karar doğrultusunda Ses-Bir üyesi olmayan kişilerle aynı stüdyoya girilmeyeceği, aynı film ve dizide konuşulmayacağı ilan edildiği, seslendirme stüdyolarına gönderilen yazılar ile ücret ve çalışma

		koşullarına uyacağını beyan etmeyen stüdyolarla çalışılmayacağını duyurulduğu, bu duyuruların ertesinde, stüdyolara uygulanan baskı sonucunda, boykot ya da grev eylemine katılmak istemeyen sanatçıların sürekli seslendirmesini ve yönetmenliğini yaptıkları işlerin ellerinden alındığı ve birliğe üye olmayan seslendirme sanatçılarıyla çalışan stüdyolara birlik üyesi sanatçıların hizmet vermesinin engellenmeye çalışıldığı, bazı stüdyo ve kanalların Ses-Bir üyesi olmayan seslendirmecilerle çalıştıkları gerekçesiyle boykot edildiği ileri sürülerek, Ses-Bir'in sözü edilen karar ve eylemleri hakkında soruşturma açılması ve geçici tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir. Kurul tarafından Ses-Bir hakkında soruşturma açılmış, soruşturmaya konu eylemlerin, birliğe üye olmayan seslendirme sanatçılarının Ocak 2005'ten bu yana seslendirme hizmetleri pazarındaki ticari faaliyetlerini olumsuz etkilenmeye devam ettiği ve bu kişilerin söz konusu karar ve eylemler sonucunda pazarda mevcut birçok seslendirme stüdyosu ile çalışamaz hale geldiği gerekçesiyle geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbir kararında Ses-Bir'e; (i) web sayfasından duyurduğu "15 Ocak 2005'ten itibaren Ses-Bir üyesi olmayan kişilerle aynı stüdyoya girilmeyecek, aynı film ve dizide konuşulmayacaktır" şeklindeki kararını, söz konusu boykotun sona erdirildiğini açıkça içeren yeni bir karar ile ortadan kaldırması ve Ses-Bir üyesi olmayan seslendirme sanatçılarına yönelik süregelen uygulamalarını sona erdirmesi, (ii) alacağı yeni kararın uygulanmasını sağlamak üzere kararı tüm üyelerine ve Kamuoyuna duyurmak üzere web sayfasından ilan etmesi ve tüm seslendirme stüdyosu ve televizyonlara bir yazı ile bildirmesi, (iii) belirtilen işlemleri tamamlayarak işlemlerin yapıldığını gösterir belgeleri, tedbir kararının tebliğinden itibaren bir ay içinde Kurul'a göndermesi yönünde yükümlülükler getirilmiştir.
--	--	---

Bilsa	22.05.2006, 06-35/454-M	6. m.	Kurum'a intikal eden şikâyetlerde, Bilsa'nın okullarla bir paket program lisans anlaşması yaptığı, Bilsa'nın programının halihazırda okulların büyük çoğunluğunda kullanılmakta olduğu, Bilsa'nın rakiplerinin okul otomasyon sistemine girilmiş öğrenci bilgilerine erişimi engelleyici kripto koyulması nedeniyle bu bilgilere ulaşamadığı, bunun sonucunda okulların Bilsa'ya bağımlı hale getirildiği ve ücretini ödeyerek aldıkları okul otomasyon programlarını istedikleri zaman değiştirme ve piyasadaki bir başka şirketin ürününü tercih etme imkanlarını fiilen kullanamadıkları, dolayısıyla piyasaya girişlerin engellendiği, okulların okul otomasyon alanındaki yeniliklerden yararlanmalarının engellendiği ve Bilsa'nın hâkim durumunu kötüye kullandığı iddia edilmiştir. Kurul tarafından iddialar hakkında soruşturma başlatılmış ve Bilsa'nın eylemleri neticesinde rakiplerin ilgili ürün piyasasına girişte büyük zorluklar yaşaması gerekçesiyle, Bilsa'nın kendi yazılımlarını kullanan okulların talepte bulunması halinde, verilerin şifresiz bir şekilde sağlanması yönünde geçici tedbir kararı verilmiştir.
CNR	06.11.2006, 06-81/1036-300	6. m.	NTSR tarafından, CNR ile aralarında 13 yıldır süregelen bir kira akdi bulunduğu, buna rağmen CNR'nin Uluslararası İstanbul Boat Show için 2007 yılı kira sözleşmesinde kabul edilmesi mümkün olmayan şartlar öne sürmek suretiyle NTSR'nin faaliyetlerini imkânsız hale getirdiği iddia edilmiş ve kira sözleşmesinin makul olan eski koşullar altında yeniden düzenlenmesi yönünde geçici tedbir alınması talep edilmiştir. Kurul tarafından, CNR'ye ait fuar alanının alternatifsiz olduğu, CNR tarafından fahiş fiyat istenmek suretiyle dolaylı yoldan salonların kiraya verilmesinin reddedilmesinin NTSR'yi ticari açıdan çok zor durumda bırakabileceği, talep edilen fahiş bedel neticesinde fuarını daha küçük salonlarda düzenlemek zorunda kalan NTSR'nin ticari başarısının düşmesi, hatta fuardan elde ettiği cironun şirketin bütün faaliyetlerinden elde ettiği gelirin yarısından fazlasını oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda ilgili pazar dışına itilmesi sonucunun doğabileceği değerlendirilerek geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbir kararı; "9-25 Şubat 2007 tarihleri arasında taraflarca belirlenecek fuar sürecine yönelik olarak 1 ve 2 nolu holler için diğer salonların 2007 yılı kiralamasında dikkate alınan ekonomik ölçütlerin emsal alınması" şeklindedir.

<i>TTNET Yaz Fırtınası</i>	11.07.2007, 07-59/676-235	6. m.	İSS'ler tarafından yapılan başvurularda, İSS'lerin hizmet sunabilmesi için gerekli altyapıyı Türk Telekom'dan temin ettiği, Türk Telekom'a ait bir İSS olan TTNNet'in "Yaz Fırtınası" isimli bir kampanya ile maliyet altında satış gerçekleştirdiği ve böylece rakip İSS'lerin faaliyetlerini zorlaştırdığı belirtilerek geçici tedbir alınması talep edilmiştir. Kurul tarafından, Türk Telekom'un toptan genişbant internet erişim hizmetlerinde tekel konumunda olduğu, TTNNet'in ise perakende seviyede hâkim durumda olduğu, TTNNet'in kampanya çerçevesinde katlandığı maliyetlerini karşılayamadığı, bu fiyatlandırma politikasının rakip İSS'lerin faaliyetlerini zorlaştıracığı ve gelecekteki olası rekabetçi pazar yapısını engelleyebileceği, bu nedenle uygulamanın RKHK'nın 6. maddesini ihlal niteliği taşıyor olduğu yönünde ciddi bulgular olduğu, rakip İSS'lerin ciddi ve telafisi mümkün olmayacak zarara uğramalarının kaçınılmaz olduğu belirtilerek geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbirler, "Yaz Fırtınası" kampanyası dâhil olmak üzere maliyet altında veya fiyat sıkıştırması niteliğinde olabilecek tüm kampanyaların durdurulması veya mevcut kampanyaların yeniden düzenlenmesi, nihai karar alınuncaya kadar yapılması planlanan kampanyalarda da bu hususların dikkate alınması yükümlülüklerini içermektedir.
<i>Termopet</i>	19.12.2013, 13-71/968-M (3)	4. m.	Özutku Petrol tarafından yapılan başvuruda akaryakıt şirketi Termopet'in RKHK'ya ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı hareket ettiği ve daha önce Kurul tarafından alınan 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı karara aykırı davrandığı iddia edilmiştir. Kurul, RKHK'nın 4. maddesine aykırılık teşkil ettiğini değerlendirdiği bahse konu dikey anlaşmanın, kararın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde sonlandırılması ve kararın yerine getirilmesinden itibaren beş gün içinde Kuruma bildirilmesi yönünde geçici tedbir kararı vermiştir.
<i>Yemek Sepeti</i>	18.03.2015, 15-12/161-M	6. m.	Rakip teşebbüs BolBol tarafından yapılan başvuruda, çevrim içi paket servisi hizmeti sektöründe Yemek Sepeti'nin hâkim durumda olduğu, birden fazla şubesi olan restoranların şikâyetçi ile çalışmasına Yemek Sepeti'nin engel olmaya çalıştığı, müşterilerin tanınmış restoran zincirlerini göremeyince şikâyetçiye ait platformu kullanmaktan vazgeçtiği, böylece şikâyetçinin pazarın önemli bir bölümünü kaybettiği, Yemek Sepetinin,

			restoranların şikâyetçi ile çalışmaya devam etmesi halinde sözleşmeleri tek taraflı feshetme hakkını kullanacağını ya da bu teşebbüslerle ilişkisine son veren restoranlara ödül olarak pazarlama desteği vereceğini bildirdiği, birçok teşebbüsün pazara girmesine rağmen restoranlar tarafında büyüyemediği ve başarılı olamadığı iddia edilmiş ve geçici tedbir alınması talep edilmiştir. Kurul tarafından, Yemek Sepeti'nin maliyetine rakip platformların katlandığı indirimleri engellemesinin ve bununla ilgili eylemlerinin durdurulmasına ilişkin geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>Zincir Marketler</i>	07.05.2020, 20-23/298-145	4. m.	Türkiye'de ilk Covid-19 vakasının duyurulmasının ardından gıda ve temizlik ürünleri ile koruyucu ürünlerde arz sıkıntıları ve/veya aşırı fiyat artışları gözlemlendiği, pazar payı en büyük ilk dokuz zincir marketin zımni bir işbirliği içinde bulunarak ya da birlikte hâkim durumda bulunmaları sonucu ortak aşırı fiyat stratejisi izleyerek RKHK'yı ihlal ettiği, son olarak iki teşebbüsün temizlik ürünlerinde RKHK'nın 4. maddesini ihlal ettiği iddiaları üzerine Kurul tarafından çeşitli teşebbüslere soruşturma başlatılmış ve resen geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbir kararı, soruşturma süreci tamamlanana kadar gıda ve temizlik ürünlerinde yapılacak fiyat artışları hakkında Kurum'un bilgilendirilmesi yönündedir. Kararda; tedarikçilerin birtakım uygulamalar yoluyla marketler arasında fiyat birlikteliğini sağlıyor olabileceği kanaatine varıldığı, zincir marketlerin fiyat savaşlarına girmediklerinin değerlendirildiği, büyük ölçekli tedarikçilerin pazar gücü kullanımında bulunuyor olabileceği ve çifte tekel karı ve/veya merkez-uç işbirliği yapılanması risklerinin mevcut olabileceği çıkarımlarının hâsıl olduğu ifade edilmektedir.
<i>Facebook</i>	11.01.2021, 21-02/25-10	6. m.	Facebook'un Türkiye'de, WhatsApp kullanıcılarının verilerinin başka hizmetler için kullanılmasına yönelik getirdiği koşulların, rekabet hukuku bakımından sömürücü ve dışlayıcı birtakım etkilere neden olabileceği değerlendirilerek, Facebook hakkında doğrudan soruşturma başlatılmış ve aynı tarihte resen geçici tedbir kararı verilmiştir. Kararda, WhatsApp verilerinin kapsam ve önemi vurgulanarak, verilerin özel veya ticari sır içerebileceği belirtilmektedir. Bu durumun; WhatsApp verilerinin diğer Facebook şirket ürün ve verilerine bağlanması, Facebook'un tüketici iletişim hizmetleri pazarındaki gücünü, internet reklamcılığı alanındaki rakiplerinin faaliyetini zorlaştıracak şekilde kullanması ve

			aşırı veri toplanması ile verinin başka hizmetler için kullanılmasının tüketicinin sömürülmesine yol açması nedenleriyle RKHK kapsamında endişelere yol açtığı ifade edilmektedir. Ayrıca, Facebook'un pazar gücü ve WhatsApp kullanıcılarının koşulları kabul etmeleri halinde diğer grup şirketlerinin ilgili verileri kullanmaya başlayacak olması göz önüne alındığında, soruşturma sonucunda verilecek karar ile verilerin geri alınmasının ve verilerin kullanılmasından kaynaklanan avantajların ortadan kaldırılmasının oldukça güç olduğu vurgulanmakta, bu yönüyle telafisi mümkün olmayan bir durum ortaya çıkacağı belirtilmektedir. Bu gerekçelerle, ilgili koşulların durdurulması ve tüm kullanıcılara koşulların durdurulduğunun bildirilmesi şeklinde geçici tedbir kararı verilmiştir.
<i>Trendyol</i>	30.09.2021, 21-46/669- 334	6. m.	Trendyol hakkında başlatılan soruşturma kapsamında, teşebbüsün algoritmaya müdahale etmek, ertesi gün teslim imkânını yalnızca kendi ürünlerine sağlamak ve satıcı ile tüketici verilerinden faydalanmak suretiyle kendi faaliyetlerini kayırdığı ve satıcılar arasında ayrımcılık yaptığı gerekçesiyle Kurul tarafından resen geçici tedbir kararı verilmiştir. Geçici tedbir kararı, ilgili uygulamalara son verilmesi, denetlenebilirliği teminen gerekli tedbirlerin alınması ve çeşitli algoritma ve yazılımlara ait verilerin en az sekiz yıl süreyle saklanması yönünde yükümlülükler içermektedir.

Üniversiteler Mahallesi
1597. Cadde No: 9
06800 Bilkent - Çankaya /ANKARA
[http:// www.rekabet.gov.tr](http://www.rekabet.gov.tr)